



سال ۱۳۹۱

سال تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی

سازمان امور اقتصادی و دارایی آذربایجان شرقی

بررسی تحلیلی شاخص های اقتصادی برنامه چهارم توسعه اقتصادی،
اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در برش استانی،
استان آذربایجان شرقی

شناسنامه حقوقی اثر

عنوان: بررسی تحلیلی شاخص های اقتصادی برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در بخش استانی، استان آذربایجان شرقی

ناشر: انتشارات اعظم

مدیر پروژه: رضا حسینی

تألیف و تدوین: نقی زهی - حیدر آخوندی - فاطمه جداری - صدیقه رضایی - حمیده کریم زاده - لیلا جازری - رضا رضایی

سکالک:

شمارگان: ۵۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول

تعداد صفحه: ۲۰۰ صفحه

قطع: وزیری

محل و تاریخ انتشار: تبریز - ۱۳۹۱

فهرست مطالب

فصل اول: بخش صنعت و معدن

- ۳ (۱-۱) جهت گیری های کلی بخش صنعت و معدن در برنامه چهارم توسعه
- ۳ (۱-۲) وضعیت بخش صنعت و معدن استان در بین استان های کشور
- ۴ (۱-۳) عملکرد بخش صنعت استان در طول برنامه چهارم توسعه
 - ۱-۳-۱) زمینهای صنعتی واگذار شده در شهرکها و نواحی صنعتی استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه ۴
 - ۱-۳-۲) تعداد قرارداد واگذاری زمین صنعتی در شهرکها و نواحی صنعتی استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه ۶
 - ۱-۳-۳) تعداد واحدهای به بهره برداری رسیده در شهرکها و نواحی صنعتی استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه ۸
 - ۱-۳-۴) اقدام به ایجاد خوشه صنعتی در استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه ۹
 - ۱-۳-۵) ایجاد تصفیه خانه فاضلاب در شهرکها و نواحی صنعتی استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه ۱۰
- ۱۲ (۱-۴) عملکرد بخش معدن استان در طول برنامه چهارم توسعه
 - ۱-۴-۱) تعداد گواهی های کشف صادره معدنی استان آذربایجان شرقی در سالهای برنامه چهارم توسعه ۱۲
 - ۱-۴-۲) استخراج مواد معدنی فلزی از معادن استان آذربایجان شرقی در سالهای برنامه چهارم توسعه . ۱۳
 - ۱-۴-۳) استخراج مواد معدنی غیرفلزی از معادن استان آذربایجان شرقی در سالهای برنامه چهارم توسعه . ۱۴

فهرست مطالب

- ۱-۵) عملکرد منابع سرمایه‌ای بخش صنعت و معدن در طی برنامه چهارم توسعه ۱۶
- ۱-۶) عوامل تاثیرگذار در تحقق یا عدم تحقق اهداف پیش‌بینی شده برنامه چهارم در بخش صنعت و معدن .. ۲۰

فصل دوم: بخش کشاورزی

- ۲-۱) عملکرد محصولات زراعی در طی برنامه چهارم توسعه ۲۵
- ۲-۲) عملکرد محصولات باغی در طی برنامه چهارم توسعه ۲۷
- ۲-۳) عملکرد محصولات دامی در طی برنامه چهارم توسعه ۲۹
- ۲-۴) عملکرد محصولات آبی در طی برنامه چهارم توسعه ۳۱
- ۲-۵) عملکرد اجرایی توسعه، اصلاح و جایگزینی باغات در طی برنامه چهارم توسعه ۳۳
- ۲-۶) عملکرد اجرایی برنامه آبخیزداری در طی برنامه چهارم توسعه ۳۵
- ۲-۷) عملکرد اجرایی برنامه آب و خاک در طی برنامه چهارم توسعه ۳۷
- ۲-۸) عملکرد اجرایی برنامه حفاظت و حمایت از منابع طبیعی در طی برنامه چهارم توسعه ۳۹
- ۲-۹) عملکرد اجرایی برنامه توسعه مکانیزاسیون در طی برنامه چهارم توسعه ۴۱
- ۲-۱۰) عملکرد منابع سرمایه‌ای در طی برنامه چهارم توسعه ۴۲
- ۲-۱۱) سهم بخش کشاورزی در تولید ناخالص داخلی استان آذربایجان شرقی در طی برنامه چهارم توسعه ۴۴
- ۲-۱۲) سهم بخش کشاورزی در اشتغال استان آذربایجان شرقی در طی برنامه چهارم توسعه ۴۶
- ۲-۱۳) مهمترین توانمندی‌ها و نقاط قوت بخش کشاورزی استان آذربایجان شرقی ۴۷

فهرست مطالب

- ۴۸ ۲-۱۴) مهمترین نقاط ضعف بخش کشاورزی استان آذربایجان شرقی
- ۴۹ ۲-۱۵) مهمترین فرصت‌های بخش کشاورزی استان آذربایجان شرقی
- ۵۰ ۲-۱۶) مهمترین تهدیدهای بخش کشاورزی استان آذربایجان شرقی
- ۵۰ ۲-۱۷) مهمترین اهداف بخش کشاورزی استان آذربایجان شرقی
- ۵۱ ۲-۱۸) موانع و مشکلات مرتبط با عدم تحقق اهداف، راهبردها و اقدامات بخش کشاورزی استان آذربایجان شرقی
- ۵۳ ۲-۱۹) برنامه‌های عملیاتی بخش کشاورزی استان آذربایجان شرقی

فصل سوم: بخش حمل و نقل

- ۵۹ ۳-۱) عملکرد شاخص‌های هدف کمی بخش حمل و نقل جاده‌ای در برنامه چهارم
- ۶۶ ۳-۱-۱) عملکرد شاخص‌های هدف کمی بخش حمل و نقل ریلی در برنامه چهارم
- ۶۸ ۳-۱-۲) عملکرد شاخص‌های هدف کمی بخش حمل و نقل هوایی در برنامه چهارم
- ۷۰ ۳-۱-۳) عملکرد شاخص‌های هدف کمی اداره کل هواشناسی استان در برنامه چهارم توسعه
- ۷۲ ۳-۲) نقاط قوت و ضعف حمل و نقل استان در برنامه چهارم توسعه
- ۷۲ ۳-۲-۱) نقاط قوت حمل و نقل استان
- ۷۵ ۳-۲-۲) نقاط ضعف حمل و نقل استان

فهرست مطالب

فصل چهارم: بخش بازرگانی

- ۸۳ ۴-۱) سیمای زیر ساختهای بخش بازرگانی استان آذربایجان شرقی
- ۸۷ ۴-۲) مروری بر سیاستهای برنامه چهارم توسعه در بخش بازرگانی استان آذربایجان شرقی
- ۸۷ ۴-۲-۱) رویکردها و سیاستهای کلی برنامه چهارم توسعه در بخش بازرگانی
- ۸۸ ۴-۲-۲) راهکارهای اساسی برنامه چهارم توسعه در بخش بازرگانی
- ۸۹ ۴-۳) مروری بر سیاستهای حمایتی صادرات در بخش بازرگانی
- ۸۹ ۴-۳-۱) هدفمندی سازی و ساماندهی یارانه ها و جوایز صادراتی
- ۹۰ ۴-۳-۲) کمک های فنی- تجاری در حمایت از صادرات
- ۹۷ ۴-۴) روند صادرات گروههای کالایی در استان آذربایجان شرقی
- ۹۷ ۴-۴-۱) گروه کالایی صنعتی
- ۹۷ ۴-۴-۲) گروه کالایی فرش و صنایع دستی
- ۹۸ ۴-۴-۳) گروه کالایی کشاورزی
- ۹۸ ۴-۴-۴) گروه کالایی فلزات
- ۹۸ ۴-۴-۵) گروه کالایی محصولات شیمیایی
- ۹۸ ۴-۴-۶) گروه کالایی سنگ و مواد معدنی
- ۹۹ ۴-۴-۷) صادرات از طریق بازارچه های مرزی جلفا و نوردوز
- ۹۹ ۴-۴-۸) صادرات شرکتهای تعاونی مرزنشینان

فهرست مطالب

- ۴-۵) عملکرد منابع سرمایه‌ای در بخش بازرگانی استان آذربایجان شرقی در طی برنامه چهارم توسعه ۱۰۹
- ۴-۶) سهم بخش بازرگانی در تولید ناخالص داخلی استان آذربایجان شرقی در طی برنامه چهارم توسعه ۱۱۰
- ۴-۷) سرمایه‌گذاری بخش بازرگانی استان آذربایجان شرقی در طی برنامه چهارم توسعه ۱۱۲
- ۴-۸) نقاط قوت بخش بازرگانی استان آذربایجان شرقی ۱۱۴
- ۴-۹) نقاط ضعف بخش بازرگانی استان آذربایجان شرقی ۱۱۵
- ۴-۱۰) فرصت‌های بخش بازرگانی استان آذربایجان شرقی ۱۱۶
- ۴-۱۱) تهدیدهای بخش بازرگانی استان آذربایجان شرقی ۱۱۶

فصل پنجم: بخش انرژی

- ۵-۱) عرضه انرژی اولیه ۱۲۱
- ۵-۲) مصارف نهائی انرژی در استان طی سالهای برنامه چهارم به تفکیک بخش‌های مختلف ۱۲۲
- ۵-۳) مصارف نهائی انرژی در استان طی سالهای برنامه چهارم به تفکیک حامل‌ها ۱۲۵
- ۵-۴) بهره‌وری و شدت انرژی ۱۲۷
- ۵-۵) سرمایه‌گذاری در بخش انرژی استان طی سالهای برنامه چهارم توسعه ۱۲۹
- ۵-۶) عملکرد شاخص‌های اصلی بخش انرژی در طول برنامه چهارم توسعه ۱۲۹
- ۵-۶-۱) عملکرد شاخص‌های اصلی صنعت برق استان طی سال‌های برنامه توسعه چهارم ۱۲۹
- ۵-۶-۲) عملکرد شاخص‌های اصلی شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی استان طی برنامه چهارم توسعه ۱۳۲

فهرست مطالب

- ۱۳۵ ۵-۶-۳ عملکرد شاخص‌های اصلی شرکت گاز استان در برنامه چهارم توسعه
- ۱۳۷ ۵-۷ قابلیت‌ها
- ۱۳۷ ۵-۸ تنگناها

فصل ششم: بخش زیربنایی

- ۱۴۳ ۶-۱ بررسی عملکرد شاخص‌های بنیاد مسکن انقلاب اسلامی آذربایجان شرقی
- ۱۴۴ ۶-۱-۱ سرمایه‌گذاری‌های انجام شده طی سال‌های برنامه
- ۱۴۶ ۶-۱-۲ موانع و مشکلات عدم تحقق اهداف
- ۱۴۷ ۶-۱-۳ پیشنهادات لازم برای رفع موانع اجرایی و بهبود عملکرد
- ۱۴۸ ۶-۲ بررسی عملکرد اداره کل مسکن و شهرسازی آذربایجان شرقی طی برنامه چهارم توسعه
- ۱۴۸ ۶-۲-۱ تولید مسکن شهری
- ۱۴۹ ۶-۲-۲ تولید مسکن روستایی
- ۱۵۰ ۶-۲-۳ عملکرد شاخص‌های ساماندهی کالبدی شهری
- ۱۵۱ ۶-۲-۴ سرمایه‌گذاری‌های انجام شده طی سال‌های برنامه
- ۱۵۲ ۶-۲-۵ موانع و مشکلات مرتبط با عدم تحقق اهداف، راهبردها و اقدامات
- ۱۵۳ ۶-۲-۶ پیشنهادهای لازم برای رفع موانع اجرایی و بهبود عملکرد در استان
- ۱۵۴ ۶-۳ تولید مسکن شهری

فهرست مطالب

- ۱۵۴ ۶-۳-۱ بررسی شاخص‌های کلیدی آب شهری
- ۱۵۵ ۶-۳-۲ بررسی شاخص‌های کمی آب شهری
- ۱۵۶ ۶-۳-۳ بررسی شاخص‌های کمی فاضلاب شهری
- ۱۵۷ ۶-۳-۴ سرمایه‌گذاری صورت گرفته در طی سال‌های برنامه
- ۱۵۸ ۶-۳-۵ موانع و تنگناهای پیش‌روی آب و فاضلاب شهری استان
- ۱۵۹ ۶-۳-۶ پیشنهادهای لازم برای رفع موانع اجرایی و بهبود عملکرد در استان
- ۱۶۰ ۶-۴ بررسی عملکرد بخش آب و فاضلاب روستایی آذربایجان شرقی طی برنامه چهارم توسعه
- ۱۶۱ ۶-۴-۱ موانع و تنگناهای پیش‌روی آب و فاضلاب روستایی استان
- ۱۶۲ ۶-۴-۲ پیشنهادهای لازم برای رفع موانع و بهبود عملکرد
- ۱۶۲ ۶-۵ بررسی عملکرد اداره کل امور عشایر آذربایجان شرقی طی برنامه چهارم توسعه
- ۱۶۳ ۶-۵-۱ موانع و مشکلات مرتبط با عدم تحقق اهداف توسعه
- ۱۶۴ ۶-۵-۲ پیشنهادات و راهکارهای لازم
- ۱۶۵ ۶-۶ عملکرد برنامه چهارم شهرداری‌های استان
- ۱۶۶ ۶-۶-۱ دلایل عدم تحقق برخی از شاخص‌ها

فصل هفتم: بخش گردشگری

- ۱۶۹ ۷-۱ بررسی عملکرد بخش گردشگری استان در برنامه چهارم

فهرست مطالب

- ۱۷۰ ۷-۲ بررسی عملکرد شاخص‌های هدف کمی بخش گردشگری استان در برنامه چهارم
- ۱۷۳ ۷-۲-۱ عملکرد شاخص‌های هدف کمی بخش گردشگری در برنامه چهارم به تفکیک سال
- ۷-۲-۲ خلاصه عملکرد حجم عملیات عمرانی فصل فرهنگ و هنر، رسانه های جمعی و گردشگری در برنامه گسترش و بهبود ایرانگردی و جهانگردی استان آذربایجان شرقی در برنامه چهارم توسعه ۱۷۷
- ۷-۲-۳ حجم عملیات عمرانی فصل فرهنگ و هنر، رسانه‌های جمعی و گردشگری در برنامه پژوهش، حفظ، احیاء و معرفی میراث فرهنگی استان در برنامه چهارم توسعه ۱۷۹
- ۷-۳ بررسی میزان سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری استان در برنامه چهارم ۱۸۰
- ۷-۴ بررسی نقاط قوت و ضعف بخش گردشگری استان در برنامه چهارم توسعه ۱۸۱
- ۷-۴-۱ نقاط قوت بخش گردشگری استان در برنامه چهارم توسعه ۱۸۱
- ۷-۴-۲ نقاط ضعف بخش گردشگری استان در برنامه چهارم توسعه ۱۸۲
- ۷-۵ مشکلات موجود در بخش گردشگری استان ۱۸۲

فهرست مداول

فصل اول: بخش صنعت و معدن

- ۱-۱) زمینهای صنعتی واگذار شده در شهرکها و نواحی صنعتی استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه ۵
- ۱-۲) تعداد قرارداد واگذاری زمین صنعتی در شهرکها و نواحی صنعتی استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه ۷
- ۱-۳) تعداد واحدهای به بهره برداری رسیده در شهرکها و نواحی صنعتی استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه ۸
- ۱-۵) ایجاد تصفیه خانه فاضلاب در شهرکها و نواحی صنعتی استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه ۱۱
- ۱-۶) تعداد گواهی های کشف صادره معدنی در استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه . ۱۲
- ۱-۷) استخراج مواد معدنی فلزی از معادن استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه ۱۴
- ۱-۸) استخراج مواد معدنی غیرفلزی از معادن استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه .. ۱۵
- ۱-۹) تخصیص منابع سرمایه ای بخش صنعت و معدن استان آذربایجان شرقی در سالهای برنامه چهارم توسعه . ۱۷

فصل دوم: بخش کشاورزی

- ۲-۱) عملکرد محصولات زراعی در طی برنامه چهارم ۲۶

فهرست مداخل

- ۲۸ عملکرد محصولات باغی در طی برنامه چهارم
- ۳۰ عملکرد محصولات دامی در طی برنامه چهارم
- ۳۲ عملکرد محصولات آبی در طی برنامه چهارم
- ۳۴ عملکرد اجرایی توسعه، اصلاح و جایگزینی باغات در طی برنامه چهارم
- ۳۶ عملکرد اجرایی برنامه آبخیزداری در طی برنامه چهارم
- ۳۸ عملکرد اجرایی برنامه آب و خاک در طی برنامه چهارم
- ۴۰ عملکرد اجرایی برنامه حفاظت و حمایت از منابع طبیعی در طی برنامه چهارم
- ۴۱ عملکرد اجرایی برنامه توسعه مکانیزاسیون در طی برنامه چهارم
- ۴۳ عملکرد منابع سرمایه‌ای در طی برنامه چهارم
- ۴۵ سهم بخش کشاورزی در تولید ناخالص داخلی استان در طی برنامه چهارم
- ۴۶ سهم بخش کشاورزی در اشتغال استان در طی برنامه چهارم

فصل سوم: بخش حمل و نقل

- ۵۹ عملکرد شاخص‌های هدف کمی راه و ترابری استان نسبت به اهداف تعیین شده در طول برنامه چهارم .
- ۶۲ تصویر سرمایه‌گذاری راه و ترابری استان در طول برنامه چهارم
- ۶۳ عملکرد شاخص‌های هدف کمی حمل و نقل پایانه‌های استان نسبت به اهداف تعیین شده در طول برنامه .
- ۶۵ تصویر سرمایه‌گذاری حمل و نقل و پایانه‌های استان در طول برنامه چهارم

فهرست مداخل

- ۳-۵ عملکرد شاخص‌های هدف کمی حمل و نقل ریلی استان نسبت به اهداف تعیین شده در طول برنامه ۶۶
- ۳-۶ تصویر سرمایه‌گذاری راه‌آهن استان در طول برنامه چهارم ۶۸
- ۳-۷ عملکرد شاخص‌های هدف کمی حمل و نقل هوایی استان نسبت به اهداف تعیین شده در طول برنامه .. ۶۸
- ۳-۸ عملکرد شاخص‌های هدف کمی هواشناسی استان نسبت به اهداف تعیین شده در طول برنامه چهارم ۷۰

فصل چهارم: بخش بازرگانی

- ۴-۱ وضع موجود زیرساخت‌های بازرگانی استان آذربایجان شرقی ۸۴
- ۴-۲ شاخص اهداف کمی برنامه چهارم توسعه بخش بازرگانی استان آذربایجان شرقی ۹۳
- ۴-۳ صادرات غیرنفتی استان آذربایجان شرقی به تفکیک گروه‌های کالایی طی سال‌های برنامه چهارم توسعه ۱۰۰
- ۴-۴ پنج کشور عمده وارد کننده تولیدات صادراتی استان آذربایجان شرقی در سال ۱۳۸۸ ۱۰۸
- ۴-۵ تخصیص منابع سرمایه‌ای برنامه چهارم توسعه بخش بازرگانی استان ۱۱۰
- ۴-۶ ارزش افزوده بخش بازرگانی و سهم آن در تولید ناخالص داخلی در طول سال‌های برنامه چهارم توسعه به قیمت جاری ۱۱۱
- ۴-۷ سرمایه گذاری بخش بازرگانی استان آذربایجان شرقی در برنامه چهارم توسعه ۱۱۳

فصل پنجم: بخش انرژی

- ۵-۱ عرضه انرژی اولیه طی سال‌های برنامه چهارم توسعه در استان ۱۲۲

فهرست مداخل

- ۱۲۳ ۵-۲) مصارف نهایی انرژی طی سال‌های برنامه چهارم توسعه به تفکیک بخش
- ۱۲۴ ۵-۳) سهم بخش‌های مختلف از مصارف نهایی انرژی طی سال‌های برنامه چهارم توسعه
- ۱۲۵ ۵-۴) مصارف نهایی انرژی طی سال‌های برنامه چهارم توسعه به تفکیک حامل‌های انرژی
- ۱۲۶ ۵-۵) سهم حامل‌های انرژی از مصارف نهایی انرژی طی سال‌های برنامه چهارم توسعه
- ۱۲۸ ۵-۶) شدت و بهره‌وری انرژی طی سال‌های برنامه چهارم توسعه
- ۱۲۹ ۵-۷) سرمایه‌گذاری در بخش انرژی استان طی سال‌های برنامه چهارم توسعه
- ۱۳۱ ۵-۸) عملکرد صنعت برق استان طی سال‌های برنامه چهارم
- ۱۳۴ ۵-۹) عملکرد شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی استان طی سال‌های برنامه چهارم
- ۱۳۶ ۵-۱۰) سرمایه‌گذاری در بخش انرژی استان طی سال‌های برنامه چهارم توسعه

فصل ششم: بخش زیربنایی

- ۱۴۴ ۶-۱) عملکرد شاخص‌های اهداف کمی در برنامه ساماندهی کالبدی روستایی
- ۱۴۵ ۶-۲) سرمایه‌گذاری در برنامه ساماندهی کالبدی روستایی طی برنامه چهارم توسعه
- ۱۴۹ ۶-۳) عملکرد شاخص‌های بخش مسکن شهری طی برنامه چهارم توسعه ۱۳۸۴-۱۳۸۹
- ۱۵۰ ۶-۴) عملکرد شاخص‌های بخش مسکن روستایی طی برنامه چهارم توسعه ۱۳۸۴-۱۳۸۹
- ۱۵۱ ۶-۵) عملکرد شاخص‌های کمی بخش ساماندهی کالبدی شهری در سال‌های برنامه چهارم
- ۱۵۲ ۶-۶) تصویر سرمایه‌گذاری در برنامه ساماندهی کالبدی شهری در سال‌های برنامه چهارم

فهرست مداخل

- ۶-۷ عملکرد شاخص‌های کلیدی شرکت آب و فاضلاب شهری در حوزه آب ۱۵۵
- ۶-۸ عملکرد شاخص‌های کمی شرکت آب و فاضلاب شهری در حوزه آب ۱۵۶
- ۶-۹ عملکرد شاخص‌های کمی شرکت آب و فاضلاب شهری در حوزه فاضلاب ۱۵۷
- ۶-۱۰ سرمایه‌گذاری صورت گرفته شرکت آب و فاضلاب شهری ۱۵۷
- ۶-۱۱ شاخص‌های کمی آب و فاضلاب روستایی در برنامه چهارم ۱۶۱
- ۶-۱۲ عملکرد شاخص‌های اهداف کمی برنامه ساماندهی عشایر در برنامه چهارم توسعه ۱۶۳
- ۶-۱۳ عملکرد شاخص‌های هدف کمی مربوط به شهرداری‌ها در برنامه چهارم توسعه ۱۶۶

فصل هفتم: بخش گردشگری

- ۷-۱ عملکرد شاخص‌های هدف کمی گردشگری استان در طول برنامه چهارم ۱۷۰
- ۷-۲ عملکرد شاخص‌های هدف کمی گردشگری استان در طول برنامه چهارم به تفکیک سال ۱۷۳
- ۷-۳ حجم عملیات عمرانی برای تجهیز زیربنای جاذبه‌های طبیعی، تاریخی، کانون‌ها و قطب‌های گردشگری استان در طول برنامه چهارم توسعه ۱۷۷
- ۷-۴ حجم عملیات عمرانی برای تجهیز زیربنای جاذبه‌های طبیعی، تاریخی، کانون‌ها و قطب‌های گردشگری استان در طول برنامه چهارم توسعه به تفکیک هر سال ۱۷۸
- ۷-۵ حجم عملیات عمرانی برای ساماندهی و مرمت بناهای مهم تاریخی و فرهنگی استان در طول برنامه چهارم توسعه ۱۷۹

فهرست مداخل

۶-۷) حجم عملیات عمرانی برای ساماندهی و مرمت بناهای مهم تاریخی و فرهنگی استان در طول برنامه چهارم

توسعه به تفکیک هر سال ۱۷۹

۷-۷) خلاصه عملکرد تخصیص منابع سرمایه‌ای برنامه‌های حفظ، احیا و معرفی میراث فرهنگی و گسترش و بهبود

ایرانگردی و جهانگردی استان آذربایجان شرقی در برنامه چهارم توسعه ۱۸۰

پیش‌گفتار

برنامه‌ریزی، فرآیندی برای رسیدن به اهداف از پیش تعیین شده می‌باشد. هر برنامه می‌تواند بلندمدت، میان‌مدت یا کوتاه‌مدت باشد. در این بین به منظور دستیابی به اهداف راهبردی سند چشم‌انداز بیست ساله جمهوری اسلامی ایران مبنی بر توسعه یافتگی و استقرار در جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری، چهار برنامه میان‌مدت پنج ساله در نظر گرفته شده است. از سوی دیگر به دنبال سه برنامه توسعه اقتصادی کشور، برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در چهار چوب سیاست‌های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری، پس از تصویب مجلس شورای اسلامی در دوره ۸۸-۱۳۸۴ اجرایی شد. با پایان یافتن برنامه چهارم توسعه به عنوان نخستین گام در مسیر اهداف سند چشم‌انداز، بررسی عملکرد دستگاه‌های اجرائی در ارتباط با اهداف تعیین شده و نیز اجرای بهینه آن برنامه‌ها امری ضروری و انکارناپذیر می‌باشد. با توجه به این که سال شروع برنامه چهارم مصادف با سال شروع سند چشم‌انداز بیست ساله کشور می‌باشد، ارزیابی و بررسی عملکرد برنامه چهارم توسعه و میزان تحقق آن با اهداف این سند یکی از مهم‌ترین مقوله‌ها در امر بررسی عملکرد دستگاه‌ها می‌باشد چرا که برنامه چهارم، با اختصاص ۲۵ درصد زمان تحقق سند چشم‌انداز و سهم بالای آن در سند یاد شده می‌تواند نقش مهمی در تحقق اهداف سند چشم‌انداز ایفا نماید.

سازمان امور اقتصادی آذربایجان شرقی در راستای خط‌مشی‌های سازمانی وزارت امور اقتصادی و دارائی در سطح استان‌ها و نیز کمک به برنامه‌ریزی‌های ملی، منطقه‌ای و برای دستیابی به اطلاعات جامع و کامل از نحوه عملکرد دستگاه‌های اجرایی استان در ارتباط با برنامه چهارم توسعه، اقدام به بررسی عملکرد دستگاه‌های اجرایی استان با دریافت اطلاعات از این واحدها نموده و گزارش تحلیلی عملکرد واحدهای موصوف را برای سال‌های برنامه چهارم تهیه کرده است تا تصویری از وضعیت آماری و عملکرد این واحدها ارائه نماید که جا دارد از همکاری‌های صمیمانه دستگاه‌های ذی‌ربط در استان که در خصوص ارائه آمار و اطلاعات لازم از هیچ کوششی دریغ ننموده‌اند تقدیر نموده و امید است که چنین اقداماتی موجبات شفاف‌سازی عملکرد دستگاه‌های دولتی را جامه عمل بپوشاند. در پایان جای دارد از مؤلفین کتاب حاضر که به جد زحمت کشیده‌اند تشکر نمایم.

رضا حسینی

رئیس سازمان

فصل اول

شاخص‌های

جغرافیایی و سیاسی

مطالب فصل اول

- ۱-۱) جهت گیری های کلی بخش صنعت و معدن در برنامه چهارم توسعه ۳
- ۱-۲) وضعیت بخش صنعت و معدن استان در بین استان های کشور ۴
- ۱-۳) عملکرد بخش صنعت استان در طول برنامه چهارم توسعه ۵
- ۱-۳-۱) زمینهای صنعتی واگذار شده در شهرکها و نواحی صنعتی استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه ۵
- ۱-۳-۲) تعداد قرارداد واگذاری زمین صنعتی در شهرکها و نواحی صنعتی استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه ۵
- ۱-۳-۳) تعداد واحدهای به بهره برداری رسیده در شهرکها و نواحی صنعتی استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه ۵
- ۱-۳-۴) اقدام به ایجاد خوشه صنعتی در استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه ۵
- ۱-۳-۵) ایجاد تصفیه خانه فاضلاب در شهرکها و نواحی صنعتی استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه ۵
- ۱-۴) عملکرد بخش معدن استان در طول برنامه چهارم توسعه ۵
- ۱-۴-۱) تعداد گواهی های کشف صادره معدنی استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه ۵
- ۱-۴-۲) استخراج مواد معدنی فلزی از معادن استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه ۵
- ۱-۴-۳) استخراج مواد معدنی غیرفلزی از معادن استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه ۵
- ۱-۵) عملکرد منابع سرمایه ای بخش صنعت و معدن در طی برنامه چهارم توسعه ۵
- ۱-۶) عوامل تاثیرگذار در تحقق یا عدم تحقق اهداف پیش بینی شده برنامه چهارم در بخش صنعت و معدن ۵

۱-۱- جهت‌گیری‌های کلی، بخش صنعت و معدن در برنامه چهارم توسعه

- ارتقاء بهره‌وری
- خصوصی‌سازی
- استفاده از توانمندی‌های داخلی
- رعایت معیارهای زیست محیطی
- استفاده از منابع گازی
- حمایت از سرمایه‌گذاری‌های پرخطر
- جذب سرمایه‌های خارجی
- ایجاد زیرساخت‌ها

۱-۲- وضعیت بخش صنعت و معدن استان در بین استان‌های کشور

- کارگاه‌های صنعتی دارای اعلامیه تأسیس صادره توسط سازمان صنایع و معادن (تعداد کارگاه، تعداد کارکنان، میزان سرمایه مورد نیاز) در سال ۱۳۸۷: رتبه دوم
- کارگاه‌های صنعتی دارای پروانه بهره‌برداری صادره توسط سازمان صنایع و معادن (تعداد کارگاه، تعداد کارکنان، میزان سرمایه مورد نیاز) در سال ۱۳۸۷: رتبه پنجم
- طرح‌های صنعتی راه‌اندازی شده صادره توسط سازمان صنایع و معادن (تعداد کارگاه، تعداد کارکنان، میزان سرمایه مورد نیاز) در سال ۱۳۸۷: رتبه بیست و دوم

- تعداد پروانه اکتشاف صادر شده معادن توسط سازمان صنایع و معادن در سال ۱۳۸۷: رتبه

دهم

- تعداد گواهی نامه کشف صادر شده معادن توسط سازمان صنایع و معادن در سال ۱۳۸۷: رتبه

هشتم

- تناژ ذخیره گواهی نامه های کشف صادر شده برای معادن توسط سازمان صنایع و معادن در

سال ۱۳۸۷: رتبه شانزدهم

- هزینه عملیات گواهی نامه های کشف صادر شده برای معادن توسط سازمان صنایع و معادن در

سال ۱۳۸۷: رتبه هشتم

- تعداد پروانه های بهره برداری صادر شده برای معادن توسط سازمان صنایع و معادن در سال

۱۳۸۷: رتبه دهم

- اشتغال ایجاد شده پروانه های بهره برداری صادر شده برای معادن توسط سازمان صنایع و

معادن در سال ۱۳۸۷: رتبه شانزدهم

۳-۱- عملکرد بخش صنعت استان در طول برنامه چهارم توسعه

۳-۱-۱- زمینهای صنعتی واگذار شده در شهرکها و نواحی صنعتی استان آذربایجان شرقی در طول سالهای

برنامه چهارم توسعه

بررسی مقدار زمینهای صنعتی واگذار شده در شهرکها و نواحی صنعتی در طول برنامه چهارم

توسعه استان آذربایجان شرقی نشان می دهد که هدف گذاری واگذاری زمینهای صنعتی از ۸۲۸.۴

هکتار در سال ۱۳۸۴ شروع شده و به ۱۵۸۰ هکتار در سال ۱۳۸۹ رسیده است یعنی باید در مجموع در طول دوران برنامه چهارم توسعه ۱۵۸۰ هکتار زمین صنعتی واگذار می‌گردید این در حالی است که شاهد واگذاری ۱۴۱۳ هکتار زمین در طول سال‌های برنامه بوده‌ایم.

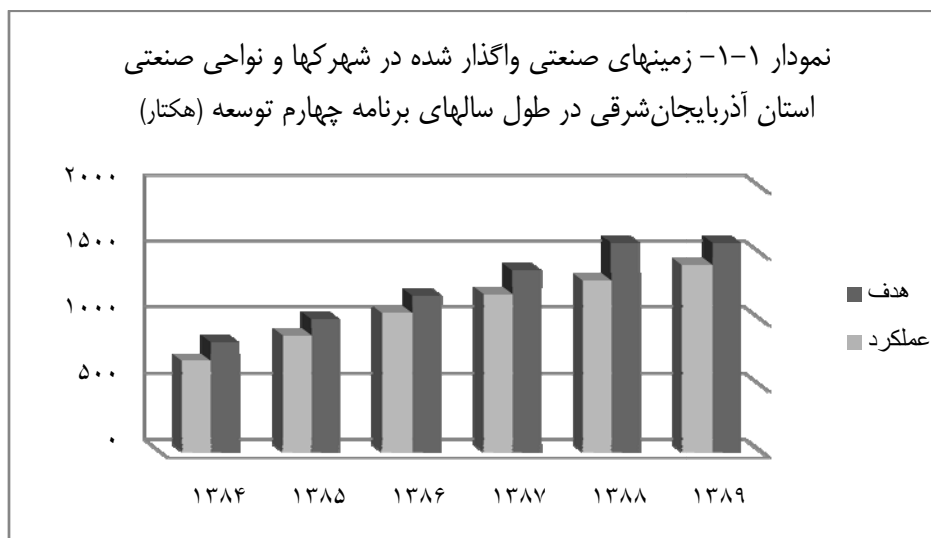
به عبارت دیگر در هیچ یک از سالهای برنامه شاهد تحقق صد درصدی اهداف نبوده‌ایم و در سال ۱۳۸۹، ۸۹.۴ درصد اهداف برنامه تحقق یافته‌اند.

سایر اطلاعات مربوط به اهداف و عملکرد واگذاری زمینهای صنعتی در شهرکها و نواحی صنعتی استان در جدول شماره ۱-۱ قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۱-۱- (زمینهای صنعتی واگذار شده در شهرکها و نواحی صنعتی استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه (هکتار))

سال	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹
هدف	۸۲۸.۴	۱۰۰.۵	۱۱۸۲.۲	۱۳۷۳	۱۵۸۰	۱۵۸۰
عملکرد	۶۸۹	۸۷۹.۸	۱۰۴۸.۸	۱۱۹۳	۱۲۹۵	۱۴۱۳
درصد تمقق	۸۳.۲	۸۷.۵	۸۸.۷	۸۶.۹	۸۲.۰	۸۹.۴

*: اعداد اهداف و عملکرد بصورت تجمعی می‌باشد.



۲-۳-۱- تعداد قرارداد واگذاری زمین صنعتی در شهرکها و نواحی صنعتی استان آذربایجان شرقی در طول

سالهای برنامه چهارم توسعه

بررسی تعداد قرارداد واگذاری زمین صنعتی در شهرکها و نواحی صنعتی در طول برنامه چهارم توسعه استان آذربایجان شرقی نشان می‌دهد که هدف‌گذاری تعداد واگذاری زمینهای صنعتی از ۱۳۷۲ قرارداد در سال ۱۳۸۴ شروع شده و به ۲۸۵۲ قرارداد در سال ۱۳۸۹ رسیده است یعنی باید در مجموع در طول دوران برنامه چهارم توسعه ۲۸۵۲ قرارداد واگذاری زمین صنعتی انجام می‌گرفت این در حالی است که شاهد عقد قرارداد ۳۲۹۸ زمین صنعتی در طول سالهای برنامه بوده‌ایم.

به عبارت دیگر در تمامی سالهای برنامه شاهد تحقق صد درصدی اهداف و حتی بیش از آن بوده‌ایم و در سال ۱۳۸۹، ۱۱۵.۳ درصد اهداف برنامه تحقق یافته‌اند.

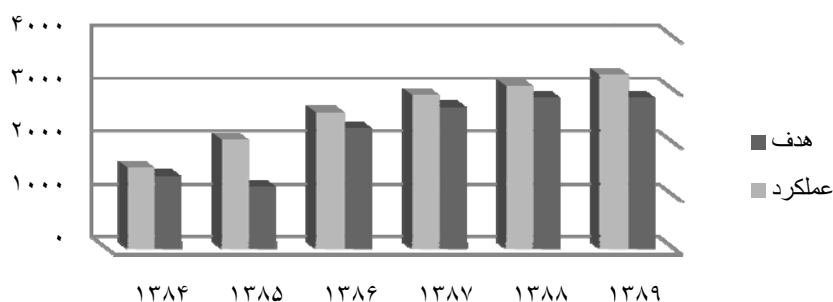
سایر اطلاعات مربوط به اهداف و عملکرد تعداد قرارداد واگذاری زمین صنعتی در شهرکها و نواحی صنعتی در جدول شماره ۲-۱ قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۲-۱- تعداد قرارداد واگذاری زمین صنعتی در شهرکها و نواحی صنعتی استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه (قرارداد)

سال	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹
هدف	۱۳۷۲	۱۱۷۲	۲۲۷۲	۲۶۷۲	۲۸۵۲	۲۸۵۲
عملکرد	۱۵۲۶	۲۰۵۶	۲۵۷۳	۲۹۰۰	۳۰۶۹	۳۲۸۹
درصد تحقق	۱۱۱.۲	۱۷۵.۴	۱۱۳.۲	۱۰۸.۵	۱۰۷.۶	۱۱۵.۳

※: اعداد اهداف و عملکرد بصورت تجمعی می‌باشد.

نمودار ۲-۱- تعداد قرارداد واگذاری زمین صنعتی در شهرکها و نواحی صنعتی استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه (قرارداد)



۳-۱- تعداد واحدهای به بهره‌برداری رسیده در شهرکها و نواحی صنعتی استان آذربایجان شرقی در

طول سالهای برنامه چهارم توسعه

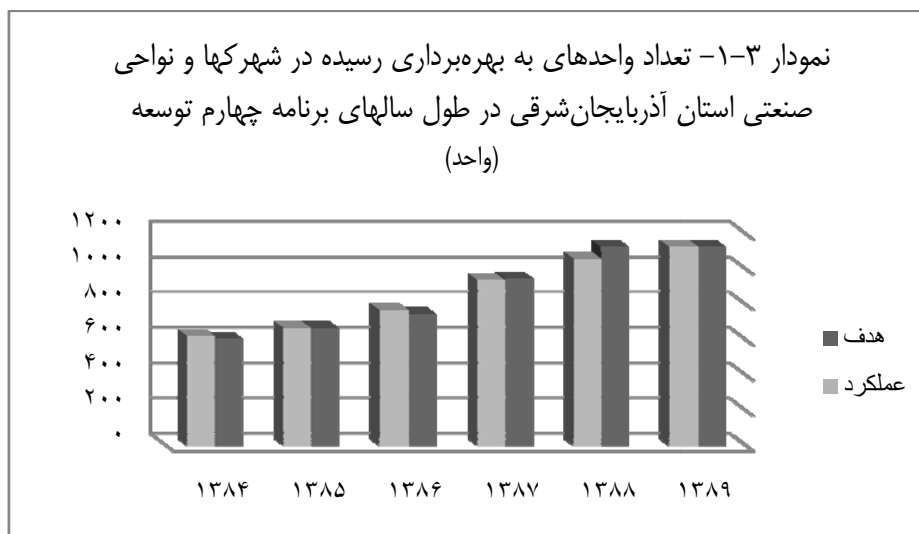
بررسی تعداد واحدهای به بهره‌برداری رسیده در شهرکها و نواحی صنعتی در طول برنامه چهارم توسعه استان آذربایجان شرقی نشان می‌دهد که هدف‌گذاری تعداد بهره‌برداری واحدهای صنعتی از ۶۰۴ واحد در سال ۱۳۸۴ شروع شده و به ۱۱۲۴ واحد در سال ۱۳۸۹ رسیده است یعنی باید در مجموع در طول دوران برنامه چهارم توسعه ۱۱۲۴ واحد صنعتی مورد بهره‌برداری قرار می‌گرفت که شاهد به بهره‌برداری رسیدن تمامی واحد صنعتی پیش‌بینی‌شده (۱۱۲۴ واحد) در طول سالهای برنامه بوده‌ایم.

به عبارت دیگر در تمامی سالهای برنامه به جز سالهای ۱۳۸۷ و ۱۳۸۸ شاهد تحقق بیش از صد درصدی اهداف بوده‌ایم و در سال انتهایی برنامه اهداف به صورت صد درصد تحقق یافته‌اند. سایر اطلاعات مربوط به اهداف و عملکرد تعداد واحدهای به بهره‌برداری رسیده در شهرکها و نواحی صنعتی در جدول شماره ۳-۱ قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۳-۱- تعداد واحدهای به بهره‌برداری رسیده در شهرکها و نواحی صنعتی استان آذربایجان شرقی در طول برنامه چهارم توسعه (وامد)

سال	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹
هدف	۶۰۴	۶۶۴	۷۴۴	۹۴۴	۱۱۲۴	۱۱۲۴
عملکرد	۶۲۰	۶۶۵	۷۶۶	۹۳۷	۱۰۵۷	۱۱۲۴
درصد تحقق	۱۰۲.۶	۱۰۰.۲	۱۰۳.۰	۹۹.۳	۹۴.۰	۱۰۰.۰

※: اعداد اهداف و عملکرد بصورت تجمعی می‌باشد.



۱۴-۳-۱- اقدام به ایجاد خوشه صنعتی در استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه

بررسی اقدام به ایجاد خوشه صنعتی در طول برنامه چهارم توسعه استان آذربایجان شرقی نشان می‌دهد که هدف‌گذاری ایجاد خوشه‌های صنعتی از یک خوشه در سال ۱۳۸۴ شروع شده و به پنج خوشه در سال ۱۳۸۹ رسیده است یعنی باید در مجموع در طول دوران برنامه چهارم توسعه تعداد پنج خوشه صنعتی ایجاد می‌گردید که همگی این پنج خوشه صنعتی در پایان برنامه چهارم ایجاد گردیده‌اند.

به عبارت دیگر در تمامی سالهای برنامه به جز سالهای ۱۳۸۵ و ۱۳۸۷ شاهد تحقق صد درصدی اهداف بوده‌ایم و در سال پایانی برنامه اهداف بصورت صد درصد تحقق یافته‌اند.

سایر اطلاعات مربوط به اهداف و عملکرد اقدام به ایجاد خوشه صنعتی در جدول شماره ۴-۱ قابل مشاهده می‌باشد.

مدول ۴-۱- اقدام به ایجاد خوشه صنعتی در استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه (خوشه)

سال	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹
هدف	۱	۲	۲	۵	۵	۵
عملکرد	۱	۱	۲	۲	۵	۵
درصد تمقق	۱۰۰.۰	۵۰.۰	۱۰۰.۰	۴۰.۰	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰

* اعداد اهداف و عملکرد بصورت تجمعی می باشد.



۵-۳-۱- ایجاد تصفیه خانه فاضلاب در شهرکها و نواحی صنعتی استان آذربایجان شرقی در طول سالهای

برنامه چهارم توسعه

بررسی ایجاد تصفیه خانه فاضلاب در شهرکها و نواحی صنعتی در طول برنامه چهارم توسعه استان آذربایجان شرقی نشان می دهد که هدف گذاری ایجاد تصفیه خانه فاضلاب از دو دستگاه در سال ۱۳۸۴ شروع شده و به ۹ دستگاه در سال ۱۳۸۹ رسیده است یعنی باید در مجموع در طول

دوران برنامه چهارم توسعه تعداد ۹ دستگاه تصفیه‌خانه فاضلاب در شهرکها و نواحی صنعتی ایجاد می‌گردید که فقط ۸ دستگاه تصفیه‌خانه تا پایان برنامه چهارم ایجاد گردیده‌اند.

به عبارت دیگر فقط در سالهای ۱۳۸۴ و ۱۳۸۷ شاهد تحقق صد درصدی اهداف بوده‌ایم و در نهایت، ۸۸.۹ درصد اهداف تحقق یافته‌اند.

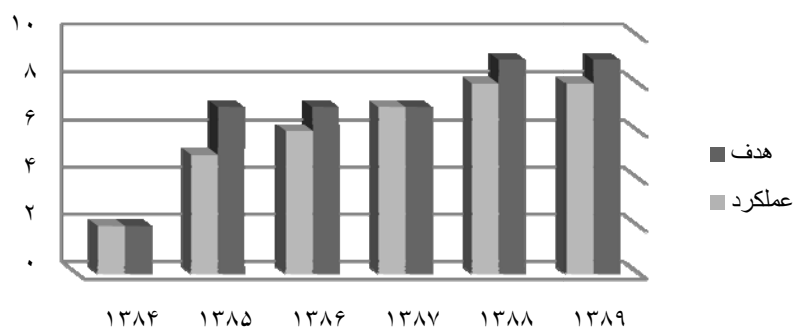
سایر اطلاعات مربوط به اهداف و عملکرد ایجاد تصفیه‌خانه فاضلاب در شهرکها و نواحی صنعتی در جدول شماره ۵-۱ قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۵-۱- ایجاد تصفیه‌خانه فاضلاب در شهرکها و نواحی صنعتی استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه (دستگاه)

سال	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹
هدف	۲	۷	۷	۷	۹	۹
عملکرد	۲	۵	۶	۷	۸	۸
درصد تحقق	۱۰۰.۰	۷۱.۴	۸۵.۷	۱۰۰.۰	۸۸.۹	۸۸.۹

*: اعداد اهداف و عملکرد بصورت تجمعی می‌باشد.

نمودار ۵-۱- ایجاد تصفیه‌خانه فاضلاب در شهرکها و نواحی صنعتی استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه (دستگاه)



۴-۱- عملکرد بخش معدن استان در طول برنامه چهارم توسعه

۴-۱-۱- تعداد گواهی‌های کشف صادره معدنی استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم

توسعه

بررسی تعداد گواهی‌های کشف صادره معدنی در طول برنامه چهارم توسعه استان آذربایجان شرقی نشان می‌دهد که هدف‌گذاری گواهی‌های کشف صادره معدنی از ۱۹ گواهی در سال ۱۳۸۴ شروع شده و به ۲۳ گواهی در سال ۱۳۸۹ رسیده است یعنی باید در مجموع در طول دوران برنامه چهارم توسعه ۱۲۸ گواهی کشف معدنی صادر می‌گردید این در حالی است که شاهد صدور ۱۵۸ گواهی کشف معدنی در طول سال‌های برنامه بوده‌ایم.

به عبارت دیگر در تمامی سال‌های برنامه بجز سال ۱۳۸۵ شاهد تحقق صد درصدی اهداف و حتی بیش از آن بوده‌ایم و در مجموع در طول سال‌های برنامه اهداف برنامه ۱۲۳.۴ درصد تحقق یافته‌اند.

سایر اطلاعات مربوط به اهداف و عملکرد گواهی‌های کشف صادره معدنی استان در جدول

شماره ۶-۱ قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۶-۱- تعداد گواهی‌های کشف صادره معدنی در استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه (فقره)

سال	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	جمع سال‌های برنامه
هدف	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۳	۱۲۸
عملکرد	۱۹	۸	۲۴	۲۹	۳۲	۴۶	۱۵۸
درصد تحقق	۱۰۰.۰	۴۰.۰	۱۱۴.۳	۱۳۱.۸	۱۳۹.۱	۲۰۰.۰	۱۲۳.۴



۲-۴-۱- استخراج مواد معدنی فلزی از معادن استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم

توسعه

بررسی میزان استخراج مواد معدنی فلزی در طول برنامه چهارم توسعه استان آذربایجان شرقی نشان می‌دهد که هدف‌گذاری استخراج مواد معدنی فلزی از ۰.۱۷ میلیون تن در سال ۱۳۸۴ شروع شده و به ۷ میلیون تن در سال ۱۳۸۹ رسیده است یعنی باید در مجموع در طول دوران برنامه چهارم توسعه ۲۶.۴ میلیون تن مواد معدنی فلزی استخراج می‌گردید این در حالی است که شاهد استخراج بیش از ۵۳ میلیون تن مواد معدنی در طول سال‌های برنامه بوده‌ایم.

به عبارت دیگر در تمامی سال‌های برنامه شاهد تحقق صد درصدی اهداف و حتی بیش از آن بوده‌ایم و در مجموع در طول سال‌های برنامه اهداف برنامه ۲۰۱.۵ درصد تحقق یافته‌اند.

سایر اطلاعات مربوط به اهداف و عملکرد استخراج مواد معدنی فلزی از معادن استان در جدول

شماره ۷-۱ قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۷-۱- استخراج مواد معدنی فلزی از معادن استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه (میلیون تن)

سال	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	جمع سالهای برنامه
هدف	۰.۱۷	۰.۲	۵	۷	۷	۷	۲۶.۴
عملکرد	۷.۱۶	۹.۱۶	۹.۱۶	۹.۱۶	۹.۲	۹.۳	۵۳.۱
درصد تمقق	۴۲۱۱.۸	۴۵۸۰.۰	۱۸۳.۲	۱۳۰.۹	۱۳۱.۴	۱۳۲.۹	۲۰۱.۵



۳-۱۴-۱- استخراج مواد معدنی غیرفلزی از معادن استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه

بررسی میزان استخراج مواد معدنی غیرفلزی در طول برنامه چهارم توسعه استان آذربایجان شرقی نشان می‌دهد که هدف‌گذاری استخراج مواد معدنی غیرفلزی از ۸ میلیون تن در سال ۱۳۸۴ شروع شده و به ۱۰ میلیون تن در سال ۱۳۸۹ رسیده است یعنی باید در مجموع در طول دوران برنامه چهارم توسعه ۵۵ میلیون تن مواد معدنی غیرفلزی استخراج می‌گردید این در حالی است که شاهد استخراج ۵۴.۸ میلیون تن مواد معدنی در طول سال‌های برنامه بوده‌ایم.

به عبارت دیگر در تمامی سال‌های برنامه بجز سال‌های پایانی (سالهای ۱۳۸۸ و ۱۳۸۹) اهداف برنامه بصورت کامل تحقق نیافته‌اند و در مجموع در طول سال‌های برنامه ۹۹.۶ درصد اهداف تحقق یافته‌اند.

سایر اطلاعات مربوط به اهداف و عملکرد استخراج مواد معدنی غیرفلزی از معادن استان در جدول شماره ۸-۱ قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۸-۱- استخراج مواد معدنی غیرفلزی از معادن استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه (میلیون تن)

سال	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	جمع سال‌های برنامه
هدف	۸	۸.۵	۹	۹.۵	۱۰	۱۰	۵۵.۰
عملکرد	۶.۳	۶.۹	۷.۴	۸	۱۰.۱	۱۶.۱	۵۴.۸
درصد تحقق	۷۸.۸	۸۱.۲	۸۲.۲	۸۴.۲	۱۰۱.۰	۱۶۱.۰	۹۹.۶



۱-۵- عملکرد منابع سرمایه‌ای بخش صنعت و معدن در طی برنامه چهارم توسعه

بررسی عملکرد منابع سرمایه‌ای بخش صنعت و معدن در طی برنامه چهارم توسعه استان آذربایجان شرقی نشان می‌دهد که در طول برنامه چهارم بالغ بر ۴۴۲۱۲ میلیارد ریال منابع سرمایه‌ای با تحقق ۶۴.۱ درصدی اهداف تخصیص یافته است.

تأمین منابع لازم برای بخش صنعت و معدن استان از محل منابع استانی ۵۰۱.۹ میلیارد ریال (۱.۱ درصد کل منابع مورد نیاز)، از محل منابع ملی ۴۲۶.۸ میلیارد ریال (۱.۰ درصد کل منابع مورد نیاز)، از محل منابع داخلی شرکتها ۴۷۸ میلیارد ریال (۱.۱ درصد کل منابع مورد نیاز)، از محل تسهیلات بانکی ۱۶۴۲۱.۱ میلیارد ریال (۳۷.۱ درصد کل منابع مورد نیاز) و از محل سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تعاونی ۲۶۳۸۴.۴ میلیارد ریال (۵۹.۷ درصد کل منابع مورد نیاز) بوده است که بیشترین میزان تخصیص منابع از محل سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تعاونی با ۵۹.۷ درصد و کمترین میزان تخصیص منابع از محل منابع ملی با ۱.۰ درصد می‌باشد.

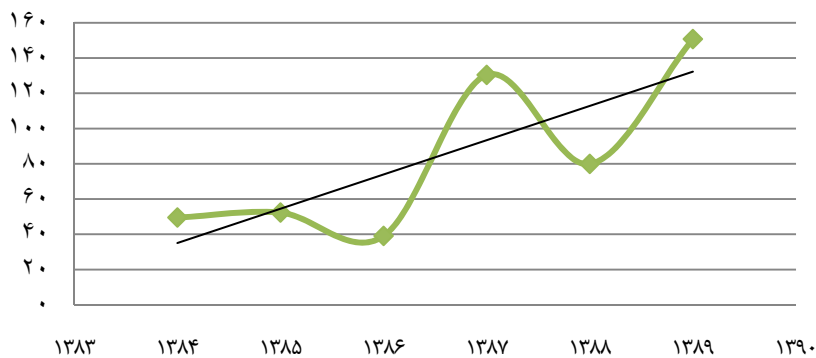
سایر اطلاعات مربوط عملکرد منابع سرمایه‌ای بخش صنعت و معدن در طی برنامه چهارم در

جدول شماره ۹-۱ قابل مشاهده می‌باشد.

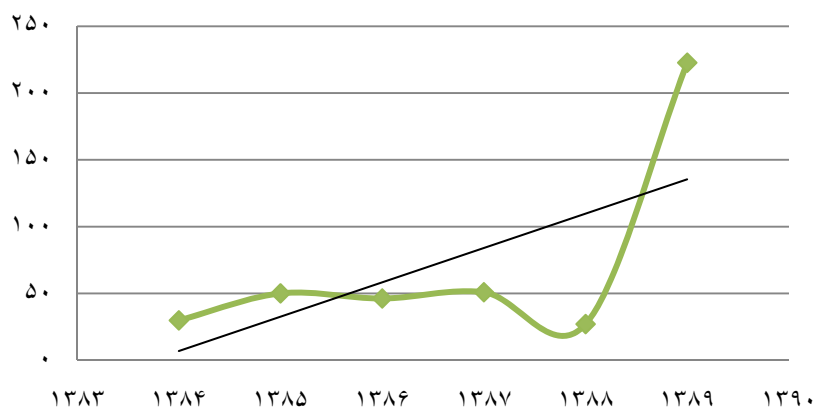
جدول ۹-۱- تفصیص منابع سرمایه‌ای بخش صنعت و معدن استان آذربایجان شرقی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه (میلیون ریال)

عنوان	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	جمع دوران برنامه	درصد تمقق
منابع استانی	۴۹۴۹۳	۵۲۳۲۷	۳۹۰۴۸	۱۳۰۴۲۵	۷۹۹۲۹	۱۵۰۷۷۷	۵۰۱۹۹۹	۲۸۲.۸
منابع ملی	۲۹۸۲۰	۵۰۰۴۵	۴۶۲۲۳	۵۰۹۳۰	۲۷۰۷۷	۲۲۲۷۰۵	۴۲۶۸۰۰	۶۳.۷
منابع داخلی شرکتها	۴۷۱۱۶	۶۸۶۵۳	۹۰۰۱۶	۸۸۴۵۷	۸۴۶۵۳	۹۹۱۵۹	۴۷۸۰۵۴	۸۰.۶
تسهیلات بانکی	۱۳۷۰۴۵۷	۱۹۲۷۳۰۸	۳۷۷۱۸۳۱	۲۶۴۰۶۳۹	۲۴۷۵۶۶۳	۴۲۳۵۳۶۶	۱۶۴۲۱۲۶۴	۴۷.۹
سرمایه‌گذاری بخش فصلی و تعاونی	۷۳۴۷۱۴	۱۱۷۰۶۳۰	۹۸۹۵۰۱	۷۹۳۲۵۸۴	۵۲۹۲۸۰۳	۱۰۲۶۴۲۱۶	۲۶۳۸۴۴۴۸	۷۷.۷
جمع	۲۲۳۱۶۰۰	۳۲۶۸۹۶۳	۴۹۳۶۶۱۹	۱۰۸۴۳۰۳۵	۷۹۶۰۱۲۵	۱۴۹۷۲۲۲۳	۴۴۲۱۲۵۶۵	۶۴.۱

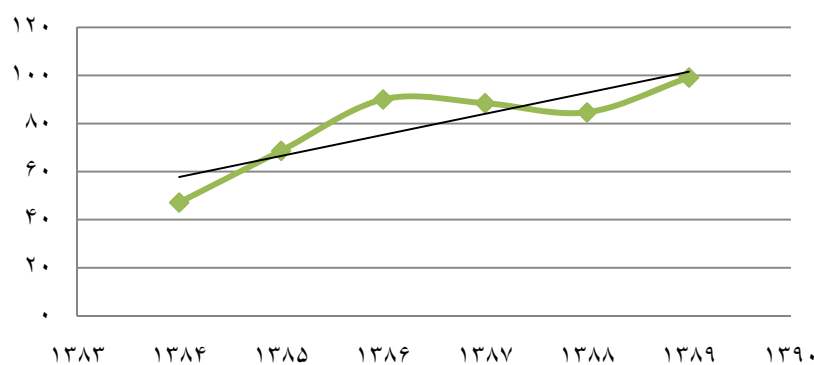
نمودار ۹-۱- تخصیص منابع سرمایه‌ای بخش صنعت و معدن از محل منابع استانی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه (میلیارد ریال)



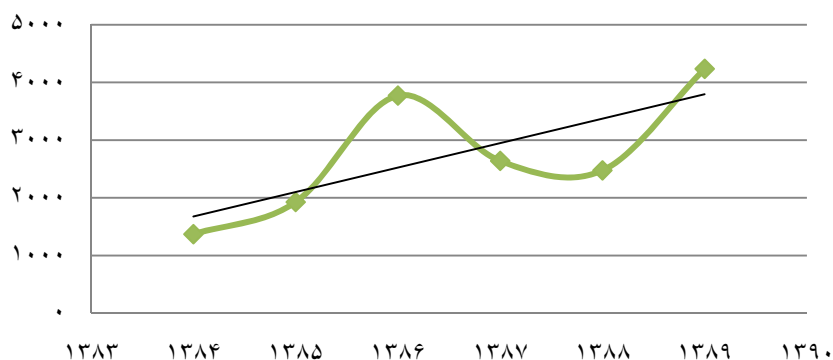
نمودار ۱۰-۱- تخصیص منابع سرمایه‌ای بخش صنعت و معدن از محل منابع ملی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه (میلیارد ریال)



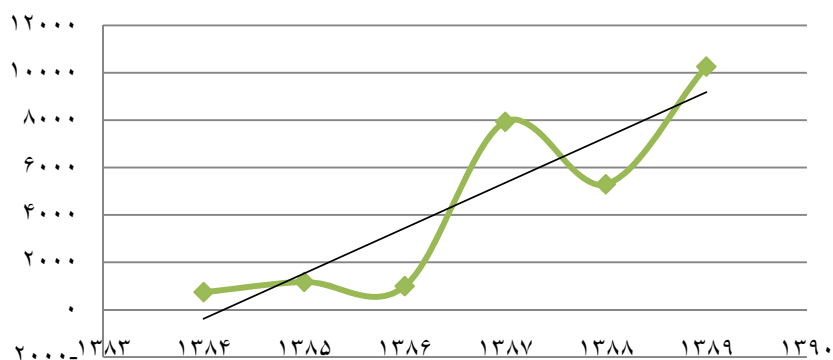
نمودار ۱۱-۱- تخصیص منابع سرمایه‌ای بخش صنعت و معدن از محل منابع داخلی شرکتها در طول سالهای برنامه چهارم توسعه (میلیارد ریال)



نمودار ۱۲-۱- تخصیص منابع سرمایه‌ای بخش صنعت و معدن از محل تسهیلات بانکی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه (میلیارد ریال)



نمودار ۱۳-۱- تخصیص منابع سرمایه‌ای بخش صنعت و معدن از محل سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تعاونی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه (میلیارد ریال)



۱-۶- عوامل تاثیرگذار در تحقق یا عدم تحقق اهداف پیش بینی شده برنامه چهارم در بخش صنعت و معدن

- موقعیت جغرافیایی ویژه
- اتصال به شبکه حمل و نقل بین‌المللی
- وجود منطقه آزاد ارس
- دانش فنی و نیروی انسانی متخصص
- وجود بیش از ۸۰۰۰ واحد صنعتی فعال و ۵۰۰۰ جواز تأسیس و توسعه
- وجود واحدهای بزرگ موتورسازی، آهنگری، پالایشگاه، پتروشیمی و ...
- وجود مواد خام کشاورزی و بازارهای منطقه‌ای مناسب برای محصولات فرآوری شده
- ظرفیت بالای ذخایر معدنی مکشوفه و مواد معدنی متعدد و بعضاً منحصر به فرد
- محدودیت در خرید ماشین‌آلات و تکنولوژی روز
- کمبود سرمایه
- وجود مراکز متعدد تصمیم‌گیری
- وجود قوانین و مقررات دست و پاگیر
- تمرکز تصمیم‌گیری‌های عمده در مرکز
- فقدان آموزش مستمر مهارتی
- پائین بودن بهره‌وری
- واردات بی‌رویه
- کمبود نقدینگی و عدم همکاری مناسب بانک‌ها در تأمین نقدینگی

- محدود بودن بازار داخلی و وجود مشکل در صادرات

- فقدان مراکز مشاوره‌ای

- فقدان مطالعات جدید آمایش سرزمین

- عدم رغبت بخش خصوصی برای سرمایه گذاری

فصل دوم

شاخص‌های جمعیتی

مطالب فصل دوم

- ۲-۱) عملکرد محصولات زراعی در طی برنامه چهارم توسعه ۹
- ۲-۲) عملکرد محصولات باغی در طی برنامه چهارم توسعه ۱۰
- ۲-۳) عملکرد محصولات دامی در طی برنامه چهارم توسعه ۱۱
- ۲-۴) عملکرد محصولات آبی در طی برنامه چهارم توسعه ۱۲
- ۲-۵) عملکرد اجرایی توسعه، اصلاح و جایگزینی باغات در طی برنامه چهارم توسعه ۱۰
- ۲-۶) عملکرد اجرایی برنامه آبخیزداری در طی برنامه چهارم توسعه ۱۱
- ۲-۷) عملکرد اجرایی برنامه آب و خاک در طی برنامه چهارم توسعه ۱۲
- ۲-۸) عملکرد اجرایی برنامه حفاظت و حمایت از منابع طبیعی در طی برنامه چهارم توسعه ۱۱
- ۲-۹) عملکرد اجرایی برنامه توسعه مکانیزاسیون در طی برنامه چهارم توسعه ۱۲
- ۲-۱۰) عملکرد منابع سرمایه‌ای در طی برنامه چهارم توسعه ۹
- ۲-۱۱) سهم بخش کشاورزی در تولید ناخالص داخلی استان آذربایجان شرقی در طی برنامه چهارم توسعه ۱۰
- ۲-۱۲) سهم بخش کشاورزی در اشتغال استان آذربایجان شرقی در طی برنامه چهارم توسعه ۱۱
- ۲-۱۳) مهمترین توانمندی‌ها و نقاط قوت بخش کشاورزی استان آذربایجان شرقی ۱۰
- ۲-۱۴) مهمترین نقاط ضعف بخش کشاورزی استان آذربایجان شرقی ۱۱
- ۲-۱۵) مهمترین فرصت‌های بخش کشاورزی استان آذربایجان شرقی ۱۲
- ۲-۱۶) مهمترین تهدیدهای بخش کشاورزی استان آذربایجان شرقی ۱۱
- ۲-۱۷) مهمترین اهداف بخش کشاورزی استان آذربایجان شرقی ۱۲
- ۲-۱۸) موانع و مشکلات مرتبط با عدم تحقق اهداف، راهبردها و اقدامات بخش کشاورزی استان آذربایجان شرقی ۱۲
- ۲-۱۹) برنامه‌های عملیاتی بخش کشاورزی استان آذربایجان شرقی ۱۲

۱-۲- عملکرد محصولات زراعی در طی برنامه چهارم توسعه

بررسی عملکرد محصولات زراعی در طی برنامه چهارم توسعه استان آذربایجان شرقی نشان می‌دهد که هدف‌گذاری تولید محصولات زراعی از ۲۰۹۲ میلیون تن در سال ۱۳۸۴ شروع شده و به ۳۰۳۲۳ میلیون تن در سال ۱۳۸۹ هدف‌گذاری شده است یعنی باید به طور متوسط در طول دوران برنامه چهارم توسعه ۳۰۱۶ میلیون تن محصولات زراعی در هر سال تولید شود این در حالی است که به طور متوسط شاهد تولید سالانه ۲۰۷۷ میلیون تن محصولات زراعی در طول سال‌های برنامه بوده‌ایم.

به عبارت دیگر به جز سال اول برنامه که شاهد تحقق اهداف ۱۰۱ درصدی بوده‌ایم در بقیه سال‌های برنامه به دلیل وجود خسارت، اهداف سال‌های برنامه بصورت صد در صد تحقق نیافته و متوسط تحقق اهداف طی سال‌های برنامه ۸۸ درصد بوده است.

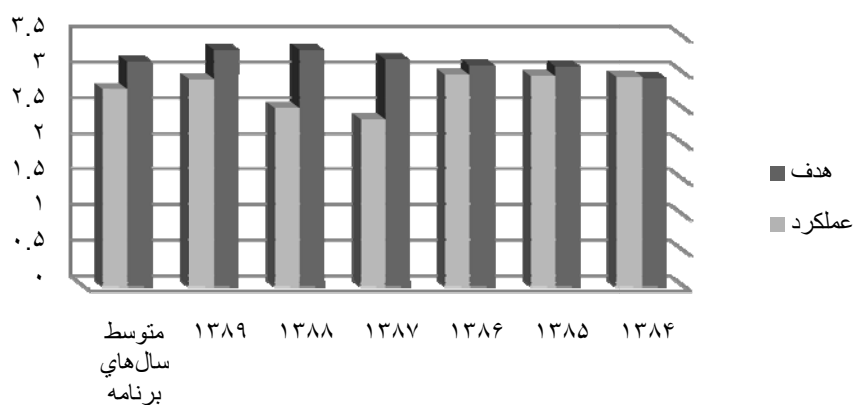
همچنین بر این اساس بایستی در طول سال‌های برنامه و در مجموع ۱۸۰۹۴ میلیون تن محصولات زراعی تولید می‌شد که فقط ۱۶۶ میلیون تن تولید شده است.

سایر اطلاعات مربوط به اهداف و عملکرد تولید محصولات زراعی در جدول شماره ۱-۲ قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۱-۲- عملکرد محصولات زراعی در طی برنامه چهارم (میلیون تن)

سال	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	متوسط سالهای برنامه	جمع سالهای برنامه
هدف	۲.۹۲	۳.۰۹	۳.۱۰۱	۳.۱۸۳	۳.۳۲۳	۳.۳۲۳	۳.۱۶	۱۸.۹۴
عملکرد	۲.۹۴۱	۲.۹۵	۲.۹۷	۲.۳۴۱	۲.۵	۲.۹۱	۲.۷۷	۱۶.۶
فشارت	-	-	۰.۰۳۴	۰.۶۳۲	۰.۵۳۴	۰.۲۰۷	-	۱.۳۹۷
درصد تمقق	۱۰۱	۹۵	۹۶	۷۴	۷۵	۸۸	۸۸	۸۸

نمودار ۱-۲- عملکرد محصولات زراعی در طی برنامه چهارم (میلیون تن)



۲-۲- عملکرد محصولات باغی در طی برنامه چهارم توسعه

بررسی عملکرد محصولات باغی در طی برنامه چهارم توسعه استان آذربایجان شرقی نشان می‌دهد که هدف‌گذاری تولید محصولات باغی از ۰.۹۷۵ میلیون تن در سال ۱۳۸۴ شروع شده و به ۱.۲۸۵ میلیون تن در سال ۱۳۸۹ هدف‌گذاری شده است یعنی باید به طور متوسط در طول دوران برنامه چهارم توسعه ۱.۱۳ میلیون تن محصولات باغی در هر سال تولید شود این در حالی است که به طور متوسط شاهد تولید سالانه ۰.۸۵ میلیون تن محصولات باغی در طول سال‌های برنامه بوده‌ایم.

به عبارت دیگر در هیچ‌کدام از سال‌های برنامه چهارم به دلیل وجود خسارت، اهداف سال‌های برنامه بصورت صددرصدی تحقق نیافته و متوسط تحقق اهداف طی سال‌های برنامه ۷۵ درصد بوده است.

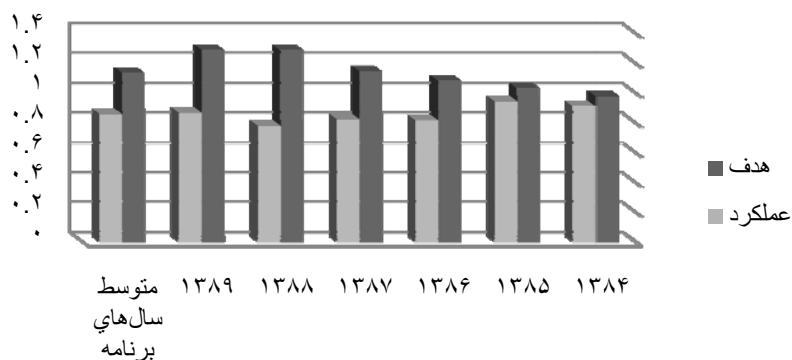
همچنین بر این اساس بایستی در طول سال‌های برنامه و در مجموع ۶.۸ میلیون تن محصولات باغی تولید می‌شد که فقط ۵.۱۳ میلیون تن تولید شده است.

سایر اطلاعات مربوط به اهداف و عملکرد تولید محصولات باغی در جدول شماره ۲-۲ قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۲-۲- عملکرد محصولات باغی در طی برنامه چهارم (میلیون تن)

سال	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	متوسط سالهای برنامه	جمع سالهای برنامه
هدف	۰.۹۷۵	۱.۰۳	۱.۰۸	۱.۱۴۳	۱.۲۸۵	۱.۲۸۵	۱.۱۳	۶.۸
عملکرد	۰.۹۱	۰.۹۴	۰.۸۱۴	۰.۸۲۲	۰.۷۷۶	۰.۸۶۵	۰.۸۵	۵.۱۳
فشارت	-	-	۰.۱۹	۰.۲۳۶	۰.۳۳۹	۰.۳۲	-	۱.۰۹
درصد تمقق	۹۳	۹۱	۷۵	۷۲	۶۰	۶۷	۷۵	۷۵

نمودار ۲-۲- عملکرد محصولات باغی در طی برنامه چهارم (میلیون تن)



۳-۲- عملکرد محصولات دامی در طی برنامه چهارم توسعه

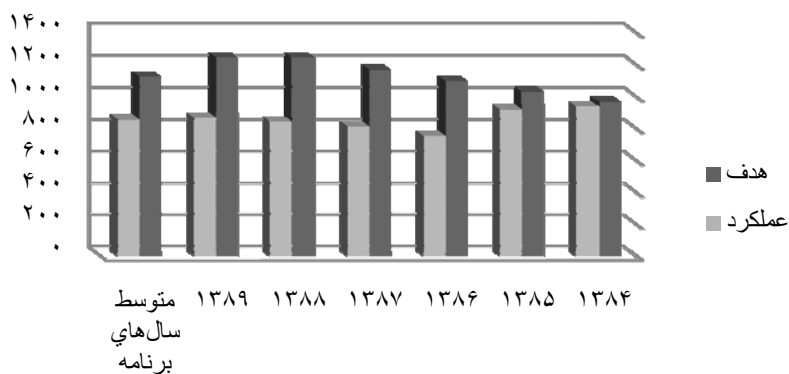
بررسی عملکرد محصولات دامی در طی برنامه چهارم توسعه استان آذربایجان شرقی نشان می‌دهد که هدف‌گذاری تولید محصولات دامی از ۹۶۸.۳ هزار تن در سال ۱۳۸۴ شروع شده و به ۱۲۴۴ هزار تن در سال ۱۳۸۹ هدف‌گذاری شده است یعنی باید به طور متوسط در طول دوران برنامه چهارم ۱۱۲۵.۳۸ هزارتن محصولات دامی در هر سال تولید شود این در حالی است که به طور متوسط شاهد تولید سالانه ۸۵۵.۸۳ هزارتن محصولات دامی در طول سال‌های برنامه بوده‌ایم. به عبارت دیگر در هیچکدام از سال‌های برنامه چهارم به دلیل وجود خسارت، اهداف سال‌های برنامه بصورت صددرصدی تحقق نیافته و متوسط تحقق اهداف طی سال‌های برنامه ۷۶ درصد بوده است.

همچنین بر این اساس بایستی در طول سال‌های برنامه و در مجموع ۶۷۵۲ هزار تن محصولات دامی تولید می‌شد که فقط ۵۱۳۵ هزارتن تولید شده است.

سایر اطلاعات مربوط به اهداف و عملکرد تولید محصولات دامی در جدول شماره ۳-۲ قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۳-۲- عملکرد محصولات دامی در طی برنامه چهارم (هزار تن)

سال	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	متوسط سال‌های برنامه	جمع سال‌های برنامه
هدف	۹۶۸.۳	۱۰۳۱	۱۰۹۷	۱۱۶۸	۱۲۴۴	۱۲۴۴	۱۱۲۵.۳۸	۶۷۵۲
عملکرد	۹۳۹	۹۲۰	۷۵۲	۸۱۳	۸۴۳	۸۶۸	۸۵۵.۸۳	۵۱۳۵
فشارت	-	-	۱۶۸	۱۰۷	-	-	-	۲۷۵
درصد تمقق	۹۷	۸۹	۶۹	۷۰	۶۸	۷۰	۷۶	۷۶

نمودار ۳-۲- عملکرد محصولات دامی در طی برنامه چهارم
(هزارتن)

۴-۲- عملکرد محصولات آبی در طی برنامه چهارم توسعه

بررسی عملکرد محصولات آبی در طی برنامه چهارم توسعه استان آذربایجان شرقی نشان می‌دهد که هدف‌گذاری تولید محصولات آبی از ۱۷۱۰ تن در سال ۱۳۸۴ شروع شده و به ۳۵۰۰ تن در سال ۱۳۸۹ هدف‌گذاری شده است یعنی باید به طور متوسط در طول دوران برنامه چهارم ۲۷۱۰ تن محصولات آبی در هر سال تولید شود این در حالی است که به طور متوسط شاهد تولید سالانه ۲۸۶۱ تن محصولات آبی در طول سال‌های برنامه بوده‌ایم.

به عبارت دیگر در تمامی سال‌های برنامه چهارم به جز سال ۱۳۸۸، اهداف سال‌های برنامه بصورت بیش از صد درصد تحقق یافته و متوسط تحقق اهداف طی سال‌های برنامه ۱۰۶ درصد بوده است.

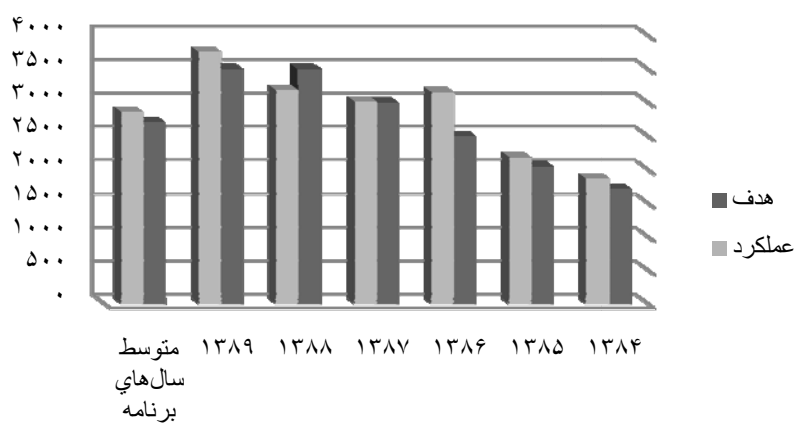
همچنین بر این اساس بایستی در طول سال‌های برنامه و در مجموع ۱۶۲۶۰ تن محصولات آبی تولید می‌شد که بیش از این مقدار و در حدود ۱۷۱۶۷ تن تولید شده است.

سایر اطلاعات مربوط به اهداف و عملکرد تولید محصولات آبی در جدول شماره ۴-۲ قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۴-۲- عملکرد محصولات آبرزی در طی برنامه چهارم (تن)

سال	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	متوسط سال‌های برنامه	جمع سال‌های برنامه
هدف	۱۷۱۰	۲۰۵۰	۲۵۰۰	۳۰۰۰	۳۵۰۰	۳۵۰۰	۲۷۱۰	۱۶۲۶۰
عملکرد	۱۸۷۰	۲۱۸۵	۳۱۵۵	۳۰۱۳	۳۱۸۶	۳۷۵۸	۲۸۶۱	۱۷۱۶۷
درصد تمقق	۱۰۹	۱۰۷	۱۲۶	۱۰۰	۹۱	۱۰۷	۱۰۶	۱۰۶

نمودار ۴-۲- عملکرد محصولات آبرزی در طی برنامه چهارم (تن)



۵-۲- عملکرد اجرایی توسعه، اصلاح و جایگزینی باغات در طی برنامه چهارم توسعه

بررسی عملکرد اجرایی توسعه، اصلاح و جایگزینی باغات در طی برنامه چهارم توسعه استان آذربایجان شرقی نشان می‌دهد که هدف‌گذاری توسعه، اصلاح و جایگزینی باغات در سال ۱۳۸۴، ۳۶۰۰ هکتار بوده که به ۱۱۶۰۰ هکتار در سال پایانی برنامه (۱۳۸۹) رسیده است یعنی باید به طور متوسط در طول دوران برنامه چهارم ۸۹۳۳ هکتار توسعه، اصلاح و جایگزینی باغات در هر سال صورت می‌گرفت این در حالی است که شاهد عملکرد اجرایی با متوسط سالانه ۷۱۷۳ هکتار در طول سال‌های برنامه بوده‌ایم.

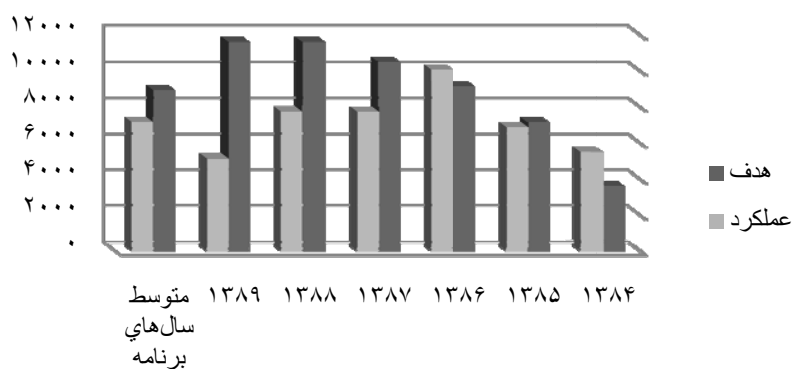
به عبارت دیگر در تمامی سال‌های برنامه چهارم به جز سال ۸۶ و ۸۴، که شاهد تحقق اهداف ۱۱۰ و ۱۵۳ درصدی بوده‌ایم در بقیه سال‌های برنامه، اهداف برنامه به صورت صد در صد تحقق نیافته و متوسط تحقق اهداف طی سال‌های برنامه ۸۰ درصد بوده است.

همچنین بر این اساس بایستی در طول سال‌های برنامه و در مجموع ۵۳۶۰۰ هکتار از باغات استان توسعه، اصلاح و جایگزین می‌شد که در حدود ۴۳۰۳۸ هکتار توسعه، اصلاح و جایگزین شده است.

سایر اطلاعات مربوط به اهداف و عملکرد تولید محصولات آبی در جدول شماره ۵-۲ قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۵-۲- عملکرد اجرایی توسعه، اصلاح و جایگزینی باغات در طی برنامه چهارم (هکتار)

سال	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	متوسط سال‌های برنامه	جمع سال‌های برنامه
هدف	۳۶۰۰	۷۱۵۰	۹۱۵۰	۱۰۵۰۰	۱۱۶۰۰	۱۱۶۰۰	۸۹۳۳	۵۳۶۰۰
عملکرد	۵۵۰۱	۶۸۵۹	۱۰۰۷۷	۷۷۲۴	۷۷۵۰	۵۱۲۷	۷۱۷۳	۴۳۰۳۸
درصد تحقق	۱۵۳	۹۶	۱۱۰	۷۴	۶۷	۴۴	۸۰	۸۰

نمودار ۵-۲- عملکرد اجرایی توسعه، اصلاح و جایگزینی باغات در
طی برنامه چهارم (هکتار)

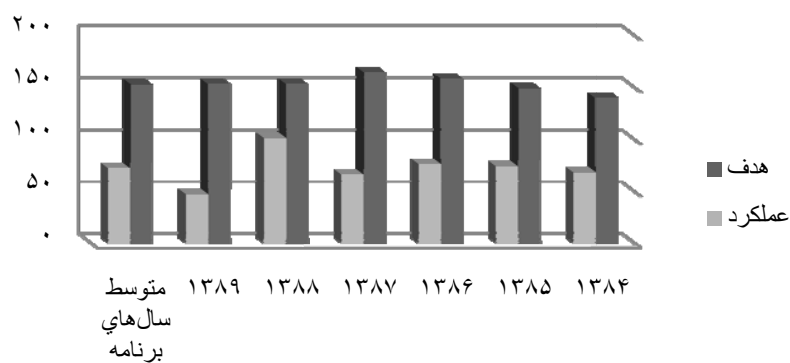
۶-۲- عملکرد اجرایی برنامه آبخیزداری در طی برنامه چهارم توسعه

بررسی عملکرد برنامه آبخیزداری در طی برنامه چهارم توسعه استان آذربایجان شرقی نشان می‌دهد که هدف‌گذاری برنامه آبخیزداری در سال ۱۳۸۴، ۱۳۹۸ هزار هکتار بوده که به ۱۵۳ هزار هکتار در سال پایانی برنامه (۱۳۸۹) هدف‌گذاری شده است یعنی باید به طور متوسط در طول دوران برنامه چهارم ۱۵۳ هزار هکتار برنامه آبخیزداری در هر سال صورت می‌گرفت این در حالی است که شاهد عملکرد اجرایی با متوسط سالانه ۷۲ هزار هکتار در طول سال‌های برنامه بوده‌ایم. به عبارت دیگر در هیچکدام از سال‌های برنامه چهارم، اهداف سال‌های برنامه بصورت صددرصدی تحقق نیافته و متوسط تحقق اهداف طی سال‌های برنامه ۴۷ درصد بوده است. همچنین بر این اساس بایستی در طول سال‌های برنامه و در مجموع ۹۱۷ هزار هکتار از باغات و اراضی مورد برنامه آبخیزداری قرار می‌گرفت که در حدود ۴۳۲ هزار هکتار مورد عمل واقع شده است.

سایر اطلاعات مربوط به اهداف و عملکرد تولید محصولات آبی در جدول شماره ۶-۲ قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۶-۲- عملکرد اجرایی برنامه آبخیزداری در طی برنامه چهارم (هزار هکتار)

سال	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	متوسط سال‌های برنامه	جمع سال‌های برنامه
هدف	۱۳۹.۸	۱۴۹	۱۵۸	۱۶۴	۱۵۳	۱۵۳	۱۵۳	۹۱۷
عملکرد	۶۸	۷۴	۷۶	۶۶	۱۰۱	۴۷	۷۲	۴۳۲
درصد تمقق	۴۹	۵۰	۴۸	۴۰	۶۶	۳۱	۴۷	۴۷

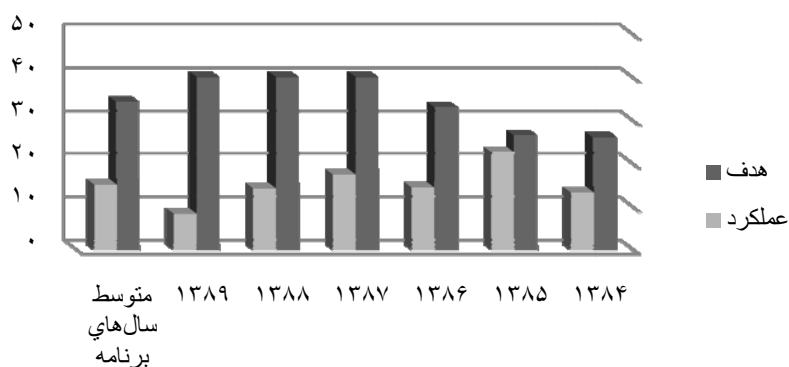
جدول ۶-۲- عملکرد اجرایی برنامه آبخیزداری در طی برنامه
چهارم (هزار هکتار)

۷-۲- عملکرد اجرایی برنامه آب و خاک در طی برنامه چهارم توسعه

بررسی عملکرد برنامه آب و خاک در طی برنامه چهارم توسعه استان آذربایجان شرقی نشان می‌دهد که هدف‌گذاری برنامه آب و خاک در سال ۱۳۸۴، ۲۶.۱ هزار هکتار بوده که به ۴۰.۱۲ هزار هکتار در سال پایانی برنامه (۱۳۸۹) هدف‌گذاری شده است یعنی باید به طور متوسط در طول دوران برنامه چهارم ۳۴ هزار هکتار برنامه آب و خاک در هر سال صورت می‌گرفت این در حالی است که شاهد عملکرد اجرایی با متوسط سالانه ۱۵ هزار هکتار در طول سال‌های برنامه بوده‌ایم. به عبارت دیگر در هیچکدام از سال‌های برنامه چهارم، اهداف سال‌های برنامه بصورت صددرصدی تحقق نیافته و متوسط تحقق اهداف طی سال‌های برنامه ۴۴ درصد بوده است. همچنین بر این اساس بایستی در طول سال‌های برنامه و در مجموع ۲۰۶ هزار هکتار مورد برنامه آب و خاک قرار می‌گرفت که در حدود ۹۱ هزار هکتار مورد عمل واقع شده است. سایر اطلاعات مربوط به اهداف و عملکرد تولید محصولات آبی در جدول شماره ۷-۲ قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۷-۲- عملکرد اجرایی برنامه آب و خاک در طی برنامه چهارم (هزار هکتار)

سال	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	متوسط سال‌های برنامه	جمع سال‌های برنامه
هدف	۲۶.۱	۲۶.۵۵	۳۳.۱	۴۰.۱۲	۴۰.۱۲	۴۰.۱۲	۳۴	۲۰۶
عملکرد	۱۳.۲۹	۲۲.۶۷	۱۴.۵	۱۷.۵	۱۴.۳	۸.۴	۱۵	۹۱
درصد تمقق	۵۱	۸۵	۴۴	۴۴	۳۶	۲۱	۴۴	۴۴

نمودار ۷-۲- عملکرد اجرایی برنامه آب و خاک در طی برنامه
چهارم (هزار هکتار)

۸-۲- عملکرد اجرایی برنامه حفاظت و حمایت از منابع طبیعی در طی برنامه چهارم توسعه

بررسی عملکرد برنامه حفاظت و حمایت از منابع طبیعی در طی برنامه چهارم توسعه استان آذربایجان شرقی نشان می‌دهد که هدف‌گذاری برنامه حفاظت و حمایت از منابع طبیعی در سال ۱۳۸۴، ۴۵۰ هزار هکتار بوده که به ۷۸۷ هزار هکتار در سال پایانی برنامه (۱۳۸۹) هدف‌گذاری شده است یعنی باید به طور متوسط در طول دوران برنامه چهارم ۶۳۷ هزار هکتار برنامه حفاظت و حمایت از منابع طبیعی در هر سال صورت می‌گرفت که شاهد عملکرد اجرایی با متوسط سالانه ۶۳۵ هزار هکتار در طول سال‌های برنامه بوده‌ایم.

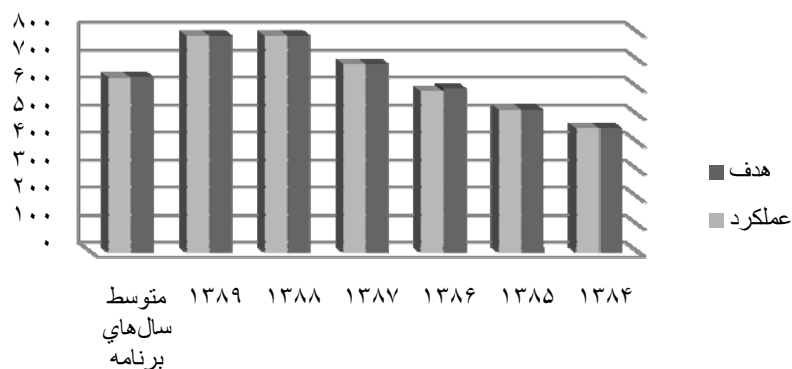
به عبارت دیگر در تمامی سال‌های برنامه چهارم، اهداف سال‌های برنامه به صورت صددرصدی تحقق یافته (به جز سال ۱۳۸۶) و متوسط تحقق اهداف طی سال‌های برنامه نیز تقریباً صددرصد بوده است.

همچنین بر این اساس بایستی در طول سال‌های برنامه و در مجموع ۳۸۲۱ هزار هکتار مورد برنامه حفاظت و حمایت از منابع طبیعی قرار می‌گرفت که ۳۸۱۱ هزار هکتار مورد عمل واقع شده است.

سایر اطلاعات مربوط به اهداف و عملکرد تولید محصولات آبی در جدول شماره ۸-۲ قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۸-۲- عملکرد اجرایی برنامه حفاظت و حمایت از منابع طبیعی در طی برنامه چهارم (هزار هکتار)

سال	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	متوسط سالهای برنامه	جمع سالهای برنامه
هدف	۴۵۰	۵۱۸	۵۹۵	۶۸۴	۷۸۷	۷۸۷	۶۳۷	۳۸۲۱
عملکرد	۴۵۰	۵۱۸	۵۸۵	۶۸۴	۷۸۷	۷۸۷	۶۳۵	۳۸۱۱
درصد تحقق	۱۰۰	۱۰۰	۹۸	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۹۹.۷

نمودار ۸-۲- عملکرد اجرایی برنامه حفاظت و حمایت از منابع
طبیعی در طی برنامه چهارم (هزار هکتار)

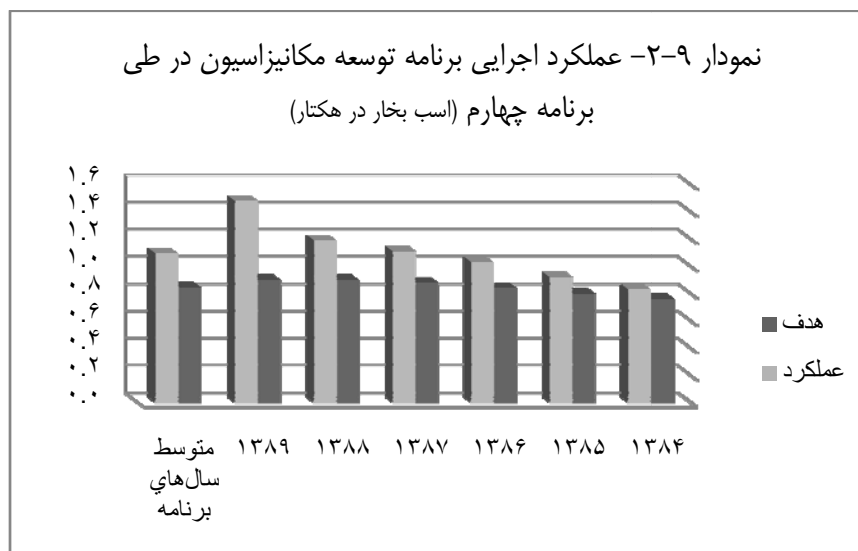
۹-۲- عملکرد اجرایی برنامه توسعه مکانیزاسیون در طی برنامه چهارم توسعه

بررسی عملکرد برنامه توسعه مکانیزاسیون در طی برنامه چهارم توسعه استان آذربایجان شرقی نشان می‌دهد که هدف‌گذاری برنامه توسعه مکانیزاسیون در سال ۱۳۸۴، ۰.۷۶ اسب بخار در هکتار بوده که به ۰.۹ اسب بخار در هکتار در سال پایانی برنامه (۱۳۸۹) هدف‌گذاری شده است یعنی باید به طور متوسط در طول دوران برنامه چهارم توسعه مکانیزاسیون بخش کشاورزی استان ۰.۸۵ اسب بخار در هکتار می‌بود که شاهد عملکرد اجرایی سالانه ۱.۰۹ اسب بخار در هکتار در طول سال‌های برنامه بوده‌ایم.

به عبارت دیگر در تمامی سال‌های برنامه چهارم، اهداف سال‌های برنامه به صورت بیش از صد درصد تحقق یافته و متوسط تحقق اهداف طی سال‌های برنامه ۱۲۹ درصد بوده است. سایر اطلاعات مربوط به اهداف و عملکرد تولید محصولات آبرزی در جدول شماره ۹-۲ قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۹-۲- عملکرد اجرایی برنامه توسعه مکانیزاسیون در طی برنامه چهارم (اسب بخار در هکتار)

سال	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	متوسط سال‌های برنامه
هدف	۰.۷۶	۰.۸	۰.۸۴	۰.۸۸	۰.۹	۰.۹	۰.۸۵
عملکرد	۰.۸۳	۰.۹۲	۱.۰۳	۱.۱۱	۱.۱۹	۱.۴۸	۱.۰۹
درصد تحقق	۱۰۹	۱۱۵	۱۲۳	۱۲۶	۱۳۲	۱۶۴	۱۲۹



۱۰-۲- عملکرد منابع سرمایه ای در طی برنامه چهارم توسعه

بررسی عملکرد منابع سرمایه ای در طی برنامه چهارم توسعه استان آذربایجان شرقی نشان می دهد که در طول برنامه چهارم مبلغ ۲۶۹۲۷ میلیارد ریال منابع در مجموع برای بخش کشاورزی استان پیش بینی شده بود که از این مقدار تنها ۹۶۴۴.۸ میلیارد ریال برابر با ۳۶ درصد اهداف برنامه تحقق یافته است.

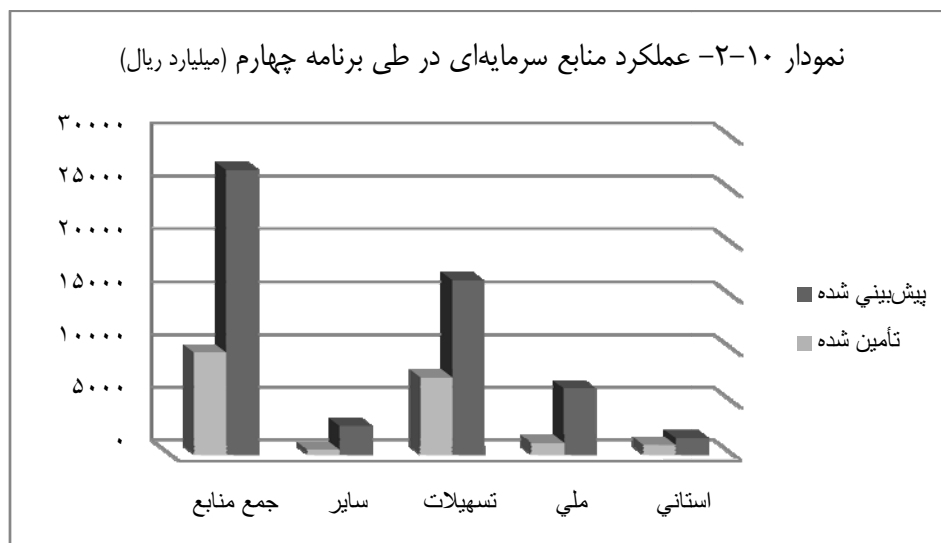
پیش بینی تأمین منابع لازم برای بخش کشاورزی استان از محل درآمدهای استانی ۱۵۳۶ میلیارد ریال (۵.۷ درصد کل منابع مورد نیاز)، از محل درآمدهای ملی ۶۲۲۴ میلیارد ریال (۲۳.۱ درصد کل منابع مورد نیاز)، از محل تسهیلات ۱۶۴۸۳ میلیارد ریال (۶۱.۲ درصد کل منابع مورد نیاز) و از محل سایر درآمدها ۲۶۸۴ میلیارد ریال (۱۰ درصد کل منابع مورد نیاز) بوده است که بیشترین میزان منابع پیش بینی شده از محل تسهیلات با ۶۱.۲ درصد و و کمترین میزان منابع پیش بینی شده از محل درآمدهای استانی با ۵.۷ درصد می باشد.

منابع اعتباری برنامه چهارم از محل های پیش‌بینی‌شده به ترتیب شامل ۸۶۵ میلیارد ریال از محل درآمدهای استانی (۹ درصد کل منابع تأمین اعتبار شده)، ۱۰۸۵ میلیارد ریال از محل درآمدهای ملی (۱۱.۲ درصد کل منابع تأمین اعتبار شده)، ۷۲۶۲.۸ میلیارد ریال از محل تسهیلات ارائه‌شده (۷۵.۳ درصد کل منابع تأمین اعتبار شده) و ۴۳۲ میلیارد ریال از محل سایر درآمدها (۴.۵ درصد کل منابع تأمین اعتبار شده) تأمین اعتبار شده است.

درصد تحقق و عملکرد منابع سرمایه‌ای بخش کشاورزی استان به ترتیب برای درآمدهای استانی ۵۶ درصد، درآمدهای ملی ۱۷ درصد، تسهیلات ۴۴ درصد و سایر درآمدها ۱۶ درصد می‌باشد و در مجموع تنها ۳۶ درصد منابع پیش‌بینی شده در این بخش تأمین اعتبار شده و محقق گردیده است. سایر اطلاعات مربوط عملکرد منابع سرمایه‌ای در طی برنامه چهارم در جدول شماره ۱۰-۲ قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۱۰-۲- عملکرد منابع سرمایه‌ای در طی برنامه چهارم (میلیارد ریال-درصد)

منابع	استانی	ملی	تسهیلات	سایر	جمع منابع
پیش‌بینی شده	۱۵۳۶	۶۲۲۴	۱۶۴۸۳	۲۶۸۴	۲۶۹۲۷
تأمین شده	۸۶۵	۱۰۸۵	۷۲۶۲.۸	۴۳۲	۹۶۴۴.۸
درصد تحقق	۵۶	۱۷	۴۴	۱۶	۳۶



۱۱-۲- سهم بخش کشاورزی در تولید ناخالص داخلی استان آذربایجان شرقی در طی برنامه چهارم توسعه

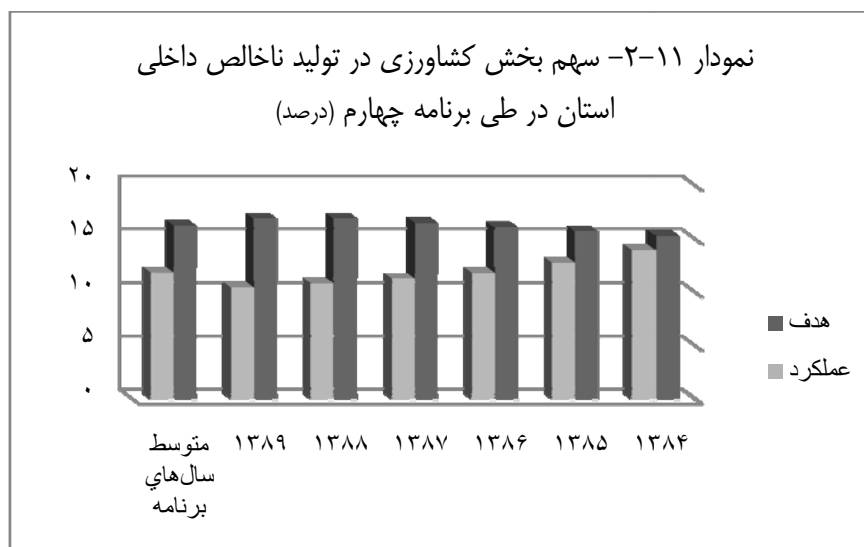
بررسی سهم بخش کشاورزی در تولید ناخالص داخلی استان در طی برنامه چهارم توسعه نشان می‌دهد که با توجه به هدف‌گذاری صورت پذیرفته بایستی سهم بخش کشاورزی از تولید ناخالص داخلی استان از ۱۵.۳۴ درصد در سال ۱۳۸۴ به ۱۶.۹۳ درصد در سال پایانی برنامه (سال ۱۳۸۹) افزایش یابد و متوسط سال‌های برنامه نیز ۱۶.۲۶ درصد را شامل گردد.

اما بررسی عملکرد بیانگر این مطلب است که سهم بخش کشاورزی در تولید ناخالص داخلی استان از ۱۳.۹۸ درصد در سال ابتدای برنامه (سال ۱۳۸۴) به ۱۰.۴۵ درصد در سال پایانی برنامه رسیده است که نه تنها افزایش نیافته بلکه شاهد کاهش نیز بوده و به طور متوسط سالانه ۱۱.۸۷ درصد تولید ناخالص داخلی را به خود اختصاص داده و تنها ۷۳ درصد اهداف پیش‌بینی شده تحقق یافته است.

سایر اطلاعات مربوط به سهم بخش کشاورزی در تولید ناخالص داخلی استان در جدول شماره ۲-۱۱ قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۲-۱۱- سهم بخش کشاورزی در تولید ناخالص داخلی استان در طی برنامه چهارم (درصد)

سال	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	متوسط سال‌های برنامه
هدف	۱۵.۳۴	۱۵.۷۲	۱۶.۱۲	۱۶.۵۲	۱۶.۹۳	۱۶.۹۳	۱۶.۲۶
عملکرد	۱۳.۹۸	۱۲.۸	۱۱.۸۲	۱۱.۳	۱۰.۸۷	۱۰.۴۵	۱۱.۸۷
درصد تحقق	۹۱	۸۱	۷۳	۶۸	۶۴	۶۲	۷۳



۱۲-۲- سهم بخش کشاورزی در اشتغال استان آذربایجان شرقی در طی برنامه چهارم توسعه

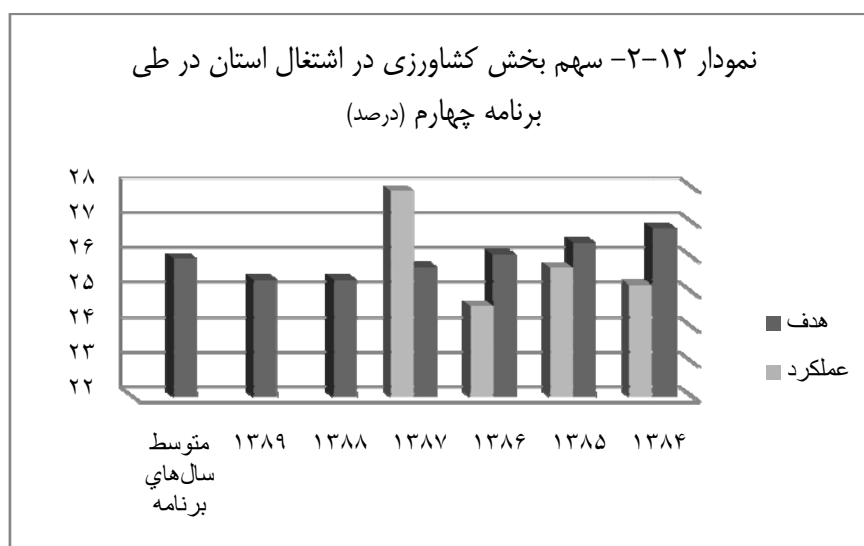
بررسی سهم بخش کشاورزی در اشتغال استان در طی برنامه چهارم نشان می‌دهد که با توجه به هدف‌گذاری صورت پذیرفته بایستی سهم بخش کشاورزی از اشتغال استان از ۲۶.۸۳ درصد در سال ۱۳۸۴ به ۲۵.۳۶ درصد در سال پایانی برنامه (سال ۱۳۸۹) برسد و متوسط سال‌های برنامه نیز ۲۵.۹۶ درصد را شامل گردد.

بررسی عملکرد بیانگر این مطلب است که سهم بخش کشاورزی در اشتغال استان از ۲۵.۲ درصد در سال ابتدای برنامه (سال ۱۳۸۴) به ۲۷.۹ درصد در سال ۱۳۸۷ رسیده است که تنها در سال ۱۳۸۷ تمامی اهداف برنامه تحقق یافته است. اطلاعات مربوط به اشتغال در سال‌های ۱۳۸۸ و ۱۳۸۹ موجود نمی‌باشد.

سایر اطلاعات مربوط به سهم بخش کشاورزی در اشتغال استان در جدول شماره ۱۲-۲ قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۱۲-۲- سهم بخش کشاورزی در اشتغال استان در طی برنامه چهارم (درصد)

سال	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	متوسط سال‌های برنامه
هدف	۲۶.۸۳	۲۶.۴۲	۲۶.۰۸	۲۵.۷۲	۲۵.۳۶	۲۵.۳۶	۲۵.۹۶
عملکرد	۲۵.۲	۲۵.۷	۲۴.۶	۲۷.۹	-	-	-
درصد تحقق	۹۴	۹۷	۹۴	۱۰۸	-	-	-



۲-۱۳- مهم‌ترین توانمندی‌ها و نقاط قوت بخش کشاورزی استان آذربایجان شرقی

- ۱.۲ میلیون هکتار اراضی مستعد کشاورزی
- ۵ میلیارد متر مکعب آب قابل استحصال
- ۵.۵ درصد اراضی کشاورزی کشور
- ۵.۸ درصد اراضی زراعی آبی و دیم کشور
- ۴.۲ درصد اراضی باغی کشور
- ۴.۲ درصد تولید محصولات زراعی کشور
- ۶.۲ درصد تولیدات باغی کشور
- ۷.۹ درصد جمعیت شاغل بخش کشاورزی کشور
- رتبه اول در تولید پیاز و یونجه

- رتبه دوم در تولید سیب درختی، زردآلو، انگور و عسل
- رتبه سوم در تولید تخم مرغ، بادام، گوشت قرمز و گردو
- رتبه چهارم در تولید شیر خام و گوشت مرغ
- رتبه پنجم در تولید سیب زمینی
- وجود واحدهای کشاورزی پیشرو در سطح ملی (مزارع نمونه، باغات بزرگ، دامداری‌های گسترده، مرغداری‌های بزرگ و ...)
- وجود صنایع کشاورزی و تبدیلی مناسب در استان (تأسیسات کشتارگاهی، واحدهای فرآوری، خوراک دام و طیور و ...)
- وجود کشاورزان و تولیدکنندگان باتجربه و فعال
- وجود مراکز تحقیقاتی و پژوهشی تخصصی کشاورزی در استان و حضور پژوهشگران متعدد در آن
- وجود مزیت‌های نسبی برای صادرات محصولات کشاورزی
- وجود تأسیسات مناسب در استان
- وجود منابع طبیعی نسبتاً غنی در استان (مراعات و بافت‌های جنگلی)
- دارا بودن رتبه برتر در تولید برخی از محصولات زراعی، دامی و باغی

۱۴-۲- مهم‌ترین نقاط ضعف بخش کشاورزی استان آذربایجان شرقی

- پائین بودن راندمان آب آبیاری در بخش کشاورزی

- قدمت و فرسودگی بخشی از ساختار پرورش دام و طیور در استان
- کم‌رغبتی نسل جوان کشاورزان ساکن روستاها به فعالیت کشاورزی
- استفاده نامتعارف از سموم و کودهای شیمیایی در فرآیند تولید
- عدم دسترسی واحدهای کوچک به منابع مالی مناسب جهت سرمایه‌گذاری و توسعه
- خرد بودن بسیاری از واحدهای کشاورزی
- پائین بودن درجه مکانیزاسیون
- کمبود امکانات نگهداری و تأسیسات انبارداری و حمل و نقل
- عدم تکمیل شبکه آبیاری سدهای احداث شده

۱۵-۲- مهم‌ترین فرصت‌های بخش کشاورزی استان آذربایجان شرقی

- توجه عالیه نظام جهت خودکفایی در تولید محصولات استراتژیک و ارتقاء امنیت غذایی کشور
- امکان دسترسی به بازارهای کشورهای منطقه
- امکان استفاده گسترده از توان علمی و تخصصی مراکز مهم تخصصی کشاورزی
- امکان جایگزینی کشت محصولات با مصرف آب کمتر در الگوی کشت منطقه‌ای
- امکان ایجاد فعالیت‌های تکمیلی همجوار با تأسیسات آبی و کشاورزی استان (شیلات، سورتینگ و بسته‌بندی محصولات)
- وجود اقلیم‌های متفاوت به منظور تولید محصولات متنوع در سال

۱۶-۲- مهمترین تهدیدهای بخش کشاورزی استان آذربایجان شرقی

- کمبود آب کشاورزی در استان نسبت به اراضی فاریاب
- وابستگی بخش مهمی از کشاورزی استان به چاه‌های غیرمجاز
- در معرض خطر بودن پتانسیل دشت‌ها به علت برداشت‌های بی‌رویه از سفره‌های زیرزمینی
- تغییر کاربری‌های غیرقانونی اراضی برای سایر کاربری‌ها
- تغییرات آب و هوا (خشکسالی‌های متعدد، تغییرات دما)
- بیابان‌زایی و پیش‌روی شوره زار در اثر خشک شدن دریاچه ارومیه
- ورود فاضلاب شهری و صنعتی به آبخوان استان

۱۷-۲- مهمترین اهداف بخش کشاورزی استان آذربایجان شرقی

- افزایش تولید محصولات کشاورزی
- حفظ پتانسیل دشت‌ها و پایدار نمودن روند توسعه کشاورزی در استان
- عملیاتی کردن برنامه‌ریزی تولید و پایداری عرضه محصولات کشاورزی در استان
- اصلاح ساختار پرورش دام و طیور در استان
- افزایش توان صادراتی محصولات کشاورزی استان
- فعال‌سازی مراکز تحقیقاتی موجود و بخش خصوصی در تحقیقات استراتژیک کشاورزی استان
- حفظ آب، خاک و پوشش گیاهی استان (مخصوصاً در حوزه آبخیز)
- افزایش درجه و ضریب مکانیزاسیون

– افزایش راندمان آب و آبیاری

– حفظ ذخایر ژنتیکی گیاهی و جانوری

۱۸-۲- موانع و مشکلات مرتبط با عدم تحقق اهداف، راهبردها و اقدامات بخش کشاورزی استان آذربایجان شرقی

۱- تهدیدهای اساسی زیرساختی

– بارندگی پائین و پراکنش نامناسب آن بطوریکه متوسط بارندگی استان حدود ۲۸۵ میلیمتر است که یک سوم میزان متوسط بارندگی جهانی است.

– پراکندگی و کوچکی واحدهای بهره‌برداری کشاورزی که تولید در این بخش را غیراقتصادی می‌کند.

– تغییر کاربری اراضی زراعی و باغی و افزایش حوزه استحفاظی شهرها که موجب خارج شدن اراضی مستعد از چرخه تولید می‌شود.

– عدم تطابق زمانی در ساخت سدهای ذخیره‌ای با ساخت شبکه‌های آبیاری در پایاب آنها بطوری که عملاً از سرمایه‌گذاری‌های عظیم انجام یافته بهره‌برداری مناسب انجام نمی‌گیرد.

– پائین بودن راندمان آبیاری و سنتی بودن روش‌های استفاده از آب

۲- محدودیت در تأمین سرمایه و سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی

– کمبود منابع سرمایه‌ای بانک‌ها و عدم تجهیز آن و متعاقباً عدم تأمین نقدینگی مورد نیاز بخش

کشاورزی

– افزایش قیمت نهاده‌ها و ماشین‌آلات کشاورزی و نهاده‌های کشاورزی عدم تناسب آن با قیمت فروش محصولات تولیدی بخش

– بالا بودن ریسک سرمایه‌گذاری در فعالیتهای کشاورزی به دلیل شرایط اقلیمی ناپایدار

۳- ناکارایی بازار و بازاریابی

– ناکارایی بازار محصولات کشاورزی و بالا بودن ضایعات در مراحل برداشت، حمل و نقل، انبارداری، بسته‌بندی و ..

– ضعف سیستم بازاریابی و بالا بودن حاشیه غیرمنطقی بازار و حضور پررنگ عوامل واسطه

۴- ضعف نیروی انسانی و فناوری

– وجود پدیده مهاجرت و کاهش نیروی فعال و پرانرژی در بخش کشاورزی در نتیجه افزایش سن بهره‌برداران بخش که عملاً فاقد توانایی جسمی و روحی و پذیرش آموزش هستند.

– عدم تأمین اعتبار فعالیتهای پژوهشی و تحقیقات کاربردی با نیازهای بخش

۵- کمبود و فرسودگی صنایع تبدیلی و تکمیلی محصولات کشاورزی

– ضایعات بالای پس از برداشت محصولات کشاورزی خصوصاً میوه‌جات و سبزیجات

– کیفیت نامناسب محصولات فرآوری شده به دلیل فرسودگی در ماشین‌آلات و عدم تنوع در محصولات فرآوری شده

– عدم توسعه زیرساخت‌های لازم در صادرات محصولات کشاورزی و فرآوری شده (پایانه‌های صادراتی و)

۶- کارآمدی ضعیف سیاست‌های حمایتی

- عدم پوشش کافی و مناسب نظام حمایتی نظیر خریدهای تضمینی و بیمه محصولات کشاورزی
- عدم تخصیص سهم مناسب از یارانه‌های پرداختی در کل کشور به تولیدکنندگان بخش کشاورزی

۱۹-۲- برنامه‌های عملیاتی بخش کشاورزی استان آذربایجان شرقی

۱- افزایش تولید محصولات کشاورزی

- توسعه اراضی آبی و افزایش راندمان تولید در واحد سطح
- توسعه واحدهای پیشرو در سطح ملی (مزارع نمونه، باغات بزرگ، دامداری های گسترده، مرغداری‌های بزرگ و ...)
- استفاده بیشتر از تسهیلات مالی و کمک‌های فنی
- توسعه و تکمیل طرح‌های مهم کشاورزی و صنایع تبدیلی

۲- حفظ پتانسیل‌های دشت و پایدار نمودن روند توسعه کشاورزی در استان

- اجرای طرح‌های آب و خاک و توسعه آبیاری‌های نوین
- تنظیم الگوی کشت منطقه‌ای متناسب با وضعیت تأمین آب مناطق مختلف استان
- عدم توسعه مزارع و باغات وابسته از طریق استحصال آب چاه‌های غیرمجاز
- توسعه پوشش گیاهی و اجرای طرح‌های آبخیزداری در مناطق مناسب استان

- اجرای طرح‌های زهکشی در مناطق مورد نیاز
- مدیریت مصرف بهینه کود و سموم (جایگزینی مبارزات بیولوژیکی، آزمون خاک، کودهای زیستی و ...)

۳- عملیاتی کردن برنامه‌ریزی تولید و پایداری عرضه محصولات کشاورزی در استان

- اجرای مناسب طرح‌های خودکفایی محصولات استراتژیک
- افزایش درجه مکانیزاسیون در تولیدات مهم
- استفاده از تسهیلات و امکانات مالی بانک کشاورزی و صندوق حمایت از کشاورزی
- افزایش امکانات نگهداری و عرضه محصولات (سردخانه، سیلو، میادین عرضه مستقیم)
- توسعه قابلیت‌های مراکز خدمات کشاورزی دهستان‌ها و تعاونی‌های روستایی

۴- اصلاح ساختار پرورش دام و طیور در استان

- بازسازی و نوسازی واحدهای قدیمی
- فعال‌سازی و توسعه واحدهای قدیمی تأمین کننده خوراک دام و طیور
- توسعه، تجهیز و فعال‌سازی تأسیسات کشتارگاهی استان
- توسعه صنایع جینی مورد نیاز

۵- افزایش توان صادراتی محصولات کشاورزی استان

- توسعه قابلیت‌ها و استانداردهای صادراتی برای محصولات کشاورزی
- ارتقاء توان واحدهای سورتینگ و بسته‌بندی

- ایجاد امکانات پایانه صادراتی - کشاورزی
- ارائه تسهیلات ویژه صادرات
- ۶- فعال سازی مراکز تحقیقاتی موجود و بخش خصوصی
- برنامه ریزی راهبردی در بخش تحقیقات کشاورزی استان
- فعال سازی مراکز تحقیقات کشاورزی استان
- حمایت و توسعه تحقیقات کاربردی در بخش کشاورزی
- استفاده بیشتر از امکانات و منابع مالی استانی و ملی در زمینه تحقیقات کشاورزی

فصل سوم

شاخص‌های کشاورزی

مطالب فصل سوم

- ۱۷ (۳-۱) عملکرد شاخص‌های هدف کمی بخش حمل‌ونقل جاده‌ای در برنامه چهارم
- ۱۸ (۳-۱-۱) عملکرد شاخص‌های هدف کمی بخش حمل‌ونقل ریلی در برنامه چهارم
- ۱۸ (۳-۱-۲) عملکرد شاخص‌های هدف کمی بخش حمل‌ونقل هوایی در برنامه چهارم
- ۱۸ (۳-۱-۳) عملکرد شاخص‌های هدف کمی اداره کل هواشناسی استان آذربایجان شرقی در برنامه چهارم توسعه ..
- ۱۹ (۳-۲) نقاط قوت و ضعف حمل‌ونقل استان در برنامه چهارم توسعه
- ۱۸ (۳-۲-۱) نقاط قوت حمل‌ونقل استان
- ۱۸ (۳-۲-۲) نقاط ضعف حمل‌ونقل استان

۱-۳- عملکرد شاخص‌های هدف کمی بخش حمل و نقل جاده‌ای در برنامه چهارم

الف) عملکرد شاخص‌های هدف کمی راه و ترابری استان در طول برنامه چهارم توسعه

عملکرد شاخص‌های هدف کمی راه و ترابری استان در طول برنامه چهارم توسعه در جدول زیر

نشان داده شده است:

جدول ۱-۳- عملکرد شاخص‌های هدف کمی راه و ترابری استان نسبت به اهداف تعیین شده در طول برنامه چهارم

درصد تمقق کشوری	وضع موجود تا پایان سال ۸۹	طول برنامه چهارم			سال پایه ۸۳	شاخص هدف
		درصد تمقق استانی	عملکرد	هدف		
۱۰.۹	۲۲۰	۳۴.۶	۱۹۳	۵۵۸	۲۷	امداث آزاد راه (کیلومتر)
۴۹.۱	۲۹۲	۴۳.۸	۲۱۳	۴۸۶	۷۹	امداث بزرگراه (کیلومتر)
۳۹	۱۰۳۶	۲۴.۹	۱۵۷	۶۳۰	۸۷۹	امداث راه اصلی (کیلومتر)
۴۸	۱۷۲۳	۱۱.۵	۶۱	۵۳۱	۱۶۶۲	امداث راه فرعی (کیلومتر)
۷۳.۷	-	۱۳۴.۷	۲۶۰	۱۹۳	۷۵	رفع نقاط (تعداد) حادثه‌خیز
-	۴۱	۱۰۵۰	۲۱	۲	۲۰	راهدار(خانه‌ها) (تعداد)
۶۱.۱	۳۱۹۵.۳	۹۶	۸۴۰.۳	۸۷۴	۲۳۵۵	امداث (راه‌های روستایی) (کیلومتر)
۴۳.۸	۴۳۷۸.۵	۱۶۰	۱۷۹۲.۵	۱۱۱۸	۲۵۸۶	آسفالت (راه‌های روستایی) (کیلومتر)

طبق جدول فوق عملکرد شاخص‌های هدف کمی راه و ترابری استان آذربایجان شرقی در طول

برنامه چهارم توسعه عبارت است از:

۱- احداث ۵۵۸.۴ کیلومتر آزاد راه با اعتبار ۵۵۵۸۰.۵ میلیارد ریال در طول برنامه چهارم توسعه برای

استان پیش‌بینی شده بود که احداث ۱۹۳ کیلومتر از آن با اعتبار هزینه شده ۲۳۰۰ میلیارد ریال

تحقق یافته است. درصد تحقق آن در طول برنامه ۳۴.۵ درصد و تحقق کشوری آن ۱۰.۹ درصد می باشد.

۲- احداث ۴۸۶ کیلومتر بزرگراه با اعتبار ۲۸۹۸.۶ میلیارد ریال در طول برنامه چهارم توسعه برای استان پیش بینی شده بود که احداث ۲۱۳ کیلومتر از آن با اعتبار هزینه شده ۱۱۶۹ میلیارد ریال تحقق یافته است. درصد تحقق آن در طول برنامه ۴۳.۷ درصد و تحقق کشوری آن ۴۹.۱ درصد می باشد.

۳- احداث ۶۳۰ کیلومتر راه اصلی با اعتبار ۳۰۸۷.۱ میلیارد ریال برای استان در طول برنامه چهارم توسعه پیش بینی شده بود که احداث ۱۵۷ کیلومتر از آن با اعتبار هزینه شده ۸۶۲.۳ میلیارد ریال تحقق یافته است. درصد تحقق آن در طول برنامه ۲۴.۹ درصد و تحقق کشوری آن ۳۹ درصد می باشد.

۴- احداث ۵۳۱ کیلومتر راه فرعی با اعتبار ۵۲۱.۹ میلیارد ریال در طول برنامه برای استان پیش بینی شده بود که احداث ۶۱ کیلومتر از آن با اعتبار هزینه شده ۲۷۲.۱ میلیارد ریال تحقق یافته است. درصد تحقق آن در طول برنامه ۱۱.۵ درصد و تحقق کشوری آن ۴۸ درصد می باشد.

۵- رفع ۱۹۳ نقطه حادثه خیز در راههای استان با اعتبار ۱۲۵ میلیارد ریال در طول برنامه چهارم پیش بینی شده بود که در طول برنامه ۲۶۰ نقطه حادثه خیز با اعتبار هزینه شده ۱۳۸.۲ میلیارد ریال رفع شد. درصد تحقق آن در طول برنامه ۱۳۴.۷ درصد و تحقق کشوری آن ۷۳.۷ درصد می باشد.

۶- در طول برنامه چهارم توسعه ایجاد ۲ راهدارخانه در استان پیش‌بینی شده بود که ۲۱ راهدارخانه در طول برنامه در استان احداث شده است که درصد تحقق آن در طول برنامه ۱۰۵۰ درصد (۱۰۵) برابر هدف تعیین شده) می‌باشد.

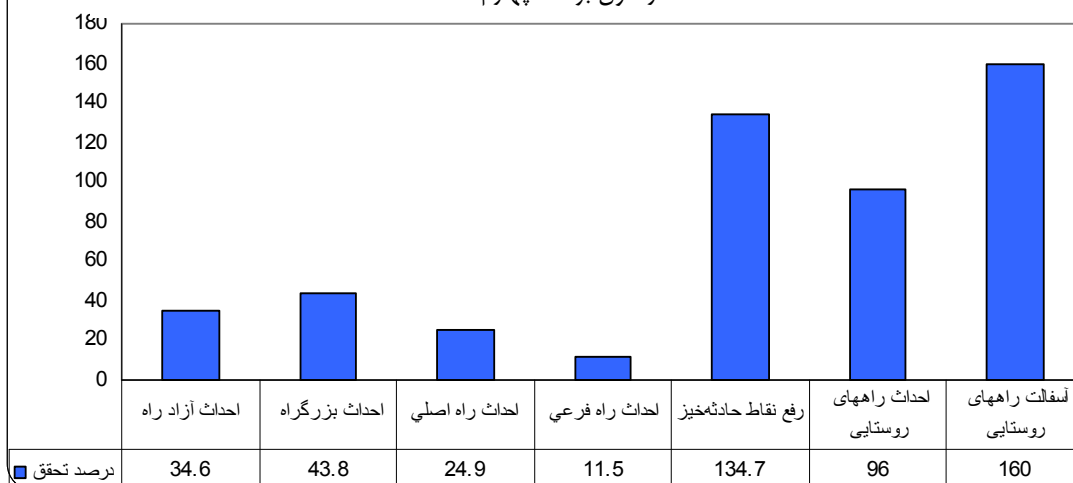
۷- احداث ۸۷۴ کیلومتر راه روستایی در طول برنامه چهارم توسعه در استان با اعتبار ۴۱۴۹ میلیارد ریال پیش‌بینی شده بود که ۸۴۰۳ کیلومتر از آن با اعتبار هزینه شده ۵۵۰۲ میلیارد ریال در طول برنامه احداث گردیده است. درصد تحقق آن در طول برنامه ۹۶ درصد و تحقق کشوری آن ۶۱۰۱ درصد می‌باشد.

۸- آسفالت راه‌های روستایی استان در طول برنامه با هدف ۱۱۱۸ کیلومتر و اعتبار ۴۲۲ میلیارد ریال پیش‌بینی شده بود که ۱۷۹۲۵ کیلومتر از راه‌های روستایی استان با اعتبار هزینه شده ۹۷۶۰۱ میلیارد ریال در طول برنامه چهارم آسفالت شده است. درصد تحقق آن در طول برنامه ۱۶۰ درصد و تحقق کشوری آن ۴۳۸ درصد می‌باشد.

جدول ۲-۳- تصویر سرمایه‌گذاری راه و ترابری استان در طول برنامه چهارم (ارقام میلیارد ریال)

شاقص هدف	سال پایه ۸۳	جمع دوران برنامه چهارم	
		هدف	عملکرد
امداث آزاد راه	۱۵۰.۲۶	۵۵۵۸.۰۵	۲۳۰۰
امداث بزرگراه	۲۰۱.۶	۲۸۹۸.۶	۱۱۶۹
امداث راه اصلي	۹۶.۹۳	۳۰۸۷.۱	۸۶۲.۳
امداث راه فرعي	۳۸.۰۰۶	۵۲۱.۹	۲۷۲.۱
رفع نقاط حادثه‌فیز	۸.۹۱۴	۱۲۵	۱۳۸.۲
امداث راههای روستایی	۴۳.۱۳۵	۴۱۴.۹	۵۵۰.۲
آسفالت راههای روستایی	۴۵.۳۵۵	۴۲۲	۹۷۶.۱

نمودار ۱-۳- مقایسه نموداری درصد تحقق شاخص‌های هدف کمی راه و ترابری استان نسبت به اهداف تعیین شده در طول برنامه چهارم



ب) عملکرد شاخص‌های هدف کمی حمل و نقل پایانه‌های استان در طول برنامه چهارم توسعه

عملکرد شاخص‌های هدف کمی حمل و نقل پایانه‌های استان در طول برنامه چهارم توسعه در

جدول زیر نشان داده شده است:

جدول ۳-۳- عملکرد شاخص‌های هدف کمی حمل و نقل پایانه‌های استان نسبت به اهداف تعیین شده در طول برنامه چهارم

شاخص هدف	سال پایه ۸۳	طول برنامه چهارم			درصد تحقق کشوری
		هدف	عملکرد	درصد تحقق استانی	
بارجابجا شده (میلیون تن)	۱۱.۵	۸۰.۸	۸۱.۶	۱۰۱	۱۱۱.۴
مسافر جابجا شده (میلیون نفر)	۹.۶	۷۱	۷۰.۴۴	۹۹	۱۰۷.۱
بار ترانزیت شده (هزار تن)	۳۹۲	۲۵۸۱	۲۷۵۱	۱۰۷	۱۳۳
تجهیز کامل راه‌های شریانی استان به ITS (کیلومتر)	۰	۲۵۰	۲۵۰	۱۰۰	۷۳.۱۷
میانگین عمر ناوگان باری (سال)	۲۵	۱۰	۲۲	-	-
میانگین عمر ناوگان مسافری اتوبوس (سال)	۱۲	۱۰	۱۳	-	-
امدادات مجتمع‌های خدماتی و رفاهی (مورد)	۱	۲۷	۵	۱۸.۵	-

طبق جدول فوق عملکرد شاخص‌های هدف کمی حمل و نقل پایانه‌های استان در طول برنامه

چهارم توسعه عبارت است از:

۱- جابجایی ۸۰.۸ میلیون تن بار از پایانه‌های استان در طول برنامه چهارم پیش‌بینی شده بود که

۸۱.۶ میلیون تن بار در طول برنامه جابجا شده است. درصد تحقق آن در طول برنامه ۱۰۱ درصد و

تحقق کشوری آن ۱۱۱.۴ درصد می‌باشد.

۲- جابجایی ۷۱ میلیون نفر مسافر از پایانه‌های استان در طول برنامه چهارم پیش‌بینی شده بود که با جابجایی ۷۰.۴۴ میلیون نفر مسافر، ۹۹ درصد از رقم پیش‌بینی شده برنامه چهارم در سطح استان تحقق یافته است، تحقق کشوری آن ۱۰۷.۱ درصد می‌باشد.

۳- برای استان آذربایجان شرقی ۲۵۸۱ هزارتن بار ترانزیتی از پایانه‌های در طول برنامه چهارم پیش‌بینی شده بود که ۲۷۵۱ هزارتن بار از پایانه‌های استان ترانزیت شده است. موقعیت جغرافیایی استان و همسایگی با کشورهای ارمنستان و جمهوری خود مختار آذربایجان و وجود پایانه‌های مرزی جلفا و نوردوز باعث شده است که میزان بار ترانزیت شده از استان از افزایش خوبی برخوردار باشد. درصد تحقق آن در طول برنامه ۱۰۷ درصد و تحقق کشوری آن ۱۳۳ درصد می‌باشد.

۴- تجهیز ۲۵۰ کیلومتر از راه‌های شریانی استان به ITS در طول برنامه چهارم پیش‌بینی شده بود که ۱۰۰ درصد آن در استان تحقق یافته است، تحقق کشوری آن ۷۳.۱۷ درصد می‌باشد.

۵- کاهش میانگین عمر ناوگان باری به ۱۰ سال با ۲۴۰ میلیارد ریال تسهیلات بانکی در طول برنامه چهارم پیش‌بینی شده بود، که در پایان برنامه با اعطای ۱۶۶.۶ میلیارد ریال تسهیلات بانکی این شاخص از ۲۵ سال در سال ۱۳۸۳ به ۲۲ سال کاهش یافته است.

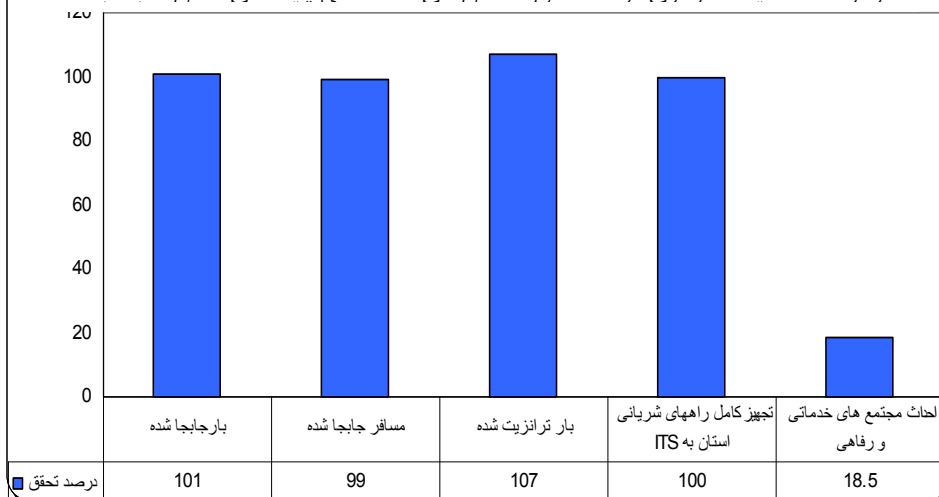
۶- کاهش میانگین عمر ناوگان مسافری (اتوبوس) به ۱۰ سال با ۴۸ میلیارد ریال تسهیلات بانکی در طول برنامه پیش‌بینی شده بود، که در پایان برنامه با اعطای ۱۵.۶۶ میلیارد ریال تسهیلات بانکی این شاخص در استان از ۱۲ سال در سال ۱۳۸۳ به ۱۳ سال در پایان برنامه چهارم افزایش یافته و کاهش نیافته است.

۷- احداث ۲۷ مورد مجتمع خدماتی و رفاهی در طول برنامه با سرمایه‌گذاری بخش خصوصی به میزان ۱۳۵ میلیارد ریال پیش‌بینی شده بود که در پایان برنامه تعداد ۵ مجتمع خدماتی و رفاهی با اعتبار ۲۷ میلیارد ریال احداث گردیده است.

جدول ۴-۳- تصویر سرمایه‌گذاری ممل و نقل و پایانه‌های استان در طول برنامه چهارم (ارقام میلیارد ریال)

مجموع دوران برنامه چهارم		سال پایه ۸۳	شاخص هدف
عملکرد	هدف		
۱۶۶۶	۲۴۰	۰	نوسازی ناوگان باری
۱۵۶۶	۴۸	۸.۵	نوسازی ناوگان مسافری (اتوبوس)
۲۷	۱۳۵	۰	احداث مجتمع های خدماتی و رفاهی

نمودار ۲-۳- مقایسه نموداری، درصد تحقق، شاخص‌های، هدف کم، یابانه‌های، استان، نسبت به



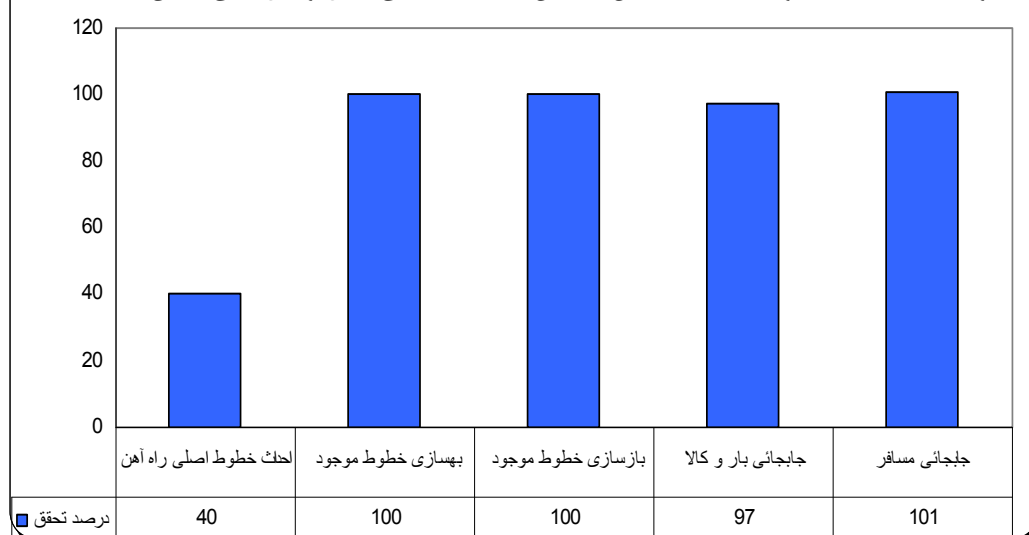
۱-۱-۳- عملکرد شاخص‌های هدف کمی بخش حمل و نقل ریلی در برنامه چهارم

عملکرد شاخص‌های حمل و نقل ریلی استان در طول برنامه چهارم توسعه در جدول زیر نشان داده شده است:

جدول ۵-۳- عملکرد شاخص‌های هدف کمی حمل و نقل ریلی استان نسبت به اهداف تعیین شده در طول برنامه چهارم

درصد تحقق کشوری	طول برنامه چهارم			سال پایه ۸۳	شاخص هدف
	درصد تحقق استانی	عملکرد	هدف		
-	۴۰	۵۳	۱۳۱	۴۸۶	امداث خطوط اصلی راه آهن (کیلومتر)
۷۸.۹	۱۰۰	۲۰۱	۲۰۱	-	بهسازی خطوط موجود (کیلومتر)
۱۰۰.۶	۱۰۰	۷۷	۷۷	۱۱.۳	بازسازی خطوط موجود (کیلومتر)
۷۷.۲	۹۷	۵۲۰۷.۲	۵۳۶۸.۶	۸۵۴.۶	جابجایی بار و کالا (هزارتن)
۹۳	۱۰۱	۸۰۳۲.۲	۷۹۴۵.۶	۱۰۲۱.۲	جابجایی مسافر (هزارنفر)

نمودار ۳-۳- مقایسه نموداری درصد تحقق شاخص‌های هدف کمی حمل و نقل ریلی استان



طبق جدول شماره ۵-۳ عملکرد شاخص‌ها و اعتبارات حمل و نقل ریلی استان در طول برنامه چهارم توسعه عبارت است از:

۱- احداث ۱۳۱ کیلومتر خطوط اصلی راه آهن با اعتبار ۳۱۱۰.۲ میلیارد ریال در طول برنامه چهارم توسعه پیش‌بینی شده بود که ۵۳ کیلومتر از آن با اعتبار ۲۱۷۷.۲ میلیارد ریال احداث گردیده است. ۴۰ درصد از برنامه پیش‌بینی شده در طول برنامه تحقق یافته است.

۲- میزان بهسازی خطوط موجود در طول برنامه به طول ۲۰۱ کیلومتر با اعتبار هزینه شده برابر ۵۹.۸ میلیارد ریال می باشد. درصد تحقق آن در طول برنامه ۱۰۰ درصد و تحقق کشوری آن ۷۸.۹ درصد می باشد.

۳- میزان بازسازی خطوط موجود در طول برنامه به طول ۷۷ کیلومتر با اعتبار هزینه شده برابر ۳۱۲.۷ میلیارد ریال می باشد. درصد تحقق آن در طول برنامه ۱۰۰ درصد و تحقق کشوری آن ۱۰۰.۶ درصد می باشد.

۴- جابجایی ۵۳۶۸.۶ هزارتن بار و کالا از طریق حمل و نقل ریلی استان در طول برنامه چهارم پیش‌بینی شده بود که ۵۲۰۷.۲ هزارتن کالا و بار در طول این برنامه از طریق حمل و نقل ریلی جابجا شده است. درصد تحقق آن در طول برنامه ۹۶ درصد و تحقق کشوری آن ۷۷.۲ درصد می باشد.

۵- جابجایی ۷۹۴۵.۶ هزارنفر مسافر از طریق حمل و نقل ریلی در طول برنامه چهارم پیش‌بینی شده بود که ۸۰۳۲.۲ هزارنفر جابجا شده است. درصد تحقق آن در طول برنامه ۱۰۱ درصد و تحقق کشوری آن ۹۳ درصد می باشد.

جدول ۶-۳- تصویر سرمایه‌گذاری راه آهن استان در طول برنامه چهارم (ارقام میلیارد ریال)

شأنفص هدف	سال پایه ۸۳	جمع دوران برنامه چهارم	
		هدف	عملکرد
بهسازی خطوط موجود	—	۵۹.۸	۵۹.۸
بازسازی خطوط موجود	۶.۱۹۷۴	۳۱۲.۷	۳۱۲.۷
امداث خطوط اصلی راه آهن	۱۷۰	۳۱۱۰.۲	۲۱۷۷.۲

۲-۱-۳- عملکرد شأنفص‌های هدف کمی بخش حمل و نقل هوایی در برنامه چهارم

عملکرد شاخص‌های حمل و نقل هوایی استان در طول برنامه چهارم توسعه در جدول زیر نشان داده شده است:

جدول ۷-۳- عملکرد شأنفص‌های هدف کمی حمل و نقل هوایی استان نسبت به اهداف تعیین شده در طول برنامه چهارم

شأنفص هدف	سال پایه ۸۳	طول برنامه چهارم			درصد تمقق کشوری
		هدف	عملکرد	درصد تمقق استانی	
تعداد پروازهای داخلی (پرواز)	۳۳۱۲	۳۲۵۰۰	۳۹۴۴۰	۱۲۱	—
تعداد پروازهای بین‌المللی (پرواز)	۴۶۴	۶۳۵۰	۸۴۴۰	۱۳۳	—
جابجائی مسافر پروازهای داخلی (نفر)	۵۶۷۹۸۱	۴۴۵۰۰۰۰	۴۸۲۸۵۳۱	۱۰۸	۱۱۵.۵
جابجائی مسافر پروازهای بین‌المللی (نفر)	۶۶۷۵۲	۹۷۵۰۰۰	۱۰۳۹۱۵۲	۱۰۶	۱۱۱
سهم بخش غیردولتی از پروازهای داخلی (پرواز)	۷۹۴	۱۶۵۰۰	۱۹۷۶۵	۱۱۹	۵۹
سهم بخش غیردولتی از پروازهای خارجی (پرواز)	۱۵۷	۴۱۶۵	۶۰۱۴	۱۴۴	۶۳.۶

طبق جدول فوق عملکرد شاخص‌ها و اعتبارات حمل و نقل هوایی و فرودگاه‌های استان در طول برنامه چهارم توسعه عبارت است از:

۱- افزایش پروازهای داخلی در طول برنامه تعداد ۳۲۵۰۰ پرواز پیش‌بینی شده بود که ۳۹۴۴۰ پرواز داخلی از طریق حمل و نقل هوایی استان در طول برنامه چهارم توسعه صورت گرفته است. درصد تحقق آن در طول برنامه ۱۲۱ درصد می‌باشد.

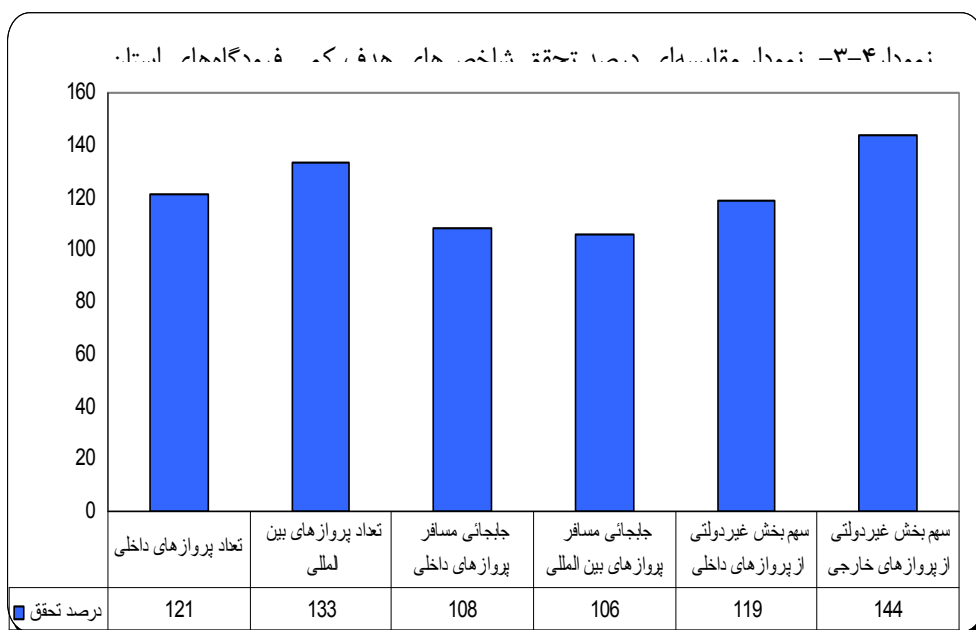
۲- افزایش پروازهای بین‌المللی در طول برنامه تعداد ۶۳۵۰ پرواز پیش‌بینی شده بود که ۸۴۴۰ پرواز خارجی از طریق حمل و نقل هوایی استان صورت گرفت. درصد تحقق آن در طول برنامه ۱۳۳ درصد می‌باشد.

۳- جابجایی ۴۴۵۰۰۰۰ نفر مسافر از طریق پروازهای داخلی در طول برنامه پیش‌بینی شده بود که در طول برنامه ۴۸۲۸۵۳۱ مسافر از طریق پروازهای داخلی استان جابجا شده است. درصد تحقق آن در طول برنامه ۱۰۸ درصد و تحقق کشوری آن ۱۱۵.۵ درصد می‌باشد.

۴- جابجایی ۹۷۵۰۰۰ نفر مسافر از طریق پروازهای بین‌المللی در طول برنامه پیش‌بینی شده بود که در ۱۰۳۹۱۵۲ مسافر از طریق پروازهای بین‌المللی استان در طول برنامه چهارم جابجا شده است. درصد تحقق آن در طول برنامه ۱۰۶ درصد و تحقق کشوری آن ۱۱۱ درصد می‌باشد.

۵- سهم بخش غیردولتی از پروازهای داخلی ۱۶۵۰۰ پرواز در طول برنامه چهارم پیش‌بینی شده بود که در طول این برنامه ۱۹۷۶۵ پرواز داخلی توسط بخش غیردولتی انجام گرفته است. درصد تحقق آن در طول برنامه ۱۱۹ درصد و تحقق کشوری آن ۵۹ درصد می‌باشد.

۶- سهم بخش غیردولتی از پروازهای خارجی در طول برنامه ۴۱۶۵ پرواز پیش‌بینی شده بود که ۶۰۱۴ پرواز بین‌المللی توسط بخش غیردولتی انجام گرفته است. درصد تحقق آن در طول برنامه چهارم ۱۴۴ درصد و تحقق کشوری آن ۶۳.۶ درصد می‌باشد.



۳-۱-۳- عملکرد شاخص های هدف کمی اداره کل هواشناسی استان آذربایجان شرقی در برنامه چهارم

توسعه

عملکرد شاخص های هدف اداره کل هواشناسی استان در طول برنامه چهارم توسعه در جدول زیر

نشان داده شده است:

جدول ۳-۸- عملکرد شاخص های هدف کمی هواشناسی استان نسبت به اهداف تعیین شده در طول برنامه چهارم

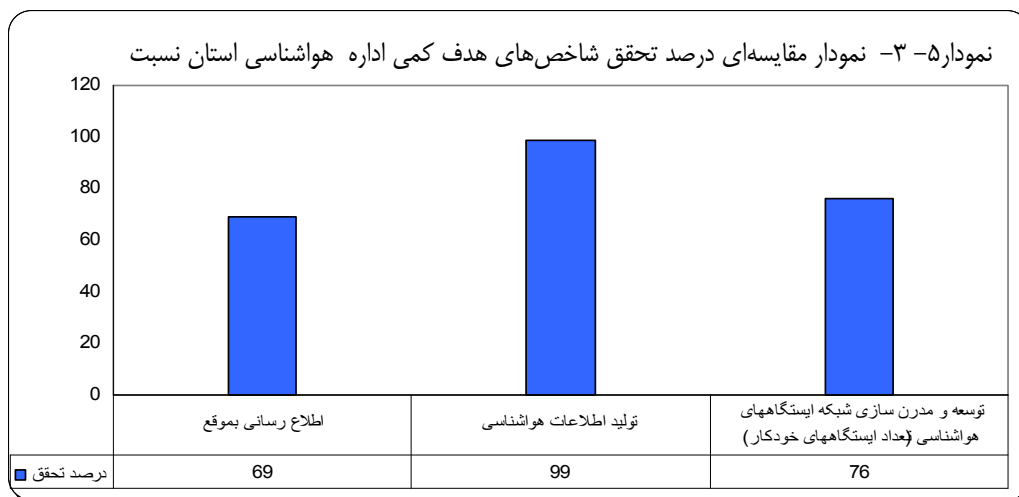
شاخص هدف	سال پایه ۸۳	طول برنامه چهارم		
		هدف	عملکرد	درصد تحقق
اطلاع رسانی به موقع (نوبت در سال)	۸۱۴۱۸	۱۶۵۲۰۳۴	۱۱۴۰۵۰۲	۶۹
تولید اطلاعات هواشناسی (میلیون کاراکتر)	۸۵۹	۵۳۹۳	۵۳۱۸	۹۹
توسعه و مدرن سازی شبکه ایستگاه های هواشناسی (تعداد ایستگاه های خودکار)	۳	۵۸	۴۴	۷۶

طبق جدول شماره ۸-۳ عملکرد شاخص‌ها و اعتبارات اداره کل هواشناسی استان در طول برنامه چهارم توسعه عبارت است از:

۱- اطلاع‌رسانی به موقع در طول برنامه ۱۶۵۲۰۳۴ نوبت در سال پیش‌بینی شده بود که با ۱۱۴۰۵۰۲ نوبت اطلاع‌رسانی در سال، ۶۹ درصد رقم پیش‌بینی شده در طول برنامه تحقق یافته است.

۲- تولید اطلاعات هواشناسی در طول برنامه ۵۳۹۳ میلیون کاراکتر پیش‌بینی شده بود که با ۵۳۱۸ میلیون کاراکتر تولید اطلاعات در سال، ۹۸۶ درصد هدف پیش‌بینی شده در طول برنامه چهارم تحقق یافته است.

۳- توسعه و مدرن‌سازی شبکه ایستگاه‌های هواشناسی (تعداد ایستگاه‌های خودکار) در طول برنامه چهارم ۵۸ ایستگاه پیش‌بینی شده بود که تعداد ۴۴ ایستگاه در طول برنامه توسعه و مدرن‌سازی شده و ۷۶ درصد رقم پیش‌بینی شده تحقق یافته است.



۲-۳- نقاط قوت و ضعف حمل و نقل استان در برنامه چهارم توسعه

۱-۲-۳- نقاط قوت حمل و نقل استان در برنامه چهارم توسعه:

- نقاط قوت حمل و نقل جاده‌ای استان:

۱- موقعیت ویژه استان در پهنه جغرافیایی شبکه حمل و نقل جاده‌ای کشور و صادرات خدمات

حمل و نقل به سایر استانهای کشور

۲- وجود ظرفیت مناسب در ناوگان بومی استان برای پاسخگویی به تقاضاهای جدید جابجایی

کالا و مسافر به ویژه در ایام پیک

۳- سهم بالای ۹۲ درصدی در جابجایی کالا و مسافر استان در مقایسه با سایر شقوق حمل و

نقل به تناسب در تولید ناخالص داخلی استان

۴- ایجاد اشتغال مستقیم بالای ۵۰ هزار نفر در استان

۵- دسترسی آسان و پوشش گسترده خدمات حمل و نقل جاده‌ای (شرکتهای حمل و نقل،

ناوگان و شبکه راه) در استان

۶- توسعه روزافزون بکارگیری فناوریهای نوین و مکانیزه در حمل و نقل جاده‌ای

(اطلاع‌رسانی، ارتباط بین مراکز، عرضه خدمات، کنترل و نظارت)

۷- وجود بانکها و سامانه‌های اطلاعاتی قابل اتکاء در خصوص مولفه‌های حمل و نقل جاده‌ای

(راننده، ناوگان، شرکتها، بارنامه و)

۸- موقعیت ژئوپلیتیک استان به لحاظ مجاورت با کشورهای روبه رشد اقتصادی و ارتباط با

اتحادیه‌های اقتصادی از جمله اروپا

۹- قرارگیری شبکه حمل و نقل جاده‌ای استان در کریدور ترانزیتی فعال عبوری از کشور با

توجه به توانمندیهای صنعتی، کشاورزی و صادراتی استان

۱۰- فراهم بودن امکانات و زیرساختهای کارآمد برای توسعه مبادلات اقتصادی و گردشگری

بین‌المللی در دو پایانه مرزی جلفا و نوردوز

۱۱- وجود پیمانکاران بومی و کارگران ماهر محلی و وجود مصالح بومی و نیز امکانات و

پشتیبانی لازم برای تجهیزات و ماشین‌آلات راه‌سازی و راهداری در اجرای پروژه‌ها

– نقاط قوت حمل و نقل ریلی استان

۱- داشتن حدود ۲۰۰ کیلومتر خط برقی به‌عنوان تنها راه آهن برقی کشور

۲- امکان ارائه خدمات مسافری و باری راه آهن منطقه آذربایجان به استان‌های همجوار

۳- دارا بودن ایستگاههای باز بین‌المللی تبریز، سهران، جلفا و رازی که دارای امکانات لازم

برای بخش مسافری و باری می‌باشند.

۴- امکان ارائه خدمات فروش آنلاین بلیط مسافری از طریق کلیه آژانس‌های موجود در

شهرستان‌های استان

– نقاط قوت حمل و نقل هوایی استان

- ۱- توانائی جابجایی بیش از یک میلیون و سیصد هزار مسافر فرودگاه بین‌المللی تبریز با انجام پروازهای داخلی و خارجی با توجه به ظرفیت در حال گسترش بخش‌های مختلف عملیاتی و خدمات فرودگاهی
- ۲- امکان برقراری و انجام پروازهای منظم و برنامه‌ریزی داخلی و خارجی از طریق شرکت‌های مختلف هواپیمائی
- ۳- امکان افزایش شرکت‌های حمل و نقل هوائی با توجه به موقعیت مناسب استان آذربایجان شرقی به دلیل مجاورت با کشورهای همجوار جمهوری آذربایجان، ارمنستان و ترکیه
- ۴- ارائه خدمات مناسب و مطلوب به مسافری در ترمینال‌ها مطابق با استانداردهای بین‌المللی ایکائو (ICAO)
- ۵- وجود فرودگاه سهند برای جابجایی مسافر جنوب استان و به‌عنوان جایگزین برای فرودگاه‌های تبریز و ارومیه
- ۶- وجود مرکز آموزش فنون هوایی جهت تعلیم و تربیت خلبانان در استان
- ۷- وجود رادار هواپیمایی در منطقه شمال غرب کشور جهت ایمن‌سازی فضای منطقه برای هواپیماهای عبوری

– نقاط قوت اداره کل هواشناسی استان

- ۱- دارا بودن مرکز تحقیقات هواشناسی کاربردی در سه کارگروه علمی – تخصصی هواشناسی
- ۲- دارا بودن رادار هواشناسی شمال غرب کشور و مرکز جو بالایی فرودگاه بین‌المللی تبریز
- ۳- اصلی‌ترین مرجع دسترسی به داده‌های هواشناسی در منطقه
- ۴- قدیمی‌ترین مرکز پیش‌بینی بعد از تهران در سطح کشور
- ۵- جمع‌آوری سریع داده‌های هواشناسی در کوتاه‌ترین زمان ممکن از طریق شبکه سینوپتیک استان
- ۶- کنترل کیفی داده‌های هواشناسی در کوتاه‌ترین زمان ممکن به شکل مطلوب
- ۷- امکان ارائه آمار و اطلاعات هواشناسی در دوره‌های زمانی کوتاه‌مدت
- ۸- دارا بودن بانک اطلاعاتی در دوره‌های زمانی کوتاه‌مدت و دراز مدت

۲-۳-۲- نقاط ضعف حمل و نقل استان

– نقاط ضعف حمل و نقل جاده‌ای استان:

- ۱- کوتاه بودن فصل کاری به علت سردسیر بودن منطقه و ایجاد مشکلات در حمل و نقل جاده‌ای

- ۲- کمبود منابع مالی با توجه به نیاز پروژه‌ها که در برخی مواقع منجر به تطویل زمان اجرای پروژه می‌گردد.
- ۳- وجود مسیرهای اصلی پرتراфик که به سطح سرویس اشباع رسیده‌اند.
- ۴- ترکیب ترافیک درون شهری و برون شهری که باعث حادثه خیزی جاده‌ها گردیده است.
- ۵- نداشتن مدیریت واحد در پایانه‌های مرزی
- ۶- کثرت و پراکندگی روستاهای استان که پروژه‌های راه روستایی را غیراقتصادی و نیز خدمات رسانی را با مشکل مواجه ساخته است.
- ۷- کمبود اعتبارات نگهداری شبکه‌های حمل و نقل جاده‌ای استان.
- ۸- قیمت بالای ناوگان سنگین حمل و نقل تولیدات داخلی در مقایسه با قیمت‌های جهانی و تاثیر آن در افزایش بهای تمام شده خدمات حمل و نقل
- ۹- وجود محدودیتهای اجرایی در واردات ناوگان سنگین حمل و نقل جاده‌ای دارای فناوری روز (نو و کارکرده)
- ۱۰- امکانات و تجهیزات ضعیف حمل و نقل ترکیبی به‌خصوص در حمل کانتینرها
- ۱۱- عدم کفایت تسهیلات اعتباری مناسب برای نوسازی ناوگان باری و مسافری
- ۱۲- مجهز نبودن مراکز عمده تولید و جذب بار به وسایل و امکانات پیشرفته تخلیه و بارگیری
- ۱۳- گستردگی پدیده خود مالکی ناوگان

۱۴- بالا بودن متوسط سن ناوگان فعال باری و یکسان بودن درآمد کامیون‌های فرسوده و کامیون‌های جدید

۱۵- کمبود امکانات و تجهیزات امداد و نجات در شبکه جاده‌ای استان

۱۶- وجود تقاطع‌های پرتراфик در شبکه راه‌های اصلی استان و نقاط پر حادثه در محورهای اصلی و فرعی

- نقاط ضعف حمل و نقل ریلی استان

۱- شرایط سخت اقلیمی و کوهستانی بودن بخش عمده خطوط و ابنیه فنی و فرسایش محیطی در اثر مداخلات بشری

۲- وجود گلوگاه‌های عمده در شبکه و دشواری‌های موجود در حمل و نقل با توجه به شیب قوسهای تند و خارج از استاندارد

۳- عدم ارتباط ریلی با بخشی از مراکز تولیدی

۴- توقف بیش از حد واگنها در ایستگاه‌ها بدلیل یک خطه بودن شبکه

۵- ناکافی بودن شبکه ریلی موجود در پاسخگوئی به تقاضاهای بالقوه بار و مسافر

۶- طولانی بودن زمان سفر در فاصله تبریز- میانه بدلیل طولانی بودن مسیر و پائین بودن سرعت با توجه به مشخصات غیر استاندارد

۷- عدم تامین منابع مالی جهت اجرای پروژه‌های شبکه حمل و نقل ریلی

۸- سن بالای خطوط و ابنیه فنی موجود

۹- فرسوده بودن ماشین آلات و عدم امکان جایگزینی به موقع آن

۱۰- وجود گذرگاه‌های همسطح خطرناک ریلی- جاده‌ای

- نقاط ضعف حمل و نقل هوایی استان:

۱- نبود ترمینال بین‌المللی اختصاصی

۲- محدود بودن امکان توسعه اراضی فرودگاه

۳- استفاده مشترک از فرودگاه برای پروازهای نظامی و غیر نظامی

۴- مشکل دسترسی مسافران به فرودگاه از طریق داخل شهر و نیاز ارتباط قطار شهری به

فرودگاه بین‌المللی تبریز

۵- وجود موانع پروازی در قسمت شمالی باند

۶- عدم امکان تامین مالی کافی

۷- عدم وجود دستگاه کمک ناوبری DVOR و ILS جهت تامین امنیت پروازها در نشست

و برخاست هواپیماها در بدترین شرایط جوی

۸- عدم وجود ترمینال بار (کارگو)

- نقاط ضعف اداره کل هواشناسی استان

۱- نیاز به جایگزینی ادوات و دستگاه‌های هواشناسی خودکار بجای دستگاه‌های سنتی

۲- عدم وجود سیستم پایش شرایط جوی لحظه‌ای در فرودگاه بین‌المللی (RVR یا

CAT2)

فصل چهارم

شاخص‌های

صنعت و معدن

مطالب فصل چهارم

- ۴-۱) سیمای زیر ساختهای بخش بازرگانی استان آذربایجان شرقی ۵۱
- ۴-۲) مروری بر سیاستهای برنامه چهارم توسعه در بخش بازرگانی استان آذربایجان شرقی ۵۲
- ۴-۲-۱) رویکردها و سیاستهای کلی برنامه چهارم توسعه در بخش بازرگانی ۵۲
- ۴-۲-۲) راهکارهای اساسی برنامه چهارم توسعه در بخش بازرگانی ۵۲
- ۴-۳) مروری بر سیاستهای حمایتی صادرات در بخش بازرگانی ۵۳
- ۴-۳-۱) هدفمندسازی و ساماندهی یارانهها و جوایز صادراتی ۵۲
- ۴-۳-۲) کمک های فنی- تجاری در حمایت از صادرات ۵۲
- ۴-۴) روند صادرات گروههای کالایی در استان آذربایجان شرقی ۵۴
- ۴-۴-۱) گروه کالایی صنعتی ۵۲
- ۴-۴-۲) گروه کالایی فرش و صنایع دستی ۵۲
- ۴-۴-۳) گروه کالایی کشاورزی ۵۲
- ۴-۴-۴) گروه کالایی فلزات ۵۲
- ۴-۴-۵) گروه کالایی محصولات شیمیایی ۵۲
- ۴-۴-۶) گروه کالایی سنگ و مواد معدنی ۵۲
- ۴-۴-۷) صادرات از طریق بازارچههای مرزی جلفا و نوردوز ۵۲
- ۴-۴-۸) صادرات شرکتهای تعاونی مرزنشینان ۵۲
- ۴-۵) عملکرد منابع سرمایه‌ای در بخش بازرگانی استان آذربایجان شرقی در طی برنامه چهارم توسعه ۵۵
- ۴-۶) سهم بخش بازرگانی در تولید ناخالص داخلی استان آذربایجان شرقی در طی برنامه چهارم توسعه ۵۶
- ۴-۷) سرمایه‌گذاری بخش بازرگانی استان آذربایجان شرقی در طی برنامه چهارم توسعه ۵۷

ادامه مطالب فصل چهارم

- ۵۸ (۴-۸) نقاط قوت بخش بازرگانی استان آذربایجان شرقی
- ۵۹ (۴-۹) نقاط ضعف بخش بازرگانی استان آذربایجان شرقی
- ۶۰ (۴-۱۰) فرصت‌های بخش بازرگانی استان آذربایجان شرقی
- ۶۱ (۴-۱۱) تهدیدهای بخش بازرگانی استان آذربایجان شرقی

۱-۴- سیمای زیرساختهای بخش بازرگانی استان آذربایجان شرقی

بررسی وضع موجود هر نظام و سیستم در ادبیات برنامه‌ریزی یکی از مراحل با اهمیت دستیابی به یک برنامه مناسب است به طوریکه بدون شناخت کامل از منابع، محدودیت‌ها، فرصت‌ها، تهدیدها و نقاط قوت و ضعف عملاً تبیین مسیر حرکت در راستای رسیدن به هدف میسر نخواهد شد. لذا با توجه به دو ویژگی محیط اقتصادی یعنی منابع محدود و نیازهای نامحدود، خرد مدیریتی ایجاب می‌کند که برنامه‌ریزان تصویر روشنی از واقعیات موجود جامعه برای دستیابی به راهکارهای منطقی ارایه نمایند. بنابراین با علم به این ضرورت، در این قسمت جهت ارائه تصویری روشن از بخش بازرگانی استان به بررسی وضع موجود این بخش که شامل زیر ساختهای فیزیکی و غیرفیزیکی مورد نیاز برای بازرگانی خارجی و داخلی است می‌پردازیم.

با عنایت به سهم تجارت از بخش خدمات و متناسب با آن تولید ناخالص داخلی، بنظر می‌رسد که توجه به بخش تجارت و زیرساختهای آن ضروری و یک مساله ملی استراتژیک باشد. زیرساختها و لجستیک تجاری از موضوعاتی است که در الگوهای سنتی تجارت ثابت فرض می‌شدند اما در سالهای اخیر مورد توجه جدی محققان و سیاستگذاران اقتصادی در دنیا و به تبع آن ایران واقع شده است. در سطح جهان برای بیان کیفیت زیرساختهای تجاری کشورها از شاخص لجستیک که از سوی بانک جهانی در قالب گزارش لجستیک تجاری (LPI) منتشر می‌گردد استفاده می‌شود. طبق این گزارش ایران در سال ۲۰۰۷، رتبه ۷۸ را به خود اختصاص داده بود که در سالهای اخیر در نتیجه رقابت کشورهای منطقه در سرمایه گذاری در زیرساختهای تجاری رتبه ایران در سال ۲۰۱۰ به ۱۰۳ کاهش یافت. این موضوع بیانگر عدم تحقق یکی از شرایط لازم برای توسعه صادرات غیر نفتی و در

نتیجه رشد اقتصادی می‌باشد. اطلاعات مربوط به وضع موجود زیرساخت‌های بازرگانی استان آذربایجان شرقی در جدول شماره ۱-۴ قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۱-۴- وضع موجود زیرساخت‌های بازرگانی استان آذربایجان شرقی

نوع زیرساخت	وضع موجود (تعداد)	
انبار	۱۰۷ واحد با ظرفیت ۱۳۹/۵ هزار تن	
گمرکات	۵	
سردخانه	۴۵ واحد با ظرفیت ۱۱۴/۵ هزار تن	
سیلو	۱۳ واحد با ظرفیت ۳۸۵ هزار تن	
فروشگاههای بزرگ	۳۵	
شرکتهای پخش کالا	۸۵	
مراکز بارانداز کالا	۳۶۹۹	
وارد منصفی	تولیدی	۴۳۵۳۹
	توزیعی	۵۳۱۲۲
	خدماتی	۱۴۴۱۱
	فنی	۲۳۰۳۴
کل واردهای منصفی	۱۳۴۱۱۳	
تعداد آتامدیه	۴۰۰	
تعداد مجامع امور منصفی	۱۹	
میادین عرضه میوه و تره بار و بازار روز	۴۵	
مراکز برگزاری نمایشگاههای داخلی و بین المللی	۱	
مرکز خدمات صادرات	۱	
بازارچه مرزی	۲	
مجمع های قالی بافی فعال	۱۵	
تعداد کارتهای بازرگانی فعال	۳۰۰۰	

گمرکات

این استان دارای سه مرکز گمرکی (تبریز، جلفا، سهلان) و دو گمرک نوردوز زیر نظر گمرک جلفا و مراغه زیر نظر گمرک تبریز می‌باشد که به شبکه‌های ارتباطی، حمل و نقل (جاده‌ای و ریلی) و نیرو متصل می‌باشند.

سیلوها

تا پایان سال ۸۹ در سطح استان ۱۳ واحد سیلو به ظرفیت ۳۸۵ هزار تن وجود دارد که از این تعداد ۶ واحد دولتی و ۷ واحد خصوصی می‌باشد.

انبارها

تا پایان سال ۱۳۸۹ در سطح استان ۱۰۷ واحد انبار به ظرفیت ۱۳۹/۵ هزار تن وجود دارد که از این تعداد ۳۵ واحد دولتی و ۷۲ واحد خصوصی می‌باشد.

سردخانه‌ها

تا پایان سال ۱۳۸۹ در سطح استان ۴۵ واحد سردخانه با ظرفیت ۱۱۴/۵ هزار تن وجود دارد که در سطح استان پراکنده می‌باشند.

نمایشگاه بین‌المللی تبریز

نمایشگاه بین‌المللی تبریز در سال ۱۳۷۳ در زمینی به وسعت ۲۰۰ هکتار در ۵ کیلومتری جاده تبریز - تهران احداث گردیده و دارای ۷ سالن نمایشگاهی به وسعت ۵۰۰۰۰ متر مربع و فضای باز نمایشگاهی به وسعت ۳۵۰۰۰ مترمربع می‌باشد.

مرکز خدمات صادرات

به منظور ارائه خدمات صادراتی مورد نیاز واحدهای تولیدی صادراتی براساس طرح ساماندهی اقتصادی و نظر به موقعیت استان از لحاظ نقش آن در صادرات غیرنفتی کشور مسئولین استان نسبت به تأسیس مرکز خدمات صادرات استان اقدام نموده‌اند که این مرکز از اوایل سال ۱۳۷۸ به ارائه خدمات به صادرکنندگان و صدور مجوزهای صادراتی مشغول است.

اصناف

استان آذربایجان شرقی در زمینه بازرگانی داخلی نیز از زمانهای بسیار دور در بین استانهای همجوار از مرکزیت خاصی برخوردار بود که بازار بزرگ تبریز نماد این اهمیت است. در حال حاضر در سطح استان ۱۳۴۱۱۳ واحد صنفی فعال وجود دارد که ۷/۲ درصد واحدهای صنفی کشور می باشد و در چهار رسته تولیدی با ۳۲/۵ درصد، خدمات فنی با ۱۷/۲ درصد، توزیعی ۳۹/۶ درصد و خدمات با ۱۰/۷ درصد توسط ۱۹ مجمع امور صنفی و ۴۰۰ اتحادیه به طور غیردولتی اداره می شوند. اصناف استان سهم قابل توجهی در اشتغال استان دارند به طوریکه ۱۵۳۶۱۶ نفر مرد و ۳۱۹۷۷ زن در این بخش اشتغال دارند. البته لازم به توضیح است اشتغال واقعی بیشتر از این مقدار است.

شرکتهای پخش

با توجه به برنامه ساماندهی شرکتهای پخش، در حال حاضر در سطح استان تقریباً ۱۳۰ شرکت پخش فعال وجود دارد که از این تعداد، ۸۵ شرکت ثبت شده و دارای مجوز می باشد.

فروشگاههای بزرگ

در سطح استان به تعداد ۳۵ واحد فروشگاه بزرگ وجود دارد.

۲-۴- مروری بر سیاست‌های برنامه چهارم توسعه در بخش بازرگانی استان آذربایجان شرقی

۱-۲-۴- (ویکردها و سیاست‌های کلی برنامه چهارم توسعه در بخش بازرگانی

مهمترین رویکردها و سیاست‌های کلی برنامه چهارم توسعه در بخش بازرگانی عبارتند از:

- افزایش جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی حداقل به میزان ۱/۵ میلیارد دلار در سال (متوسط جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی توسط کشورهای در حال توسعه در سال ۲۰۰۰ میلادی)
- ایفای نقش فعال در روند جهانی شدن از طریق عضویت در سازمان تجارت جهانی
- آزاد سازی مالی و تجاری از طریق گسترش بازارهای مالی
- اصلاح قوانین و مقررات ناظر بر فعالیتهای تجاری و فراهم آوردن شرایط مناسب برای ورود سرمایه‌های خارجی و نیز فراهم ساختن زمینه برای جلب سرمایه و انتقال تکنولوژی خارجی
- تقویت روابط با دنیای خارج از طریق عضویت در مجامع و اتحادیه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی
- ایجاد سیاست‌های راهبردی توسعه صادرات و جلب سرمایه‌های خارجی در مناطق آزاد
- تنوع بخشیدن به کالاهای صادراتی به منظور کاهش تمرکز کالایی و کشوری
- تسهیل و تسریع در خصوصی سازی
- لغو انحصارات و فراهم آوردن شرایط مناسب برای مشارکت بخش خصوصی
- تلاش در جهت افزایش توان کشور در مقابله با شوکهای خارجی
- بستر سازی برای مقابله با خسارات احتمالی ناشی از عضویت در سازمان تجارت جهانی
- توجه اساسی به موقعیت ممتاز ایران در ترانزیت کالا به کشورهای آسیای میانه
- جذب گردشگران خارجی به منظور افزایش درآمدهای ارزی کشور

- ایجاد همگرایی قوانین و مقررات بخش تجاری کشور با قوانین و مقررات اتحادیه‌های بین‌المللی، منطقه‌ای و سازمان تجارت جهانی

۲-۲-۴- (راهکارهای اساسی برنامه چهارم توسعه در بخش بازرگانی)

مهمترین راهکارهای اساسی مورد نظر این برنامه عبارتند از:

- تنظیم تعرفه‌های واردات نهاده‌های کالایی تولید مبتنی بر حمایت منطقی
- اقدامات مؤثر حفاظتی، جبرانی و ضد دامپینگ
- ساماندهی بازارچه‌ها و مبادلات مرزی
- تجهیز مبادی و مجاری ورودی کشور
- ممنوعیت مالیات و عوارض بر صادرات کالاهای غیرنفتی و خدمات
- راه‌اندازی دفاتر، شعب و یا نمایندگی‌های سازمان توسعه تجارت در کشورهای هدف
- هدفمندسازی و ساماندهی یارانه و جواز صادراتی
- توازن تجاری با کشورهای طرف همکاری
- حذف کلیه موانع غیر تعرفه‌ای و غیر فنی
- رعایت استانداردها و چارچوب نظام بازرگانی و تجارت الکترونیکی
- اصلاح و بازنگری قانون مقررات صادرات و واردات، قانون امور گمرکی و قانون مناطق آزاد تجاری و صنعتی

در برنامه چهارم نیز شاهد تداوم سیاست‌های برنامه سوم در مورد توسعه صادرات بودیم و سیاست‌های تشویقی، تسهیل‌کننده و مقررات زدایی صادراتی دنبال شد و نیز پایداری و ثبات در

نرخ ارز و نیز به کارگیری روش‌ها و راهکارهای هدفمند در حمایت از صادرات باعث گردید که صادرات غیرنفتی به روند رو به رشد خود را ادامه دهد. البته توسعه صادرات بخش پتروشیمی و بازشدن بازارهای عراق و افغانستان در توسعه صادرات در طی این برنامه نیز نقش مهمی داشته است.

۳-۴- مروری بر سیاست‌های حمایتی صادرات در بخش بازرگانی

در این بخش مروری خواهیم داشت بر مهمترین سیاست‌های حمایتی که جهت توسعه صادرات غیرنفتی در بخش بازرگانی اعمال شده است. این سیاست‌ها را می‌توان در چند بخش هدفمندسازی یارانه‌ها و جوایز صادراتی، کمک‌های فنی-تجاری، پوشش‌های صادراتی و گسترش روابط اقتصادی بین‌الملل خلاصه نمود.

۱-۳-۴- هدفمندسازی و ساماندهی یارانه‌ها و جوایز صادراتی

یکی از سیاست‌های مهم و مؤثری که کشورها در زمینه توسعه صادرات دنبال می‌کنند پرداخت یارانه و جوایز صادراتی است، البته سازمان جهانی تجارت محدودیت‌هایی در مورد جوایز مستقیم صادراتی، معافیت صادرکنندگان از مالیات‌های مستقیم بر درآمد، تخفیف‌های هزینه‌های صادراتی و تضمین‌ها و اعتبارات صادراتی با نرخهای یارانه‌ای در خصوص اقلام صنعتی اعمال می‌دارند ولی کشور ما در مراحل مقدمات فرآیند عضویت قرار دارد و محدودیتی از این بابت احساس نمی‌شود اما سیاست‌های یارانه‌ای و مشوق‌های صادراتی نیز می‌بایست با توجه به اثربخشی و اثرگذاری مطلوب

آن دنبال شود. از مهمترین اقداماتی که در طی سال‌های برنامه چهارم در جهت هدفمندسازی و ساماندهی یارانه‌ها و جوایز صادراتی صورت گرفته است می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

- تصویب سیاستهای حمایتی و تشویقی از صادرکنندگان در سال ۱۳۸۵
- تدوین دستورالعمل پرداخت یارانه به مشارکت‌کنندگان در نمایشگاه‌های خارجی و هیأت‌های تجاری و سرمایه گذاری
- تهیه و تدوین دستورالعمل‌های بسته‌های حمایتی از توسعه صادرات کالا و خدمات شامل زعفران، فرش، دارو، تجهیزات پزشکی، خدمات فنی و مهندسی، محصولات چرمی و توریست و اخذ مصوبه شورایعالی توسعه صادرات غیرنفتی جهت بسته‌های زعفران و IT
- حمایت دولت از صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی
- رشد پنجاه درصدی جوایز صادراتی در سال ۱۳۸۵ نسبت به سال ۱۳۸۴
- کمک به اعمال تخفیف در نرخ‌های حمل و نقل دریایی کالاهای صادراتی

۲-۳-۴- کمک‌های فنی- تجاری در حمایت از صادرات

علاوه بر پرداخت یارانه و جوایز صادراتی یکی از مهمترین اقدامات دولت در زمینه توسعه صادرات به خصوص برای کشور ما برای دستیابی به بازارهای جهانی، بسترسازی و فراهم نمودن زیرساخت‌های فنی و تجاری است. لذا در طی سال‌های برنامه چهارم اقدامات متعددی از زاویه دید سیاست‌گذاری و بسترسازی و با دید حاکمیتی به دور از مداخله مستقیم در امر توسعه صادرات از طرف دولت دنبال شده است که اهم این اقدامات عبارتند از:

- بررسی نیازها، مشکلات و عوامل حاکم بر فرآیند تولید، حمل و نقل، انبارداری و بسته‌بندی صادرات کالاهای استراتژیک کشاورزی (خرما، زعفران، پسته، مرکبات و گل‌های تزئینی)
 - برنامه‌ریزی و حمایت از ایجاد پایانه‌های گل و گیاه در چند شهر کشور
 - تسهیل فرآیند ضمانت صادرات و کاهش هزینه ضمانت
 - افزایش سرمایه صندوق ضمانت صادرات ایران
 - افزایش دامنه و موارد پوشش ضمانت نامه‌های صادراتی
 - تدوین آئین نامه "توسعه خوشه‌های صادرات‌گرای کسب و کار" جهت طرح در کمیسیون اقتصادی دولت
 - اعطای تسهیلات صادراتی از محل منابع پیش‌بینی شده در قانون بودجه سال ۱۳۸۵
 - توسعه توان کشتیرانی و کاهش عمر ناوگان (قرارداد ساخت ۴۴ کشتی منعقد شده و ۶۶ مورد نیز در دست اقدام است)
 - برقراری ارتباط مستمر با صادرکنندگان و اتحادیه‌های صادراتی برای بررسی مشکلات و ارائه راه‌حل‌ها و مصوبات لازم
 - تلاش در جهت فرهنگ‌سازی صادراتی و برگزاری همایش روز ملی صادرات و تقدیر از صادرکنندگان نمونه
 - تهیه آئین‌نامه مدیریت کیفیت صادرات
- براساس جداول کمی برنامه چهارم توسعه کشور، رشد صادرات غیرنفتی برای سالهای برنامه (۸۸-۱۳۸۴) ۱۰/۷ درصد هدف‌گذاری شده بود. یعنی می‌بایستی ارزش صادرات غیرنفتی کشور از رقم ۷۷۲۰ میلیون دلار در سال پایه ۱۳۸۳ به رقم ۱۲۸۰۰ میلیون دلار در سال پایان برنامه چهارم

می‌رسید. بر اساس عملکرد برنامه سوم چون صادرات غیر نفتی استان با رشد متوسط ۱۱ درصد در طی سالهای برنامه بالاتر از رشد کشوری (۸/۱۰ درصد) در این مدت بود لذا در برنامه چهارم برای صادرات غیر نفتی استان رشد بالاتر از متوسط رشد کشوری در نظر گرفته شد. که بر این اساس طی سالهای برنامه بایستی به طور متوسط سالانه ۲۲/۵ درصد رشد می‌داشته است و ارزش صادرات از ۱۰۵۵ میلیون دلار در سال ۱۳۸۳ به ۲۴۸۰ میلیون دلار در سال ۱۳۸۹ برسد. بر اساس عملکرد کشوری صادرات غیرنفتی، اهداف تعیین شده برای برنامه چهارم ۱۴۷/۳ درصد محقق شده است که با اضافه نمودن سال ۸۹، اهداف برنامه ۱۵۳/۷ درصد محقق شده است. در مورد استان اهداف تعیین شده با احتساب سال ۱۳۸۹ به سالهای برنامه ۷۴ درصد محقق شده است. همچنین صادرات غیرنفتی استان در طول سالهای برنامه به طور متوسط ۹/۸ درصد رشد داشته و صادرات غیرنفتی کشور در سالهای برنامه به طور متوسط ۱۹/۰۵ درصد رشد داشته است.

پایین بودن متوسط نرخ رشد صادرات غیرنفتی استان طی سالهای برنامه چهارم و کاهش سهم استان از صادرات غیرنفتی کشور بیشتر به دلیل افزایش صادرات محصولات پتروشیمی می‌باشد. لازم به توضیح است سرانه صادرات غیرنفتی استان در سال ۱۳۸۹ برابر ۴۹۴/۳ دلار بود که بالاتر از سرانه صادرات غیر نفتی کشور (۳۵۳/۲ دلار) می‌باشد.

سایر اطلاعات مربوطه در جدول شماره ۲-۴ و نمودارهای یک تا چهار آمده است.

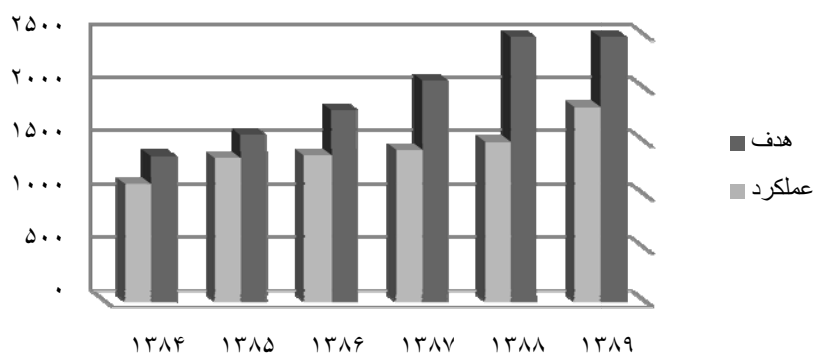
جدول ۲-۴- شاخص اهداف کمی برنامه چهارم توسعه بخش بازرگانی استان آذربایجان شرقی

عنوان شاخص‌ها		سال ۱۳۸۴		سال ۱۳۸۵		سال ۱۳۸۶	
		هدف	عملکرد	هدف	عملکرد	هدف	عملکرد
ارزش صادرات غیرنفتی استان (میلیارد دلار)		۱.۳۷	۱.۱	۱.۵۶	۱.۳۴	۱.۸	۱.۳۷
رشد سالانه ارزش صادرات غیر نفتی (درصد)		۴		۲۲		۲	
درصد تمقق اهداف (درصد)		۸۰		۸۶		۷۶	
ارزش صادرات غیرنفتی کشور {بدون امتساب میعانات گازی} (میلیارد دلار)		۸.۵	۱۱.۰	۹.۵	۱۳.۰	۱۰.۵	۱۵.۳
رشد ارزش صادرات غیرنفتی کشور {بدون امتساب میعانات گازی} (درصد)		۱۸.۴۶		۱۸.۱۸		۱۷.۶۹	
درصد تمقق (درصد)		۱۲۹		۱۳۷		۱۴۵	
سهم استان از صادرات غیرنفتی کشور (درصد)		۱۰.۵		۹.۵		۹.۰۳	

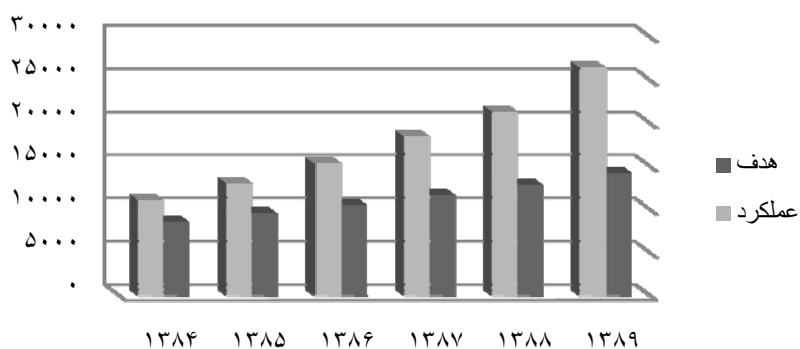
ادامه جدول ۲-۴- شاخص اهداف کمی برنامه چهارم توسعه بخش بازرگانی استان آذربایجان شرقی

عنوان شاخص‌ها	سال ۱۳۸۷		سال ۱۳۸۸		سال ۱۳۸۹		طول برنامه
	هدف	عملکرد	هدف	عملکرد	هدف	عملکرد	
ارزش صادرات غیرنفتی استان (میلیارد دلار)	۲۰۰۸	۱۰۴۲	۲۰۴۸	۱۰۵	۲۰۴۸	۱۰۸۲	
رشد سالانه ارزش صادرات غیر نفتی (درصد)	۴		۵		۲۲		متوسط رشد طی دوره ۹/۸۳ درصد
درصد تمقق اهداف (درصد)	۶۸.۵		۶۰.۴		۷۳.۶		۷۴
ارزش صادرات غیرنفتی کشور بدون امتساب میعانات گازی { (میلیارد دلار)	۱۱۶	۱۸.۴	۱۲۸	۲۱.۳	۱۴۰۲	۲۶.۴	
رشد ارزش صادرات غیر نفتی کشور بدون امتساب میعانات گازی { (درصد)	۲۰.۲۶		۱۵.۷۶		۲۳.۹۴		متوسط رشد طی دوره ۱۹/۰۵ درصد
درصد تمقق (درصد)	۱۵۹		۱۶۶.۴		۱۸۶		۱۵۳
سهم استان از صادرات غیر نفتی کشور (درصد)	۷.۸		۷.۰۳		۷		

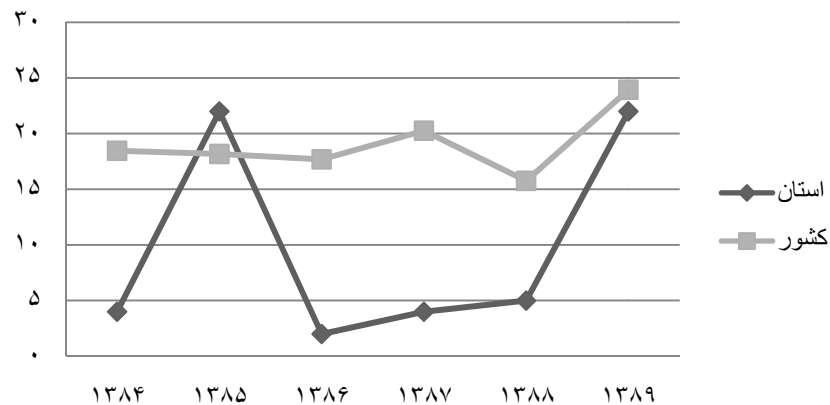
نمودار ۱-۴- هدف و عملکرد صادرات غیرنفتی استان
آذربایجان شرقی طی سال‌های برنامه چهارم توسعه (میلیون دلار)



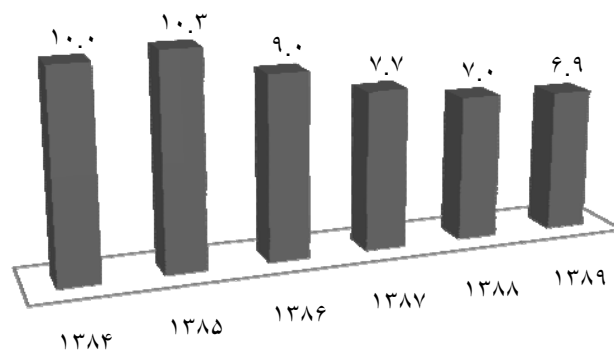
نمودار ۲-۴- هدف و عملکرد صادرات غیرنفتی کشور طی
سال‌های برنامه چهارم توسعه (میلیون دلار)



نمودار ۳-۴- روند رشد صادرات غیرنفتی استان آذربایجان شرقی و کشور طی سال‌های برنامه چهارم توسعه (درصد)



نمودار ۴-۴- سهم صادرات غیرنفتی استان آذربایجان شرقی از کشور طی سال‌های برنامه چهارم توسعه (درصد)



۴-۴- روند صادرات گروه‌های کالایی در استان آذربایجان شرقی

بررسی روند صادرات گروه‌های کالایی در استان در طی سالهای برنامه چهارم (۱۳۸۴-۱۳۸۹) نشان می‌دهد که:

۴-۴-۱- گروه کالایی صنعتی

کالاهای صنعتی بیشترین سهم را در ارزش صادرات غیر نفتی استان دارا می‌باشند و این سهم در طول برنامه نیز حفظ شده است. به طوریکه این گروه کالایی در سال ۸۳ با ارزش صادراتی ۴۳۴.۷ میلیون دلار، ۴۱ درصد از صادرات غیرنفتی استان را به خود اختصاص داده و با متوسط رشد سالانه ۷.۹ درصد در سال پایانی برنامه (۱۳۸۹) نسبت به سال پایه به ۶۴۰.۶ میلیون دلار با سهم ۳۵.۱ درصد از صادرات غیرنفتی استان رسیده است. این گروه کالایی رتبه اول را از نظر سهم از صادرات غیر نفتی استان به خود اختصاص داده است.

۴-۴-۲- گروه کالایی فرش و صنایع دستی

فرش دستباف یکی از مهمترین محصولات صادراتی استان می‌باشد که در سال ۱۳۸۳ با ارزشی بالغ بر ۲۱۲.۲ میلیون دلار ۲۰ درصد از صادرات غیرنفتی استان را به خود اختصاص داده و با رشد ۰.۳ درصد به ۲۱۲.۵ میلیون دلار رسیده است. سهم این گروه کالایی از صادرات غیرنفتی استان از ۲۰ درصد در سال ۱۳۸۳ به ۱۱.۶۵ درصد در سال ۱۳۸۹ رسیده است. رتبه این گروه کالایی از رتبه دوم در سال ۱۳۸۳ به چهارم در سال ۸۹ تنزل یافته است.

۳-۴-۴- گروه کالایی کشاورزی

ارزش این گروه کالایی از ۱۴۲.۲ میلیون دلار در سال ۱۳۸۳ (با سهم ۱۳.۵ درصد) و با رشد متوسط سالانه ۱۰.۲ درصد به ۲۲۹.۳ میلیون دلار (با سهم ۱۲.۶ درصد) در سال ۱۳۸۹ رسیده است.

۴-۴-۴- گروه کالایی فلزات

ارزش صادراتی این گروه کالایی با رشد متوسط سالانه ۱۰.۱ درصد طی سالهای برنامه، از ۴۵.۱ میلیون دلار (با سهم ۴ درصد) در سال ۱۳۸۳ به ۳۱۸.۸ میلیون دلار (با سهم ۱۷.۴ درصد) در سال ۱۳۸۹ رسیده است. همچنین رتبه این گروه کالایی از صادرات غیرنفتی استان در سال ۱۳۸۳، رتبه پنجم بوده که به رتبه دوم در سال ۱۳۸۹ ارتقاء یافته است و این افزایش سهم بیشتر به درج آمار صادرات مس سونگون در این گروه کالایی مربوط است که قبلاً بیان نمی‌شد.

۵-۴-۴- گروه کالایی محصولات شیمیایی

این گروه کالایی در سال ۱۳۸۳ با ارزش ۱۳۷.۴ میلیون دلار و با سهم ۱۳ درصد از صادرات غیرنفتی استان، جایگاه قابل توجهی در صادرات غیر نفتی استان داشت و این مقدار در سال ۱۳۸۹ نسبت به سال ۱۳۸۳ با متوسط رشد سالانه ۶.۲ درصد به ۱۸۸.۷ میلیون دلار (با سهم ۱۰.۳ درصد) رسیده است.

۶-۴-۴- گروه کالایی سنگ و مواد معدنی

این گروه کالایی با ارزش ۴۱.۵ میلیون دلار در سال ۱۳۸۳، ۴ درصد از ارزش صادرات غیر نفتی استان را به خود اختصاص داده است که این مقدار در سال ۱۳۸۹ با رشد متوسط سالانه ۳۰.۷ درصد طی سالهای برنامه به ۱۱۸.۱ میلیون دلار رسیده است.

۷-۴-۴- صادرات از طریق بازارچه‌های مرزی جلفا و نوردوز

صادرات از طریق بازارچه‌های مرزی جلفا و نوردوز در سال ۱۳۸۳ به ارزش ۱۳.۳۹ میلیون دلار بوده که این رقم تا سال ۱۳۸۶ رشد مثبت داشته اما از سال ۱۳۸۷ تا ۱۳۸۹ شاهد رشد منفی می‌باشیم به طوریکه در سال ۱۳۸۹ سهم آن از صادرات غیر نفتی استان به ۲.۵۶ میلیون دلار (۰.۱۴ درصد از صادرات غیر نفتی) رسیده است.

۸-۴-۴- صادرات شرکت‌های تعاونی مرزنشینان

ارزش صادرات این شرکتها در سال ۱۳۸۳ برابر ۵.۰۸ میلیون دلار بوده است و در طول سالهای برنامه با رشد متوسط ۲۴/۵ درصد به ۷.۵۶ میلیون دلار در سال ۱۳۸۹ رسیده است که البته سهم ناچیزی (۰.۴۱ درصد) از صادرات غیر نفتی استان می‌باشد.

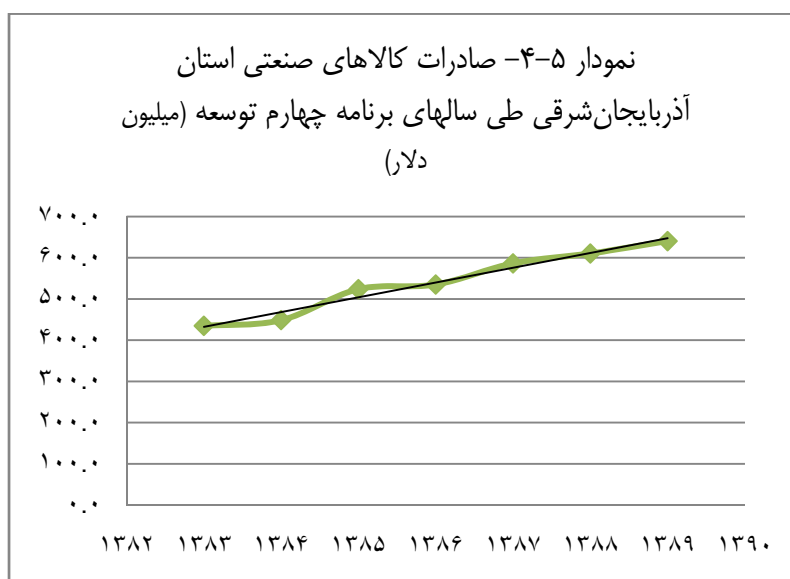
جدول ۳-۴- صادرات غیرنفتی استان آذربایجان شرقی به تفکیک گروههای کالایی طی سالهای برنامه چهارم توسعه

گروه کالایی	۱۳۸۳		۱۳۸۴			۱۳۸۵		۱۳۸۶	
	ارزش (میلیارد دلار)	سهم (درصد)	ارزش (میلیارد دلار)	رشد (درصد)	سهم (درصد)	ارزش (میلیارد دلار)	رشد (درصد)	ارزش (میلیارد دلار)	رشد (درصد)
کالاهای صنعتی	۴۳۴.۷	۴۱.۳	۴۴۸.۷	۳.۲	۴۰.۷	۵۲۳.۸	۱۶.۸	۵۳۵.۱	۲.۲
کالاهای کشاورزی	۱۴۲.۲	۱۳.۵	۱۵۳.۸	۸.۲	۱۴	۱۹۹.۳	۲۹.۵	۲۲۲.۱	۱۱.۵
ممصولات شیمیائی	۱۳۷.۴	۱۳.۱	۱۴۴.۲	۵.۰	۱۳.۱	۱۹۱.۳	۳۲.۶	۱۹۷.۴	۳.۲
فلزات و مس سولگون	۴۵.۱	۴.۳	۵۵.۷	۲۳.۴	۵.۱	۸۱.۷	۴۶.۶	۹۰.۰	۱۰.۱
سنگ و مواد معدنی	۴۱.۵	۳.۹	۵۲.۱	۲۵.۶	۴.۷	۷۴.۴	۴۲.۶	۷۹.۶	۷.۰
فرش و صنایع دستی	۲۱۲.۲	۲۰.۲	۲۰۶.۳	-۲.۸	۱۸.۷	۱۹۷.۵	-۴.۳	۱۹۶.۴	-۶.۰
بازارچههای مرزی چلغا و نوردوز	۱۳.۴	۱.۳	۱۴.۱	۵.۴	۱.۳	۱۷.۱	۲۰.۸	۲۲.۲	۲۹.۸
همراه مسافر	۲۰.۶	۲.۰	۲۰.۶	۰.۰	۱.۹	۲۴.۴	۱۸.۴	۲۰.۹	-۱۴.۴
شرکت تعاونی مرزنشینان	۵.۱	۰.۵	۵.۶	۱۰.۹	۰.۵	۳.۷	۳۴.۲	۶.۸	۸۲.۶
منطقه آزاد ارس	-	-	-	-	-	-	-	-	-
جمع صادرات غیرنفتی استان	۱۰۵۲.۳	۴۱.۳	۱۱۰۱.۳	۴.۴	۱۰۰	۱۳۱۳.۲	۱۹.۲	۱۳۷۰.۴	۴.۴

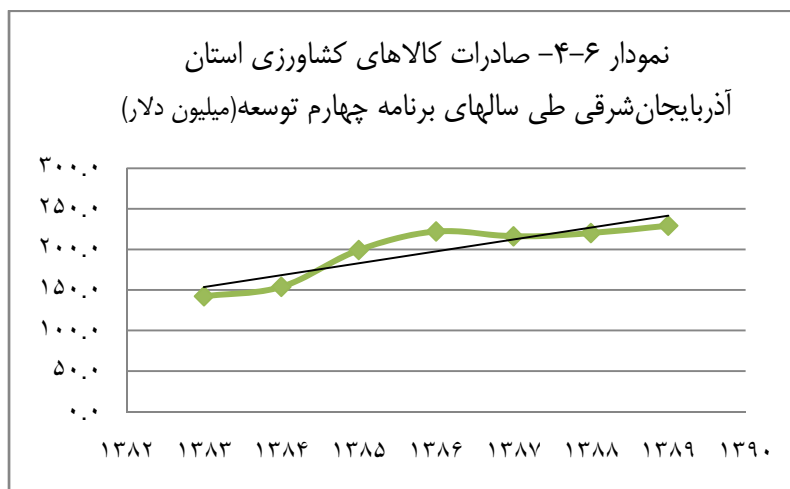
ادامه جدول ۳-۴- صادرات غیرنفتی استان آذربایجان شرقی به تفکیک گروه‌های کالایی طی سال‌های برنامه چهارم توسعه

گروه کالایی	۱۳۸۷		۱۳۸۸		۱۳۸۹		متوسط درصد رشد سالیانه
	ارزش (میلیارد دلار)	رشد (درصد)	ارزش (میلیارد دلار)	رشد (درصد)	ارزش (میلیارد دلار)	رشد (درصد)	
کالاهای صنعتی	۵۸۶.۴	۹.۶	۶۱۰.۵	۴.۱	۶۴۰.۶	۴.۹	۷.۹
کالاهای کشاورزی	۲۱۶.۲	-۲.۷	۲۲۰.۲	۱.۹	۲۲۹.۳	۴.۲	۱۰.۲
ممصولات شیمیایی	۱۹۱.۹	-۲.۸	۱۷۰.۴	-۱۱.۲	۱۸۸.۷	۱۰.۷	۶.۲
فلزات و مس سنگین	۱۱۰.۱	۲۲.۴	۱۴۶.۳	۳۲.۹	۳۱۸.۹	۱۱۸	۱۰۱.۰
سنگ و مواد معدنی	۹۱.۲	۱۴.۶	۱۱۱.۷	۲۲.۵	۱۱۸.۱	۵.۷	۳۰.۷
فرش و صنایع دستی	۱۹۳.۴	-۱.۵	۲۰۱.۰	۳.۹	۲۱۲.۵	۵.۷	۰.۰۳
بازارچه‌های مرزی چلغا و نوردوز	۴.۰	-۸۲.۲	۱.۷	-۵۶.۰	۲.۶	۴۷.۳	-۱۳.۵
همراه مسافر	۲۳.۰	۹.۷	۲۸.۴	۲۳.۵	۲۹.۲	۳.۰	۶.۹
شرکت تعاونی مرزنشینان	۶.۴	-۰.۶	۷.۸	۲۲.۸	۷.۶	-۳.۳	۸.۱
منطقه آزاد ارس	-	-	-	-	۷۷.۴	-	-
جمع صادرات غیرنفتی استان	۱۴۲۲.۴	۳.۸	۱۴۹۷.۹	۵.۳	۱۸۲۴.۷	۲۱.۸	۱۲.۲

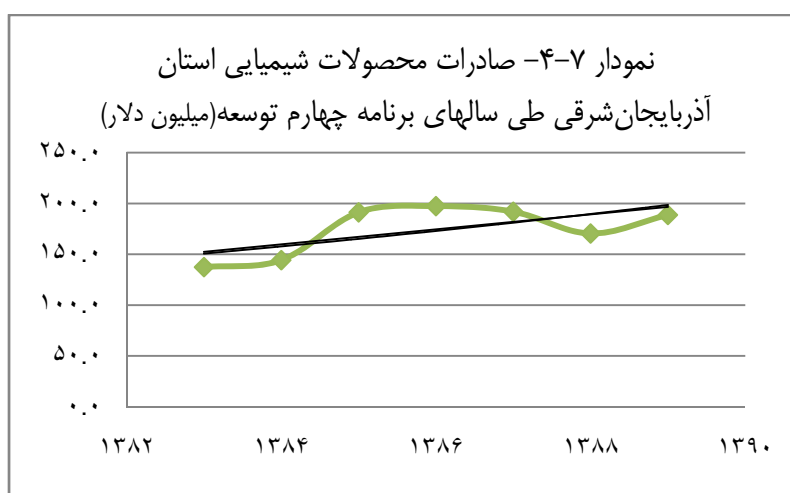
همانطور که در نمودار ۴-۵ قابل مشاهده می‌باشد ارزش صادرات کالاهای صنعتی استان آذربایجان شرقی در طی سالهای برنامه چهارم توسعه همواره روندی صعودی داشته و از ۴۳۴.۷ میلیون دلار در سال پایه (۱۳۸۳) به ۶۴۰.۶ میلیون دلار در سال پایانی برنامه (۱۳۸۹) رسیده است اما از نظر سهم از صادرات با کاهش روبرو بوده و از ۴۰.۷ درصد در سال ۱۳۸۴ به ۳۵.۱ درصد در سال ۱۳۸۹ رسیده است.



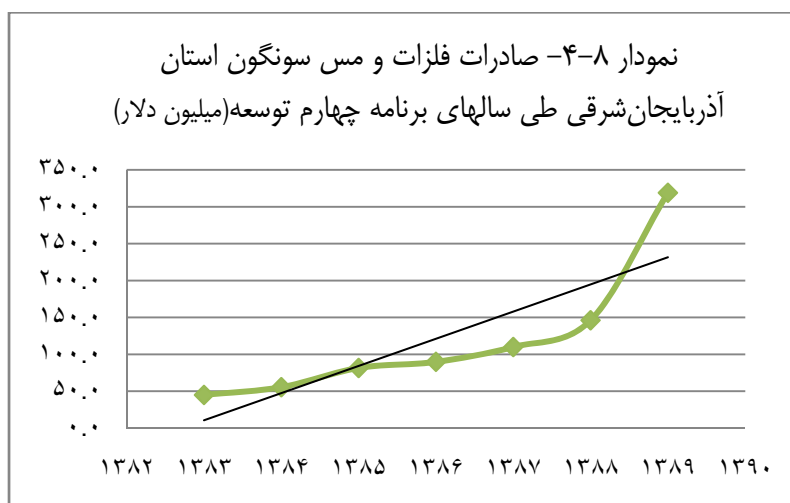
همانطور که در نمودار ۴-۶ قابل مشاهده می‌باشد ارزش صادرات کالاهای کشاورزی استان آذربایجان شرقی در طی سالهای برنامه چهارم توسعه روندی صعودی داشته و از ۱۴۲.۲ میلیون دلار در سال پایه (۱۳۸۳) به ۲۲۹.۳ میلیون دلار در سال پایانی برنامه (۱۳۸۹) رسیده است اما از نظر سهم از صادرات با کاهش روبرو بوده و از ۱۴ درصد در سال ۱۳۸۴ به ۱۲.۶ درصد در سال ۱۳۸۹ رسیده است.



همانطور که در نمودار ۴-۷ قابل مشاهده می‌باشد ارزش صادرات محصولات شیمیایی استان آذربایجان شرقی با وجود افزایش و کاهش در طی سالهای برنامه چهارم توسعه روندی نسبتاً صعودی داشته و از ۱۳۷.۳ میلیون دلار در سال پایه (۱۳۸۳) به ۱۸۸.۷ میلیون دلار در سال پایانی برنامه (۱۳۸۹) رسیده است اما از نظر سهم از صادرات با کاهش روبرو بوده و از ۱۳.۱ درصد در سال ۱۳۸۴ به ۱۰.۳ درصد در سال ۱۳۸۹ رسیده است.



همانطور که در نمودار ۴-۸ قابل مشاهده می‌باشد ارزش صادرات فلزات و مس سونگون استان آذربایجان شرقی در طی سالهای برنامه چهارم توسعه روندی کاملاً صعودی داشته و از ۴۵.۱ میلیون دلار در سال پایه (۱۳۸۳) به ۳۱۸.۸ میلیون دلار در سال پایانی برنامه (۱۳۸۹) رسیده است همچنین سهم از صادرات این گروه با افزایش همراه بوده و از ۵.۱ درصد در سال ۱۳۸۴ به ۱۷.۴ درصد در سال ۱۳۸۹ رسیده است.



همانطور که در نمودار ۴-۹ قابل مشاهده می‌باشد ارزش صادرات سنگ و مواد معدنی استان آذربایجان شرقی در طی سالهای برنامه چهارم توسعه روندی کاملاً صعودی داشته و از ۴۱.۵ میلیون دلار در سال پایه (۱۳۸۳) به ۱۱۸.۱ میلیون دلار در سال پایانی برنامه (۱۳۸۹) رسیده است همچنین سهم از صادرات این گروه با افزایش همراه بوده و از ۴.۷ درصد در سال ۱۳۸۴ به ۵.۷ درصد در سال ۱۳۸۹ رسیده است.



همانطور که در نمودار ۱۰-۴ قابل مشاهده می‌باشد ارزش صادرات فرش و صنایع دستی استان آذربایجان شرقی در طی سالهای برنامه چهارم توسعه ابتدا روند نزولی و سپس روند صعودی داشته است بطوریکه از ۲۱۲.۱ میلیون دلار در سال پایه (۱۳۸۳) به ۱۹۳.۴ میلیون دلار در سال ۱۳۸۷ کاهش یافته و سپس با روند افزایشی به ۲۱۲.۵ میلیون دلار در سال پایانی برنامه (۱۳۸۹) رسیده است. قابل ذکر است که سهم از صادرات این گروه با کاهش همراه بوده و از ۱۸.۷ درصد در سال ۱۳۸۴ به ۱۱.۶۵ درصد در سال ۱۳۸۹ رسیده است.

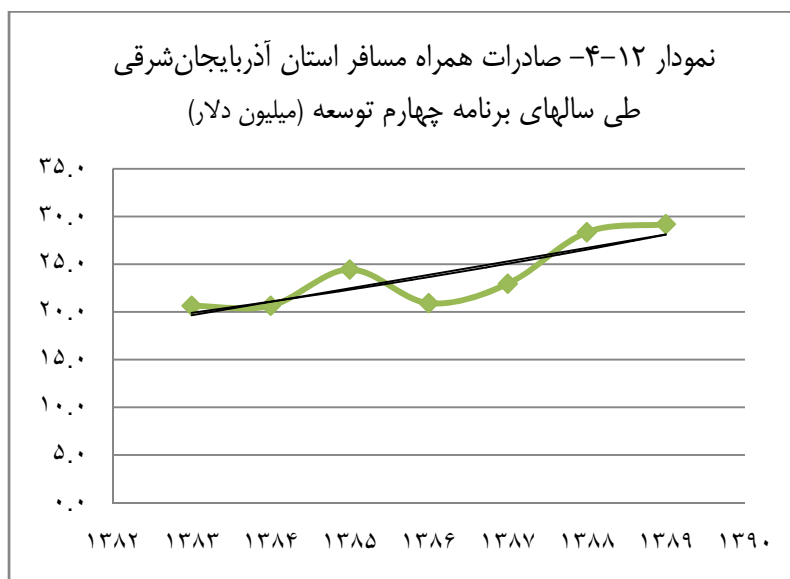


همانطور که در نمودار ۱۱-۴ قابل مشاهده می‌باشد ارزش صادرات از بازرچه‌های مرزی جلفا و نوردوز استان آذربایجان شرقی در طی سالهای برنامه چهارم توسعه ابتدا روند صعودی و سپس روند نزولی داشته است بطوریکه از ۱۳.۳ میلیون دلار در سال پایه (۱۳۸۳) به ۲۲.۱ میلیون دلار در سال ۱۳۸۶ افزایش یافته و سپس با روند کاهشی به ۲.۵ میلیون دلار در سال پایانی برنامه (۱۳۸۹) رسیده است. قابل ذکر است که سهم از صادرات این گروه با کاهش همراه بوده و از ۱.۳ درصد در سال ۱۳۸۴ به ۰.۱۴ درصد در سال ۱۳۸۹ رسیده است.

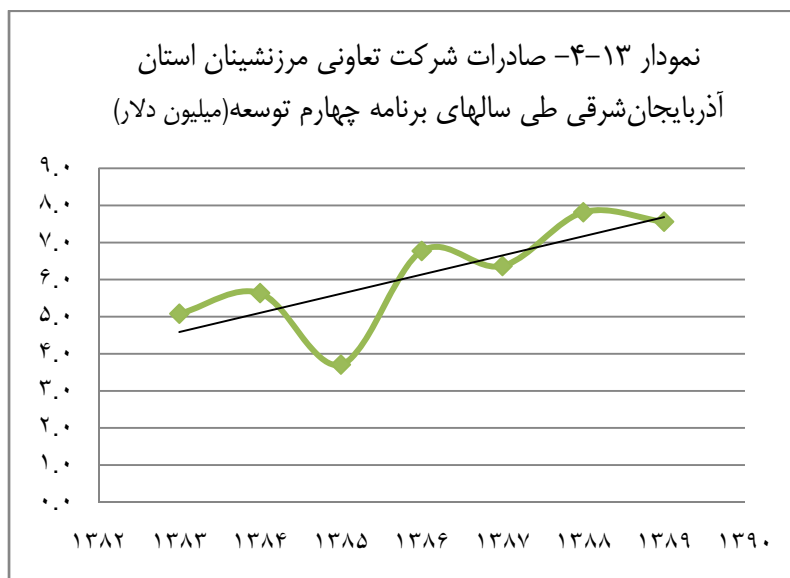


همانطور که در نمودار ۱۲-۴ قابل مشاهده می‌باشد ارزش صادرات همراه مسافر استان آذربایجان شرقی در طی سالهای برنامه چهارم توسعه با افزایش و کاهش همراه بوده ولی بطور کلی در طول این مدت روندی افزایشی داشته است بطوریکه از ۲۰.۶ میلیون دلار در سال پایه (۱۳۸۳) به

۲۹.۲ میلیون دلار در سال پایانی برنامه (۱۳۸۹) رسیده است. قابل ذکر است که سهم از صادرات این گروه با کاهش همراه بوده و از ۱.۹ درصد در سال ۱۳۸۴ به ۱.۶ درصد در سال ۱۳۸۹ رسیده است.



همانطور که در نمودار ۱۳-۴ قابل مشاهده می‌باشد ارزش صادرات شرکت تعاونی مرزنشینان استان آذربایجان شرقی در طی سالهای برنامه چهارم توسعه همواره با افزایش و کاهش همراه بوده ولی بطور کلی در طول این مدت روندی افزایشی داشته است بطوریکه از ۵.۰۸ میلیون دلار در سال پایه (۱۳۸۳) به ۷.۵۶ میلیون دلار در سال پایانی برنامه (۱۳۸۹) رسیده است. قابل ذکر است که سهم از صادرات این گروه نیز با کاهش همراه بوده و از ۰.۵ درصد در سال ۱۳۸۴ به ۰.۴ درصد در سال ۱۳۸۹ رسیده است.



براساس پرونده‌های جوایز صادراتی، ۸۵ کشور جهان، کشورهای هدف صادراتی استان آذربایجان شرقی می‌باشند که از این تعداد کشورهای عراق، ترکیه، ارمنستان، آذربایجان و ونزوئلا پنج کشور عمده وارد کننده تولیدات صادراتی استان آذربایجان شرقی می‌باشند.

جدول ۴-۴- پنج کشور عمده وارد کننده تولیدات صادراتی استان آذربایجان شرقی در سال ۱۳۸۸

کشور	ارزش (میلیون دلار)	سهم
عراق	۲۶۸.۲	۳۲.۴
ترکیه	۶۳.۶	۷.۷
ارمنستان	۵۶.۵	۶.۸
آذربایجان	۴۸	۵.۸
ونزوئلا	۳۹.۱	۴.۷
جمع	۴۷۵.۴	۵۷.۴

همانطور که در جدول فوق مشاهده می‌شود کشور عراق اولین مقصد کالاهای صادراتی استان می‌باشد لذا نظر به وجود رقابت در بازار جدید عراق، تداوم حضور موفق نیازمند توجه ویژه به کیفیت کالاهای تولیدی در استان و پایین آوردن قیمت تمام شده آنها می‌باشد. همچنین ضروری است برای پایین آوردن ریسک‌های سیاسی تجارت، تعداد کشورهای هدف صادراتی و سهم آنها افزایش یابد. در این بین کشورهای آسیای میانه به سبب نزدیکی با استان و وجود بازارهای مصرف نسبتاً جدید شایسته توجه جدی می‌باشند.

۵-۴- عملکرد منابع سرمایه‌ای در بخش بازرگانی استان آذربایجان شرقی در طی برنامه چهارم توسعه

بررسی عملکرد منابع سرمایه‌ای در طی برنامه چهارم توسعه استان آذربایجان شرقی نشان می‌دهد که عملکرد منابع سرمایه‌ای در طول برنامه چهارم مبلغ ۱۵۶۳ میلیارد ریال برای بخش بازرگانی استان بوده است.

تأمین منابع لازم برای بخش بازرگانی استان از محل درآمدهای استانی ۴۵۳ میلیارد ریال (۲۹ درصد کل منابع مورد نیاز)، از محل درآمدهای ملی ۲۵۱ میلیارد ریال (۱۶ درصد کل منابع مورد نیاز) و سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تعاونی (شامل تسهیلات بانکی) ۱۴۹۲۵ میلیارد ریال (۹۵۵ درصد کل منابع مورد نیاز) بوده است که بیشترین میزان منابع پیش‌بینی شده از محل تسهیلات با ۹۵۵ درصد و و کمترین میزان منابع پیش‌بینی شده از محل درآمدهای ملی با ۱۶ درصد می‌باشد.

جدول ۵-۴- تفصیص منابع سرمایه‌ای برنامه چهارم توسعه بخش بازرگانی استان (میلیارد ریال)

ترکیب سرمایه‌گذاری	۱۳۸۴		۱۳۸۵		۱۳۸۶	
	هدف	عملکرد	هدف	عملکرد	هدف	عملکرد
اعتبارات عمرانی	۵.۷	۲۳.۹	۷.۵	۵.۲	۱۰.۳	۵.۶
درآمد از محل استانی	۲۳.۴	۲۲.۴	۳.۳	۲.۶	۴.۸	۳.۱
درآمد از محل ملی	۳.۴	۱.۵	۴.۲	۲.۶	۵.۵	۲.۵
سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تعاونی (شامل تسهیلات بانکی)	۱۳۸۰۰.۰	۱۳.۶	۵۴۹۵.۰	۱۱۲.۲	۱۵۳۸۰.۰	۳۱۷.۸
جمع	۱۳۸۲۶.۷	۳۷.۵	۵۵۰۲.۵	۱۱۷.۳	۱۵۳۹۰.۳	۳۲۳.۴

ادامه جدول ۵-۴- تفصیص منابع سرمایه‌ای برنامه چهارم توسعه بخش بازرگانی استان (میلیارد ریال)

ترکیب سرمایه‌گذاری	۱۳۸۷		۱۳۸۸		۱۳۸۹		جمع عملکرد دوران برنامه
	هدف	عملکرد	هدف	عملکرد	هدف	عملکرد	
اعتبارات عمرانی	۱۱.۲	۷.۶	۱۲.۵	۹.۰	۱۹.۲	۱۹.۲	۷۰.۵
درآمد از محل استانی	۵.۱	۴.۹	۶.۹	۶.۲	۶.۲	۶.۲	۴۵.۳
درآمد از محل ملی	۶.۰	۲.۷	۵.۶	۲.۸	۱۳.۱	۱۳.۱	۲۵.۲
سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تعاونی (شامل تسهیلات بانکی)	۱۶۲۸۵.۰	۳۵۴.۰	۲۲۰۵.۰	۴۷۳.۱	۲۲۰۵.۰	۲۲۱.۸	۱۴۹۲.۵
جمع	۱۶۲۹۶.۲	۳۶۱.۶	۲۲۱۷.۵	۴۸۲.۱	۲۲۲۴.۲	۲۴۱.۰	۱۵۶۳.۰

۶-۴- سهم بخش بازرگانی در تولید ناخالص داخلی استان آذربایجان شرقی در طی برنامه چهارم توسعه

بررسی سهم بخش بازرگانی از تولید ناخالص داخلی استان بیانگر این مطلب است که سهم

بخش بازرگانی در تولید ناخالص داخلی استان به مرور زمان کاهش پیدا کرده و از ۲۰.۹۳ درصد در

سال ابتدای برنامه (سال ۱۳۸۴) به ۱۹.۲۱ درصد در سال ۱۳۸۷ رسیده است که با آمار کشوری و کاهش سهم بخش بازرگانی از تولید ناخالص داخلی کشور مطابقت دارد.

بررسی ارقام رشد نشان می‌دهد که ارزش افزوده بخش بازرگانی در طول زمان و با محاسبه به صورت قیمت جاری دارای رشد مثبت بوده است.

سایر اطلاعات مربوط به سهم بخش بازرگانی از تولید ناخالص داخلی استان در جدول ۴-۶ قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۴-۶- ارزش افزوده بخش بازرگانی و سهم آن در تولید ناخالص داخلی در طول برنامه چهارم توسعه به قیمت جاری (میلیارد ریال)

شرح	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
کل ارزش افزوده استان (بدون نفت)	۵۷۸۵۴.۴	۶۸۴۳۶.۶	۸۳۴۰۴.۵
ارزش افزوده بخش عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاهای استان	۱۲۱۰۸.۵	۱۳۹۱۴.۸	۱۶۵۷۴.۲
سهم ارزش افزوده بخش عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاهای از ارزش افزوده کل استان (درصد)	۲۰.۹۳	۲۰.۳۳	۱۹.۸۷
رشد سالانه ارزش افزوده بخش عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاهای استان (درصد)	-	۱۴.۹	۱۹.۱
ارزش افزوده کل کشور	۱۵۴۵۹۸۱.۵	۱۹۴۵۲۱۹.۲	۲۳۸۶۰۱۵.۹
ارزش افزوده بخش عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاهای کشور	۲۲۱۵۵۳.۰	۲۶۷۲۵۶.۷	۳۱۸۴۵۴.۰
سهم ارزش افزوده بخش عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاهای از ارزش افزوده کل کشور	۱۴.۳	۱۳.۷	۱۳.۳
رشد سالانه ارزش افزوده بخش عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاهای کشور (درصد)	-	۲۰.۶	۱۹.۲

ادامه جدول ۶-۴- ارزش افزوده بخش بازرگانی و سهم آن در تولید ناخالص داخلی در طول سالهای برنامه چهارم توسعه به قیمت جاری (میلیارد ریال)

شرح	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹
کل ارزش افزوده استان (بدون نفت)	۱۰۵۸۸۹.۶	۱۲۸۶۷۳.۹	-	-
ارزش افزوده بخش عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها در استان	۲۰۵۰۰.۲	۲۴۷۲۳.۶	-	-
سهم ارزش افزوده بخش عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها از ارزش افزوده کل استان (درصد)	۱۹.۳۶	۱۹.۲۱	-	-
رشد سالانه ارزش افزوده بخش عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها استان (درصد)	۲۳.۷	۲۰.۶	-	-
ارزش افزوده کل کشور	۳۰۴۴۲۹۲.۲	۳۶۳۹۷۷۸.۷	-	-
ارزش افزوده بخش عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها کشور	۳۹۶۵۵۸.۱	۴۷۸۲۸۰.۴	-	-
سهم ارزش افزوده بخش عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها از ارزش افزوده کل کشور	۱۳	۱۳.۱	-	-
رشد سالانه ارزش افزوده بخش عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها کشور (درصد)	۲۴.۵	۲۰.۶	-	-

۷-۴- سرمایه‌گذاری بخش بازرگانی استان آذربایجان شرقی در طی برنامه چهارم توسعه

سرمایه‌گذاری‌های صورت گرفته در بخش بازرگانی استان شامل سرمایه‌گذاری در راه اندازی بازار الکترونیکی فرش، راه اندازی ۱۲ بازارچه الکترونیکی و مرکز صدور گواهی دیجیتالی، آرایه کمک بلاعوض به فعالیتهای الکترونیکی در تجارت، تکمیل نقطه تجاری استان در مرکز خدمات صادراتی با عضویت ۲۹۸ شرکت، ایجاد و گسترش بازار الکترونیکی برای محصولات مزیت دار استان از قبیل فرش، خشکبار و چرم و ...، تقویت و توسعه نمایشگاه بین المللی تبریز و برگزاری نمایشگاههای زنجیره ای مشترک و همزمان با سایر کشورها، حمایت از ایجاد شرکتهای خدمات

صادراتی با استفاده از شیوه های نوین، تسهیلات جهت توسعه صنعت فرش، مطالعه بازار عراق جهت استقرار مرکز عرضه کفش استان و تجهیز آسیکودا می باشد.

سایر اطلاعات مربوطه در جدول شماره ۴-۶ قابل مشاهده می باشد.

جدول ۷-۴- سرمایه گذاری بخش بازرگانی استان آذربایجان شرقی در برنامه چهارم توسعه (میلیون ریال)

مجموع عملیات						عنوان عملیات
۱۳۸۶		۱۳۸۵		۱۳۸۴		
عملکرد	هدف	عملکرد	هدف	عملکرد	هدف	
۵۱۷۰		۷۰۰		۱۵۰		– راه اندازی بازار الکترونیکی فرش – راه اندازی ۱۲ بازارچه الکترونیکی و مرکز صدور گواهی دیجیتال – ارائه کمک بلاعوض به فعالیتهای الکترونیکی در تجارت – تکمیل نقطه تجاری استان در مرکز خدمات صادراتی با عضویت ۲۹۸ شرکت
۵۵۰۰						ایجاد و گسترش بازار الکترونیکی برای محصولات مزیت دار استان از قبیل فرش، فرشکوب و چرم و ...
۴۰۰		۳۵۰		۳۰۰		تقویت و توسعه نمایشگاه بین المللی تبریز و برگزاری نمایشگاههای زنجیره ای مشترک و همزمان با سایر کشورها
۳۰۰						حمایت از ایجاد شرکتهای خدمات صادراتی با استفاده از شیوه های نوین
۲۳۴۸۰		۷۰۰۰۰		۳۰۰۰۰		میزان افذ تسهیلات جهت توسعه صنعت فرش
						مطالعه بازار عراق جهت استقرار مرکز عرضه کفش استان
۳۲۸۰.۱		۱۹۸۵.۷		۷۴۲		تعمیر و تجهیز
						تجهیز آسیکودا

ادامه جدول ۷-۴- سرمایه‌گذاری بخش بازرگانی استان آذربایجان شرقی در برنامه چهارم توسعه (میلیون ریال)

مجموع عملیات						عنوان عملیات
۱۳۸۹		۱۳۸۸		۱۳۸۷		
عملکرد	هدف	عملکرد	هدف	عملکرد	هدف	
				۵۱۷۰		– راه اندازی بازار الکترونیکی فرش – راه اندازی ۱۲ بازارچه الکترونیکی و مرکز صدور گواهی دیجیتال – ارائه کمک بلاعوض به فعالیتهای الکترونیکی در تجارت – تکمیل نقطه تجاری استان در مرکز خدمات صادراتی با عضویت ۲۹۸ شرکت
				۶۰۰۰		ایجاد و گسترش بازار الکترونیکی برای محصولات مزیت دار استان از قبیل فرش، فرشکار و چرم و ...
				۵۵۰		تقویت و توسعه نمایشگاه بین المللی تبریز و برگزاری نمایشگاههای (نمیره ای مشترک و همزمان با سایر کشورها)
				۱۰۰۰		حمایت از ایجاد شرکتهای خدمات صادراتی با استفاده از شیوه های نوین
۳۰۰۰۰		۴۰۰۰۰		۷۰۰۰		میزان افزود تسهیلات جهت توسعه صنعت فرش
				۵۰۰		مطالعه بازار عراق جهت استقرار مرکز عرضه کفش استان
۵۳۶۷.۹		۱۳۷۹۱.۲		۴۱۳۹.۶		تعمیر و تجهیز
۸۰		۸۰۰				تعمیر آسکودا

۸-۴- نقاط قوت بخش بازرگانی استان آذربایجان شرقی

- فراوانی تجار، بازرگانان، واحدهای صنعتی، خدماتی و کشاورزی فعال و تنوع کالاهای تولیدی در

استان

- پیشینه غنی منطقه در امر تجارت و بازرگانی در طول سالیان متمادی

- وجود ظرفیتهای بالقوه تجاری و اقتصادی در استان نظیر : بزرگترین نمایشگاه بین المللی کشور (بعد از تهران)، منطقه آزاد تجاری ارس، اتاق بازرگانی با سابقه، شهرک سرمایه‌گذاری خارجی، بازارچه های مرزی، تعدد واحدهای صنعتی بزرگ از جمله تراکتورسازی، پتروشیمی، پالایشگاه و معدن مس سونگون

- حضور گسترده بخش خصوصی در فعالیتهای اقتصادی

- موقعیت ژئواکونومیک و جغرافیائی منحصر به فرد نظیر قرار گرفتن در چهارراه ارتباطی ترکیه،

CIS، عراق، آسیای مرکزی و شرق جهان

- وجود تشکلهای و انجمن‌های متعدد در استان

- وجود کمیته همکاری‌های شمال غرب در استان

۹-۴- نقاط ضعف بخش بازرگانی استان آذربایجان شرقی

- پایین بودن توانمندی‌های علمی و کاربردی تجار، بازرگانان، اصناف و کسبه استان

- ناکارآمدی نظام توزیع کالا

- فقدان استراتژی منسجم تجاری و عدم هدف‌گذاری برای حضور برنامه‌ریزی‌شده در بازارهای

هدف

- سهم ناچیز محصولات با فن‌آوری بالا در صادرات غیرنفتی و اتکاء بخش عمده صادرات کشور به

محصولات پایه و کمتر فرآوری شده

- ضعف ارتباط بین بخشهای اقتصادی استان با همدیگر و همچنین بانکها

- به روز نبودن قوانین امور گمرکی

۱۰-۴- فرصت‌های بخش بازرگانی استان آذربایجان شرقی

- بازار های جدید و بکر به ویژه در عراق

- رویکرد مثبت کشورهای همجوار در راستای ترانزیت کالا

- وجود روحیه مشارکت‌پذیری و جمع‌گرایی به عنوان سرمایه‌های اجتماعی استان

- فعالیتهای فرا منطقه‌ای بازار تبریز و نقش فرا استانی شهر تبریز

- تنوع بازارهای هدف خارجی استان در سالهای اخیر

- وجود پتانسیل حمل کالا از مسیر ترابوزان و باتومی به استان در راستای تأمین بخشی از نیازهای

کشور

۱۱-۴- تهدیدهای بخش بازرگانی استان آذربایجان شرقی

- نرخ تورم دو رقمی در کشور

- غیر واقعی بودن نرخ ارز و آثار انحرافی آن بر صادرات و واردات و همچنین عدم ثبات در قوانین

- مشکل انجام معاملات از طریق سیستم بانکی با کشورهای خارجی

- افزایش اثرگذاری مؤلفه‌های سیاسی و اقتصادی بین‌المللی مانند تحریم‌ها، ناامنی‌های منطقه‌ای

و بحران‌های مالی بر روابط اقتصادی و تجاری کشور

- بی‌ثباتی سیاسی - امنیتی کشورهای همسایه

- ضعف استان در تولید محصولات Hi Tech
- قیمت تمام شده بالای کالاهای تولیدی به دلایل مختلف از جمله پایین بودن بهره‌وری
- صدور برخی کالاها با کیفیت پایین از استان
- عدم پرداخت به موقع مشوق‌های صادراتی

فصل پنجم

بخش

انرژی

مطالب فصل پنجم

۸۳	 (۵-۱) عرضه انرژی اولیه
۹۰	 (۵-۲) مصارف نهائی انرژی در استان طی سالهای برنامه چهارم به تفکیک بخش‌های مختلف
۹۵	 (۵-۳) مصارف نهایی انرژی در استان طی سالهای برنامه چهارم به تفکیک حامل‌ها
۹۷	 (۵-۴) بهره‌وری و شدت انرژی
۱۰۴	 (۵-۵) سرمایه‌گذاری در بخش انرژی استان طی سالهای برنامه چهارم توسعه
۱۱۱	 (۵-۶) عملکرد شاخص‌های اصلی بخش انرژی در طول برنامه چهارم توسعه
۱۱۲	 (۵-۶-۱) عملکرد شاخص‌های اصلی صنعت برق استان طی سال‌های برنامه توسعه چهارم
۱۱۲	 (۵-۶-۲) عملکرد شاخص‌های اصلی شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی استان طی برنامه چهارم توسعه
۱۱۲	 (۵-۶-۳) عملکرد شاخص‌های اصلی شرکت گاز استان در برنامه چهارم توسعه
۱۱۳	 (۵-۷) قابلیت‌ها
۱۱۴	 (۵-۸) تنگناها

۱-۵- عرضه انرژی اولیه

بررسی عملکرد برنامه چهارم توسعه در خصوص عرضه انرژی اولیه بیانگر این موضوع می‌باشد که عرضه انرژی در استان طی سال‌های ۸۹-۱۳۸۳، سالیانه بطور متوسط ۵/۰۲ درصد رشد داشته و از ۵۱/۸ میلیون بشکه معادل نفت خام در سال پایه ۱۳۸۳ به حدود ۷۰ میلیون بشکه معادل نفت خام در پایان سال ۱۳۸۹ رسیده است.

در همین زمان عرضه سرانه انرژی اولیه در استان نیز ۴/۳۴ درصد رشد یافته و از ۱۴/۶ بشکه معادل نفت خام به ازای هر نفر در سال پایه ۱۳۸۳ به ۱۸/۸ بشکه معادل نفت خام به ازای هر نفر در سال پایان برنامه رسیده است.

در این راستا عرضه اولیه خالص واردات منهای صادرات فرآورده با ۴/۱۴- درصد، بیشترین کاهش و عرضه اولیه گاز طبیعی با ۸/۲۲ درصد بیشترین رشد سالیانه را در طی سال‌های برنامه چهارم توسعه داشته‌اند.

سایر اطلاعات مربوطه در جدول شماره ۱-۵ آمده است.

جدول ۱-۵- عرضه انرژی اولیه طی سال‌های برنامه چهارم توسعه در استان

شرح	سال ۱۳۸۳	سال ۱۳۸۹	رشد متوسط سالیانه دوره زمانی ۸۹-۱۳۸۳
نفت خام* (واردات از سایر استان‌ها)	۴۰۳۸۶/۹	۴۰۱۵۲/۲	-۰/۱۲
سرانه نفت خام**	۱۱/۴	۱۰/۹	-۰/۷۴۵
خالص واردات منهای صادرات فرآورده*	-۱۳۸۴۷/۱	-۱۱۲۱۰/۶	-۴/۱۴
سرانه خالص واردات منهای صادرات فرآورده**	-۴/۱	-۳/۱	-۴/۶۸۲
گاز طبیعی*	۲۵۲۶۹/۴	۴۰۵۹۵/۳	۸/۲۲
سرانه گاز طبیعی**	۷/۱۳	۱۱/۱	۷/۴۹۱
برق آبی*	۰	۰	۰
جمع عرضه انرژی اولیه*	۵۱۸۰۹/۱	۶۹۵۳۶/۹	۵/۰۲
سرانه عرضه انرژی**	۱۴/۶	۱۸/۸	۴/۳۴۱

*: ارقام برحسب هزار بشکه معادل نفت خام

**: ارقام برحسب بشکه معادل نفت خام به نفر

۵-۲- مصارف نهائی انرژی در استان طی سالهای برنامه چهارم به تفکیک بخش‌های مختلف

بررسی‌های به عمل آمده از عملکرد مصارف نهایی انرژی در سال‌های برنامه چهارم توسعه نشانگر آن است که مصرف نهایی انواع حامل‌های انرژی در استان سالیانه بطور متوسط ۳/۳۷ درصد افزایش پیدا کرده و از ۴۰/۱۳ میلیون بشکه معادل نفت خام در سال پایه به حدود ۴۸/۹۷ میلیون بشکه معادل نفت خام در سال انتهایی برنامه رسیده است.

در این راستا مصارف نهایی بخش کشاورزی با ۶/۸۱ درصد بیشترین رشد و مصارف نهایی بخش خانگی، تجاری و عمومی با ۲/۳۲ درصد کمترین رشد سالیانه را داشته است. سایر اطلاعات مربوطه در جدول شماره ۲-۵ آمده است.

جدول ۲-۵- مصارف نهایی انرژی طی سال‌های برنامه چهارم توسعه به تفکیک بخش (هزار بشکه معادل نفت خام)

شرح	۱۳۸۳	۱۳۸۸	۱۳۸۹	درصد رشد متوسط سالیانه
خانگی، تجاری و عمومی	۲۱۵۵۰/۵	۲۵۶۵۰/۶	۲۴۷۳۳/۷	۲/۳۲
صنعت	۷۵۴۶/۱	۹۸۵۰/۳	۱۰۸۳۸/۳	۶/۲۲
کشاورزی	۱۱۴۷/۹۷	۱۰۹۱۷/۲	۱۷۰۴/۲۶	۶/۸۱
ممل‌ونقل	۹۸۹۴/۲	۱۵۷۰/۵	۱۱۶۹۷/۸	۲/۸۳
جمع کل	۴۰۱۳۸/۷	۴۷۹۸۸/۶	۴۸۹۷۴/۱	۳/۳۷

در سال ۱۳۸۳ (سال پایه)، ۵۳/۷ درصد از کل انرژی مصرفی استان در بخش خانگی، تجاری و عمومی؛ ۲۴/۶۵ درصد در بخش حمل و نقل، ۱۸/۸ درصد در صنعت و ۲/۸۶ درصد در بخش کشاورزی مصرف شده است.

در سال ۱۳۸۹ (سال انتهایی برنامه)، ۵۰/۵ درصد از کل انرژی مصرفی استان در بخش خانگی، تجاری و عمومی؛ ۲۳/۸۹ درصد در بخش حمل‌ونقل، ۲۲/۱۳ درصد در صنعت و ۳/۴۸ درصد در بخش کشاورزی مصرف شده است.

بر این اساس طی سال‌های برنامه چهارم توسعه سهم بخش‌های خانگی، تجاری و عمومی و حمل و نقل از مصارف نهایی انرژی استان به ترتیب حدود ۳/۱۹ و ۰/۷۶ درصد کاهش و سهم بخش‌های صنعت و کشاورزی به ترتیب حدود ۳/۳۳ و ۰/۶۲ درصد افزایش پیدا کرده است. کاهش

سهم بخش‌های خانگی و حمل و نقل از مصرف انرژی یک حرکت مثبت در جهت اصلاح الگوی مصرف انرژی و افزایش سهم بخش‌های مولد اقتصادی نشانگر رشد بخش تولید در استان می‌باشد. مقایسه سهم بخش‌های مختلف از مصرف انرژی در استان و کشور در سال ۱۳۸۸ نشان می‌دهد سهم بخش خانگی و تجاری و عمومی از مصرف انرژی در استان بالاتر از رقم مشابه کشوری و سهم بخش‌های صنعت، کشاورزی و حمل و نقل پائین‌تر از مقدار متناظر کشوری می‌باشد و لازم است افزایش سهم بخش‌های مولد از مصارف انرژی استان در برنامه‌های آتی مورد توجه برنامه‌ریزان قرار گیرد.

سایر اطلاعات مربوطه در جدول شماره ۳-۵ آمده است.

جدول ۳-۵- سهم بخش‌های مختلف از مصارف نهایی انرژی طی سال‌های برنامه چهارم توسعه (درصد)

سهم بخش از کل مصارف کشوری در سال ۱۳۸۸	تغییر در سهم	سهم بخش از کل مصارف استانی			شرح
		۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۳	
۴۱/۴	-۳/۱۹	۵۰/۵	۵۳/۴۴	۵۳/۷	خانگی، تجاری و عمومی
۲۴/۷	۳/۳۳	۲۲/۱۳	۲۰/۵۳	۱۸/۸	صنعت
۴/۲	۰/۶۲	۳/۴۸	۳/۲۷	۲/۸۶	کشاورزی
۲۹/۷	-۰/۷۶	۲۳/۸۹	۲۲/۷۶	۲۴/۶۵	حمل و نقل
۱۰۰	۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	جمع کل

۳-۵- مصارف نهایی انرژی در استان طی سالهای برنامه چهارم به تفکیک حامل ها

براساس جدول شماره ۴-۵ طی سال‌های ۸۹-۱۳۸۴ مصرف نهایی فرآورده‌های نفتی سالیانه حدود ۳/۹۵ درصد کاهش و مصرف نهایی گاز طبیعی و برق سالیانه به ترتیب ۸/۴ درصد و ۶/۳۳ درصد افزایش پیدا کرده است.

بررسی سرانه مصارف نهایی طی سال‌های برنامه چهارم نشان می‌دهد که سرانه مصارف نهایی با رشدی معادل ۲/۶۸ درصد از ۱۱/۳۲ بشکه معادل نفت خام به نفر در سال ۱۳۸۳ به ۱۳/۳ بشکه معادل نفت خام به نفر در سال انتهایی برنامه رسیده است که در این راستا بیشترین کاهش با ۴/۱۶- درصد مربوط به سرانه مصرف فرآورده‌های نفتی و بیشترین افزایش با ۷/۶۹ درصد مربوط به سرانه مصرف گاز طبیعی می‌باشد. سایر اطلاعات مربوطه در جدول ۴-۵ قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۴-۵- مصارف نهایی انرژی طی سال‌های برنامه چهارم توسعه به تفکیک حامل‌های انرژی

شرح	۱۳۸۳	۱۳۸۸	۱۳۸۹	درصد رشد متوسط سالیانه
فرآورده‌های نفتی*	۱۸۷۷۸/۷	۱۶۲۱۱/۶	۱۴۷۴۱/۵	-۳/۹۵
سرانه مصارف نهایی فرآورده‌های نفتی**	۵/۳	۴/۴۲	۳/۹۹۴	-۴/۶۱
گاز طبیعی*	۱۸۹۱۲/۴	۲۹۵۶۰/۳	۳۰۶۹۶/۱	۸/۳۹
سرانه مصارف نهایی گاز طبیعی**	۵/۳۳	۸/۰۶	۸/۳۲	۷/۶۹۶
برق*	۲۴۴۷/۶	۳۲۲۱/۸	۳۵۳۶/۵	۶/۳۳
سرانه مصارف نهایی برق**	۰/۶۹	۰/۸۷۸	۰/۹۶	۵/۶۲
جمع کل مصارف نهایی*	۴۰۱۳۸/۷	۴۸۹۹۳/۷	۴۸۹۷۴/۱	۳/۳۷
سرانه مصارف نهایی کل**	۱۱/۳۲	۱۳/۱	۱۳/۳	۲/۶۸۴

***: ارقام برحسب بشکه معادل نفت خام به نفر

*: ارقام برحسب هزار بشکه معادل نفت خام

در سال پایه (۱۳۸۳) ۴۶/۷۸ درصد از کل انرژی مصرفی استان را فرآورده‌های نفتی، ۴۷/۱۲ درصد را گاز طبیعی، ۶/۱۰ درصد را برق تشکیل می‌دهد که با گذشت زمان این نسبت‌ها تغییر کرده و به ۳۰/۱ درصد فرآورده‌های نفتی، ۶۲/۶۸ درصد گاز طبیعی و ۷/۲۲ درصد برق در سال ۱۳۸۹ رسیده است.

همچنین مقایسه سهم بخش‌های مختلف در سال ۱۳۸۸ نشان می‌دهد این سهم در کشور برای فرآورده‌های نفتی ۴۳/۷ درصد بوده و برای استان ۳۳/۱ درصد می‌باشد و حاکی از این است که سهم فرآورده‌های نفتی از حامل‌های انرژی استان کمتر از سهم کشوری است و در رابطه با برق نیز بر همین منوال بوده و سهم استان کمتر از سهم کشوری می‌باشد ولی در رابطه با گاز این سهم در کشور ۴۶/۷ درصد بود که در استان شاهد سهم ۶۰/۳ درصدی گاز از حامل‌های انرژی می‌باشیم و حاکی از بالابودن سهم انرژی استان از حامل‌های انرژی نسبت به سهم کشوری می‌باشد.

جدول ۵-۵- سهم حامل‌های انرژی از مصارف نهایی انرژی طی سال‌های برنامه چهارم توسعه

سهم فرآورده از کل کشوری (در سال ۱۳۸۸ (درصد))	سهم از کل مصارف (درصد)			شرح
	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۳	
۴۳.۷	۳۰.۱	۳۳.۱	۴۶.۷۸	فرآورده‌های نفتی
۴۶.۷	۶۲.۶۸	۶۰.۳	۴۷.۱۲	گاز طبیعی
۹.۶	۷.۲۲	۶.۶	۶.۱	برق
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	جمع کل مصارف نهایی

۴-۵- بهره‌وری و شدت انرژی

در سال ۲۰۰۸ براساس اعلام بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بهره‌وری انرژی در ایران معادل ۲۳۸ دلار بوده است بعبارت دیگر با مصرف هر بشکه معادل نفت خام، ۲۳۸ دلار تولید ناخالص داخلی ایجاد شده است در حالیکه میانگین جهانی این رقم ۷۳۶ دلار و در اتحادیه اروپا ۱۴۵۲ دلار بوده است.

در سال ۲۰۰۸ در سطح جهان بطور متوسط برای تولید یک میلیون دلار ارزش افزوده حدود ۱۲۰ تن معادل نفت خام انرژی مصرف شده در حالی که این رقم در ایران نزدیک به دو برابر متوسط جهانی است.

در سال ۲۰۰۸ مصرف سرانه انرژی در ایران حدود ۷۰۰ کیلو معادل نفت خام از متوسط جهانی بالاتر بوده است.

این ارقام از کارایی بسیار پایین انرژی در ایران حکایت دارد. لذا نتیجه این همه اسراف و اتلاف آن شد که خوشبختانه دولتمردان کشورمان به این اجماع تاریخی و گرانقدر رسیدند که دوران ارزان فروشی بسر آمده و اصلاح قیمت حامل‌های انرژی یک الزام است.

بر اساس جدول شماره ۵-۶ تولید ناخالص داخلی استان طی برنامه چهارم توسعه با رشد متوسط سالیانه معادل ۵/۰۴ درصد از ۸۹۰۶۶ میلیارد ریال در سال پایه به ۱۱۹۶۳۵ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۹ رسیده است در حالی که رشد متوسط سالیانه سرانه تولید ناخالص داخلی ۴/۳۳ درصد بوده و از ۲۵/۱۳ میلیون ریال به نفر در سال ۱۳۸۳ به ۳۲/۴۱ میلیون ریال به نفر در سال انتهای برنامه افزایش یافته است.

بهره‌وری انرژی استان در سال ۱۳۸۳ حدود ۲۲۱۹ میلیون ریال به ازای مصرف یک بشکه معادل نفت خام محاسبه شده است که با یک بهبود نسبی در پایان سال ۱۳۸۹ به رقم ۲۴۴۳ میلیون ریال رسیده است. در این راستا سرانه بهره‌وری انرژی استان برای هر فرد با رشد ۰/۸۳ درصدی از ۰/۳۶ هزار ریال به ازای مصرف یک بشکه معادل نفت خام در سال ۱۳۸۳ به ۰/۶۶۲ هزار ریال به ازای مصرف یک بشکه معادل نفت خام در سال ۱۳۸۹ رسیده است.

شدت مصرف انرژی استان نیز در سال ۱۳۸۳، معادل ۰/۴۵ بشکه به میلیون ریال بوده که با بهبود نسبی به ۰/۴۱ درصد در سال ۱۳۸۹ رسیده است.

سایر اطلاعات در جدول شماره ۶-۵ آمده است.

جدول ۶-۵- شدت و بهره‌وری انرژی طی سال‌های برنامه چهارم توسعه

شرح	۱۳۸۳	۱۳۸۹	درصد رشد متوسط سالانه
تولید ناخالص داخلی (GDP) (میلیارد ریال) (ثابت سال ۱۳۸۶))	۸۹۰۶۶	۱۱۹۶۳۵	۵/۰۴
سرانه تولید ناخالص داخلی (GDP) (میلیون ریال به نفر)	۲۵/۱۳	۳۲/۴۱	۴/۳۳
مصارف نهایی انرژی استان (هزار بشکه معادل نفت خام)	۴۰۱۳۸/۷	۴۸۹۷۴/۱	۳/۳۷
سرانه مصارف نهایی انرژی استان (بشکه معادل نفت خام به نفر)	۱۱/۳۲	۱۳/۲۷	۲/۶۸۴
شدت مصرف انرژی (بشکه به میلیون ریال) (ثابت سال ۱۳۸۶))	۰/۴۵	۰/۴۱	-۱/۵۴
بهره‌وری انرژی (میلیون ریال به بشکه) (ثابت سال ۱۳۸۶))	۲۲۱۹	۲۴۴۳	۱/۶۱
سرانه بهره‌وری انرژی (هزار ریال به بشکه بر مسب نفر)	۰/۳۶	۰/۶۶۲	۰/۸۳

۵-۵- سرمایه‌گذاری در بخش انرژی استان طی سالهای برنامه چهارم توسعه

براساس جدول شماره ۵-۷ طی سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۹ مبلغ ۱۰۹۵۴ میلیارد ریال در بخش‌های مختلف انرژی استان سرمایه‌گذاری صورت گرفته است که ۲۶/۶ درصد آن در بخش نفت خام و فرآورده‌های نفتی، ۳۳/۴ درصد در بخش گاز طبیعی و ۴۰ درصد در بخش برق انجام شده است.

جدول ۵-۷- سرمایه‌گذاری در بخش انرژی استان طی سالهای برنامه چهارم توسعه

شرح	جمع کل برنامه (میلیون ریال)	سهم از کل (درصد)
بخش نفت و فرآورده‌های نفتی	۲۹۱۶۰۴۸	۲۶/۶
بخش گاز	۳۶۵۸۸۳۰	۳۳/۴
بخش برق	۴۳۷۹۸۵۲	۴۰
کل بخش انرژی	۱۰۹۵۴۷۳۰	۱۰۰

۵-۶- عملکرد شاخص‌های اصلی بخش انرژی در طول برنامه چهارم توسعه

۵-۶-۱- عملکرد شاخص‌های اصلی صنعت برق استان طی سال‌های برنامه توسعه چهارم

بررسی تولید خالص صنعت برق استان طی سال‌های برنامه توسعه چهارم بیانگر تغییرات ۷۷ درصدی بوده و نشان می‌دهد که ۹۹ درصد اهداف برنامه در سال ۱۳۸۹ محقق گشته است در حالی که ظرفیت عملی نیروگاه‌ها با تغییرات ۲۸ درصدی ۷۴ درصد تحقق در اهداف برنامه را نشان

می‌دهد و حاکی از عدم تناسب در تحقق اهداف در ظرفیت عملی نیروگاه‌ها با تولید خالص می‌باشد.

در رابطه با طول شبکه انتقال و فوق توزیع نیز ۹۵ درصد اهداف برنامه چهارم محقق گشته است.

میزان کل مصرف مشترکین از ۴۱۶۰ میلیون کیلووات ساعت در سال ۱۳۸۳ به ۶۰۱۱ میلیون کیلووات ساعت در سال ۱۳۸۹ رسیده است که رشد ۴۴ درصدی را نشان می‌دهد. همچنین سرانه مصرف هر مشترک از ۴/۲۱۵ کیلو وات ساعت به ازای هر مشترک در سال ۱۳۸۳ به ۴/۶۳ کیلو وات ساعت به ازای هر مشترک در سال ۱۳۸۹ رسیده است که بیانگر تغییرات ۹/۸۵ درصدی می‌باشد.

با توجه به جدول شماره ۸-۵ مشاهده می‌شود که کمترین درصد تحقق اهداف برنامه چهارم توسعه در رابطه با عملکرد صنعت برق به ظرفیت عملی نیروگاه‌ها با ۷۴ درصد تحقق و بیشترین درصد تحقق با ۱۰۳ درصد تحقق عملکرد نسبت به هدف به تعداد کل مشترکین مربوط می‌شود و باقی شاخص‌ها درصد تحقق مابین ۸۹ تا ۹۹ درصد را تجربه نموده‌اند.

سایر اطلاعات مربوط به شاخص‌های صنعت برق در جدول شماره ۸-۵ آمده است.

جدول ۸-۵- عملکرد صنعت برق استان طی سال‌های برنامه چهارم

عنوان شاخص	واحد اندازه‌گیری	عملکرد سال پایه ۱۳۸۳	عملکرد سال ۱۳۸۸	عملکرد سال ۱۳۸۹	درصد تغییرات ۱۳۸۹ به ۱۳۸۳
ظرفیت عملی نیروگاه‌ها ^۱	مگاوات	۱۱۶۵	۱۴۹۳	۱۴۹۴	۲۸
تولید خالص	میلیون کیلووات ساعت	۴۴۵۸	۸۵۹۸	۷۹۰۳	۷۷
طول شبکه انتقال و فوق توزیع	کیلومتر مدار	۳۶۵۱	۴۲۲۴	۴۲۶۴	۱۷
ظرفیت منصوبه ایستگاه‌های انتقال و فوق توزیع	مگا ولت آمپر	۴۲۹۰	۵۶۲۷	۶۴۸۸	۵۱
پیک بار مصرفی	مگاوات	۹۳۱	۱۰۳۱	۱۲۰۷	۳۰
تعداد کل مشترکین	هزار مشترک	۹۸۷	۱۲۲۸	۱۲۹۹	۳۲
میزان کل مصرف مشترکین	میلیون کیلووات ساعت	۴۱۶۰	۵۴۷۶	۶۰۱۱	۴۴
سرانه مصرف هر مشترک	کیلو وات ساعت به مشترک	۴/۲۱۵	۴/۴۶	۴/۶۳	۹/۸۵
طول شبکه توزیع	کیلومتر	۲۳۴۷۰	۲۷۳۱۲	۲۷۹۹۵	۱۹

۱- در عملکرد سال ۱۳۸۹، ۱۵ مگاوات پتروشیمی تبریز و ۰/۶۸۴ مگاوات نیروگاه‌های بادی و خورشیدی نیز منظور شده است.

ادامه جدول ۸-۵- عملکرد صنعت برق استان طی سال‌های برنامه چهارم

عنوان شاخص	وامد اندازه‌گیری	هدف در پایان برنامه (۱۳۸۹)	درصد تمقق اهداف در سال ۱۳۸۹	سهم استان از کل کشور در سال ۱۳۸۸
ظرفیت عملی نیروگاه‌ها	مگاوات	۲۰۳۰	۷۴	۳/۰۲
تولید خالص	میلیون کیلووات ساعت	۸۰۰۰	۹۹	۴/۰۴
طول شبکه انتقال و فوق توزیع	کیلومتر مدار	۴۵۰۰	۹۵	۳/۸۸
ظرفیت منصوبه ایستگاه‌های انتقال و فوق توزیع	مگا ولت آمپر	۷۲۷۰	۸۹	۳/۱۸
پیک بار مصرفی	مگاوات	۱۲۵۰	۹۷	۲/۷۴
تعداد کل مشترکین	هزار مشترک	۱۲۵۷	۱۰۳	۵/۰۸
میزان کل مصرف مشترکین	میلیون کیلووات ساعت	۶۵۴۰	۹۲	۳/۲۷
سرانه مصرف هر مشترک	کیلو وات ساعت به مشترک	۵/۰۳۵	-	-
طول شبکه توزیع	کیلومتر	۲۸۱۵۳	۹۹	۴/۲۸

۲-۴-۵- عملکرد شاخص‌های اصلی شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی استان طی سال‌های برنامه

چهارم توسعه

براساس جدول شماره ۹-۵ مصرف بنزین طی سال‌های برنامه با ۴ درصد کاهش از ۹۰۹ میلیون لیتر در سال ۱۳۸۳ به ۸۷۰ میلیون لیتر در سال ۱۳۸۹ رسیده است و بررسی عملکردها حاکی از آن است که ۹۶ درصد اهداف برنامه محقق گشته است در مورد سرانه مصرف بنزین نیز ۱۱/۵ درصد کاهش طی سال‌های برنامه مشاهده می‌شود.

بررسی عملکرد برنامه چهارم در خصوص مصرف نفت سفید نشانگر ۵۸ درصد کاهش می‌باشد به طوری که میزان مصرف از ۴۶۱ میلیون لیتر در سال ۱۳۸۳ به ۱۹۵ میلیون لیتر در سال ۱۳۸۹ رسیده است و بررسی عملکردها بیانگر این موضوع می‌باشد که ۸۰ درصد اهداف برنامه محقق گشته است در مورد سرانه مصرف نفت سفید نیز ۵۹/۲ درصد کاهش طی سال‌های برنامه به چشم می‌خورد.

مصرف نفت گاز طی سال‌های ۱۳۸۳-۱۳۸۹ با ۱۵ درصد کاهش از ۱۲۲۳ میلیون لیتر در سال ۱۳۸۳ به ۱۰۴۰ میلیون لیتر در سال ۱۳۸۹ رسیده است و بررسی عملکردها حکایت‌گر آن است که ۴۸ درصد اهداف برنامه محقق گشته است در مورد سرانه مصرف نفت گاز نیز ۱۹/۴ درصد کاهش طی سال‌های برنامه مشاهده می‌شود.

بررسی عملکرد برنامه چهارم در خصوص مصرف نفت کوره حاکی از ۶۰ درصد افزایش می‌باشد به طوری که میزان مصرف از ۹۱۴ میلیون لیتر در سال ۱۳۸۳ به ۱۴۶۱ میلیون لیتر در سال ۱۳۸۹ رسیده است و بررسی عملکردها بیانگر این موضوع می‌باشد که ۳۰۴ درصد اهداف برنامه محقق گشته است در مورد سرانه مصرف نفت کوره نیز ۵۳/۸۵ درصد افزایش طی سال‌های برنامه به چشم می‌خورد.

درصد تغییرات منفی در تغییرات ۱۳۸۹ به ۱۳۸۳ بیانگر بهبود مصرف در حامل‌های بنزین، نفت سفید و گاز می‌باشد.

همچنین تعداد جایگاه فرآورده‌های نفتی نیز با ۱۲۸ درصد تحقق نسبت به اهداف برنامه از ۱۰۴ باب در سال ۱۳۸۳ به ۱۲۸ باب در سال ۱۳۸۹ رسیده است که بیانگر رشد ۲۳ درصد می‌باشد.

سایر اطلاعات مربوطه در جدول شماره ۹-۵ آمده است.

جدول ۹-۵- عملکرد شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی استان طی سال‌های برنامه چهارم

عنوان شاخص هدف کمی	وامد اندازه‌گیری	عملکرد سال پایه ۱۳۸۳	عملکرد سال ۱۳۸۸	عملکرد سال ۱۳۸۹	درصد تغییرات ۱۳۸۹ به ۱۳۸۳
مصرف بنزین	میلیون لیتر	۹۰۹	۹۶۶	۸۷۰	-۴
سرانه مصرف بنزین	هزار لیتر به نفر	۰/۲۶	۰/۲۶	۰/۲۳	-۱۱/۵
مصرف نفت سفید	میلیون لیتر	۴۶۱	۲۳۹	۱۹۵	-۵۸
سرانه مصرف نفت سفید	هزار لیتر به نفر	۰/۱۳	۰/۰۶۵	۰/۰۵۳	-۵۹/۲
مصرف نفت گاز	میلیون لیتر	۱۲۲۳	۱۰۱۲	۱۰۴۰	-۱۵
سرانه مصرف نفت گاز	هزار لیتر به نفر	۰/۳۵	۰/۲۸	۰/۲۸۲	-۱۹/۴
مصرف نفت کوره	میلیون لیتر	۹۱۴	۱۵۲۱	۱۴۶۱	۶۰
سرانه مصرف نفت کوره	هزار لیتر به نفر	۰/۲۶	۰/۴۱۵	۰/۴	۵۳/۸۵
جایگاه فرآورده‌های نفتی	باب	۱۰۴	۱۱۶	۱۲۸	۲۳

ادامه جدول ۹-۵- عملکرد شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی استان طی سال‌های برنامه چهارم

عنوان شاخص هدف کمی	وامد اندازه‌گیری	هدف در پایان برنامه (۱۳۸۹)	درصد تحقق اهداف در سال ۱۳۸۹	سهم استان از کل کشور در سال ۱۳۸۸
مصرف بنزین	میلیون لیتر	۹۰۸	۹۶	۴/۰۸
سرانه مصرف بنزین	هزار لیتر به نفر	۰/۲۵	-	-
مصرف نفت سفید	میلیون لیتر	۲۴۳	۸۰	۳/۵
سرانه مصرف نفت سفید	هزار لیتر به نفر	۰/۰۶۶	-	-
مصرف نفت گاز	میلیون لیتر	۲۱۶۷	۴۸	۲/۹۷
سرانه مصرف نفت گاز	هزار لیتر به نفر	۰/۵۹	-	-
مصرف نفت کوره	میلیون لیتر	۴۸۰	۳۰۴	۷/۴۲
سرانه مصرف نفت کوره	هزار لیتر به نفر	۰/۱۳	-	-
جایگاه فرآورده‌های نفتی	باب	۱۰۰	۱۲۸	-

۳-۶-۵- عملکرد شاخص‌های اصلی شرکت گاز استان در برنامه چهارم توسعه

براساس جدول شماره ۱۰-۵ تعداد مشترکین خانگی شرکت گاز استان ۵۵۱ هزار اشتراک بوده که به ۸۸۸ هزار اشتراک در پایان برنامه افزایش یافته است. همچنین اهداف پیش‌بینی‌شده در سال ۱۳۸۹، ۱۰۲ درصد تحقق یافته است.

تعداد شهرهای بهره‌مند در سال پایه برابر ۴۵ شهر بوده که به ۵۶ شهر در سال انتهایی برنامه افزایش یافته و ۹۶ درصد اهداف برنامه محقق شده است.

تعداد روستاهای بهره‌مند در سال پایه برابر ۱۹۳ روستا بوده که به ۸۵۱ روستا در سال انتهایی برنامه افزایش یافته و ۹۷ درصد اهداف برنامه محقق شده است.

همچنین تعداد مصرف‌کنندگان بزرگ صنعتی در استان در سال پایه برابر ۴۳۶ مورد بوده و به ۱۴۳۷ واحد در سال ۱۳۸۹ افزایش یافته است که بیش از اهداف برنامه بوده و ۱۲۹ درصد تحقق اهداف برنامه را نشان می‌دهد.

در رابطه با عملکرد شرکت گاز استان لازم به ذکر است که به غیر از تعداد مشترکین خانگی، مصرف‌کننده، مصرف‌کننده بزرگ صنعتی و انشعاب نصب‌شده که تحقق بیش از ۱۰۰ درصد را داشته‌اند در سایر شاخص‌ها عملکردی ما بین ۸۷ تا ۹۹ درصد را شاهد بوده‌ایم.

سایر اطلاعات مربوطه در جدول شماره ۱۰-۵ آمده است.

جدول ۱۰-۵- عملکرد شرکت گاز استان طی سال‌های برنامه چهارم

عنوان شاخص هدف کمی	وامد اندازه‌گیری	عملکرد سال پایه ۱۳۸۳	عملکرد ۱۳۸۸	عملکرد ۱۳۸۹
تعداد مشترکین خانگی	هزار مشترک	۵۵۱	-	۸۸۸
شهر بهره‌مند	عدد	۴۵	۵۵	۵۶
روستای بهره‌مند	عدد	۱۹۳	۷۶۷۸	۸۵۱
مصرف کننده	هزار مشترک	۵۶۵	۹۰۹	۹۸۳
مصرف‌کننده بزرگ صنعتی	مورد	۴۳۶	-	۱۴۳۷
انشعاب نصب شده	هزار عدد	۳۳۴	۴۸۶	۵۰۳
مصرف گاز	میلیون مترمکعب	۴۱۵۰	۶۵۶۹	۶۶۶۷
سرانه مصرف گاز خانوار	متر مکعب خانوار در ماه	۲۷۶	-	۲۷۵
مصرف صنعتی به غیر از نیروگاهها	میلیون مترمکعب	۲۰۱	۷۹۵	۹۴۳
مصرف کشاورزی	میلیون مترمکعب	۰	۱۱/۵۱	۱۳

ادامه جدول ۱۰-۵- عملکرد شرکت گاز استان طی سال‌های برنامه چهارم

عنوان شاخص هدف کمی	وامد اندازه‌گیری	هدف در پایان برنامه (در سال ۱۳۸۹)	درصد تحقق اهداف در سال ۱۳۸۹	سهم استان از کل کشور در سال ۱۳۸۸
تعداد مشترکین خانگی	هزار مشترک	۸۷۱	۱۰۲	-
شهر بهره‌مند	عدد	۵۸	۹۶	۶/۸۹
روستای بهره‌مند	عدد	۸۷۷	۹۷	۹/۰۴
مصرف کننده	هزار مشترک	۷۸۷	۱۲۵	۷/۴۸
مصرف‌کننده بزرگ صنعتی	مورد	۱۱۱۲	۱۲۹	-
انشعاب نصب شده	هزار عدد	۴۴۱	۱۱۴	۶/۴۷
مصرف گاز	میلیون مترمکعب	۷۳۹۲	۹۰	۴/۸۱
سرانه مصرف گاز خانوار	متر مکعب خانوار در ماه	۳۱۶	۸۷	-
مصرف صنعتی به غیر از نیروگاهها	میلیون مترمکعب	۹۵۰	۹۹	۴/۵۳
مصرف کشاورزی	میلیون مترمکعب	۱۵	۸۷	۲/۸۶

۷-۵- قابلیت‌ها

- موقعیت جغرافیایی استان و امکان تبادل انرژی با کشورهای همجوار از جمله عراق، ترکیه، نخجوان، ارمنستان، آذربایجان
- وجود نیروی انسانی ماهر و متخصص در حوزه های مختلف انرژی و پتانسیل کاری منطقه
- داشتن شرایط مناسب برای جلب و جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی در حوزه انرژی
- دارا بودن پتانسیل بالا در زمینه انرژی‌های نو و تجدیدپذیر بخصوص انرژی باد (۵۰۰ مگاوات پتانسیل نیروگاه بادی).

۸-۵- نکات؛

- مهمترین مشکل و مانع اصلی توسعه مطلوب بخش انرژی استان در سال‌های گذشته پایین بودن قیمت حامل‌های انرژی بوده است که تامین منابع مالی لازم برای توسعه و حفظ و نگهداری تجهیزات تولید، انتقال و توزیع انرژی را با مشکل مواجه ساخته است که با اجرای قانون هدفمندشدن یارانه‌ها و واقعی شدن قیمت انرژی انتظار می‌رود این مشکل برطرف گردد.
- شدت بالای مصرف انرژی و به تبع آن بهره‌وری پایین مصرف انرژی در بخش‌های مختلف مصرف‌کننده انرژی که عمده‌تاً معلول قیمت‌های پایین و غیرمنطقی حامل‌های انرژی می‌باشد.
- الگوی نامتناسب مصرف انرژی در استان بطوریکه سهم بخش‌های غیرمولد اقتصادی از جمله بخش‌های خانگی و تجاری حدود ۹ درصد بیشتر و سهم بخش‌های مولد اقتصادی به همان میزان پایین‌تر از متوسط کشوری می‌باشد.

- بالا بودن تلفات تولید، انتقال و توزیع انواع انرژی در استان
- سهم بالای سوخت‌های فسیلی در تامین انرژی مورد نیاز و عدم توجه به تامین انرژی از منابع انرژی‌های نو و تجدیدپذیر از جمله انرژی باد، انرژی خورشید، انرژی ژئوترمال، انرژی برق آبی و سایر انواع انرژی‌های تجدیدپذیر
- آلودگی بالای زیست محیطی ناشی از مصرف سوخت‌های فسیلی به خصوص ناشی از مصرف انرژی در بخش حمل و نقل درون شهری و مصرف نفت کوره در نیروگاه‌های استان
- عدم توجه به کارایی انرژی کیفیت تجهیزات و سیستم‌های مصرف کننده انرژی
- وجود مشکلات حریم در احداث خطوط انتقال انرژی و محدودیت قانونی
- عدم تخصیص اعتبارات مصوب و عدم تحقق وام‌های درخواستی
- فرسودگی شبکه‌های توزیع انرژی تحت بهره‌برداری و پایین بودن راندمان آنها
- عدم توجه به تامین انرژی در مکان‌یابی احداث واحدهای پرمصرف انرژی و مطالعات جامع و تفصیلی شهری

فصل ششم

شاخص‌های

زیربنایی

مطالب فصل ششم

- ۸۹ (۶-۱) بررسی عملکرد شاخص‌های بنیاد مسکن انقلاب اسلامی آذربایجان شرقی
- ۸۹ (۶-۱-۱) سرمایه‌گذاری‌های انجام شده طی سال‌های برنامه
- ۸۹ (۶-۱-۲) موانع و مشکلات عدم تحقق اهداف
- ۸۹ (۶-۱-۳) پیشنهادات لازم برای رفع موانع اجرایی و بهبود عملکرد
- ۹۱ (۶-۲) بررسی عملکرد اداره کل مسکن و شهرسازی آذربایجان شرقی طی برنامه چهارم توسعه
- ۹۲ (۶-۲-۱) تولید مسکن شهری
- ۹۲ (۶-۲-۲) تولید مسکن روستایی
- ۹۲ (۶-۲-۳) عملکرد شاخص‌های ساماندهی کالبدی شهری
- ۹۲ (۶-۲-۴) سرمایه‌گذاری‌های انجام شده طی سال‌های برنامه
- ۹۲ (۶-۲-۵) موانع و مشکلات مرتبط با عدم تحقق اهداف، راهبردها و اقدامات
- ۹۲ (۶-۲-۶) پیشنهادهای لازم برای رفع موانع اجرایی و بهبود عملکرد در استان
- ۹۲ (۶-۳) تولید مسکن شهری
- ۹۲ (۶-۳-۱) بررسی شاخص‌های کلیدی آب شهری
- ۹۲ (۶-۳-۲) بررسی شاخص‌های کمی آب شهری
- ۹۲ (۶-۳-۳) بررسی شاخص‌های کمی فاضلاب شهری
- ۹۲ (۶-۳-۴) سرمایه‌گذاری صورت گرفته در طی سال‌های برنامه
- ۹۲ (۶-۳-۵) موانع و تنگناهای پیش‌روی آب و فاضلاب شهری استان
- ۹۲ (۶-۳-۶) پیشنهادهای لازم برای رفع موانع اجرایی و بهبود عملکرد در استان
- ۹۳ (۶-۴) بررسی عملکرد بخش آب و فاضلاب روستایی آذربایجان شرقی طی برنامه چهارم توسعه

ادامه مطالب فصل ششم

- ۹۲ (۶-۴-۱) موانع و تنگناهای پیش‌روی آب و فاضلاب روستایی استان
- ۹۲ (۶-۴-۲) پیشنهادهای لازم برای رفع موانع و بهبود عملکرد
- ۵۸ (۶-۵) بررسی عملکرد اداره کل امور عشایر آذربایجان شرقی طی برنامه چهارم توسعه
- ۹۲ (۶-۵-۱) موانع و مشکلات مرتبط با عدم تحقق اهداف توسعه
- ۹۲ (۶-۵-۲) پیشنهادات و راهکارهای لازم
- ۵۹ (۶-۶) عملکرد برنامه چهارم شهرداری‌های استان
- ۹۲ (۶-۶-۱) دلایل عدم تحقق برخی از شاخص‌ها

۱-۶- بررسی عملکرد شاخص‌های بنیاد مسکن انقلاب اسلامی آذربایجان شرقی

تهیه طرح هادی روستایی به عنوان اولین شاخص در سال پایه عملکردی معادل ۶۶۷ روستا داشته و در طی سال‌های برنامه چهارم ۹۹/۹ درصد، اهداف پیش‌بینی شده، محقق گردیده است.

اجرای طرح هادی روستایی به عنوان یکی از اصلی‌ترین اهداف برنامه چهارم توسعه بنیاد مسکن انقلاب اسلامی مطرح بوده و عملکرد سال پایه در این هدف معادل ۱۵۲ روستا بوده است. اهداف تعیین شده در طی سال‌های برنامه و عملکرد بنیاد مسکن انقلاب اسلامی نشان می‌دهد که درصد تحقق اهداف طی این سال‌ها ۷۰/۳ درصد تحقق یافته است.

همچنین در سال ۱۳۸۳، ۸ روستای آسیب‌دیده از سوانح طبیعی جابجا گردیده و عملکرد بنیاد مسکن در طول سال‌های برنامه ۳ روستا بوده است که این موضوع بیانگر تحقق اهداف تعیین شده در برنامه چهارم به میزان ۲۵ درصد بوده است.

روند عملیاتی اهدافی نظیر سند دار کردن اراضی مسکونی روستایی به گونه‌ای متفاوت از سایر اهداف با اهتمام بیشتر عمل گردیده و عملکردی مناسب را نشانی می‌دهد. درصد تحقق این شاخص نسبت به اهداف تعیین شده چیزی معادل ۲۱۸ درصد می‌باشد. به طور کلی اهداف پیش‌بینی شده در سنددار کردن اراضی مسکونی روستایی در سال‌های برنامه چهارم بیش از صد درصد تحقق یافته است.

نسبت اجرا طرح هادی روستایی به مطالعه این طرح در سال پایه ۲۲/۸ درصد می‌باشد. این در حالی است شاخص مورد نظر در طی برنامه چهارم ۷۶/۲ درصد تحقق را نشان می‌دهد.

سایر اهداف نظیر مطالعه بافت با ارزش روستایی و اجرای بافت با ارزش روستایی عملکرد مطلوب و قابل انتظاری نداشته و اقلام مندرج در جدول ۱-۶ بیانگر این مطلب می باشد.

جدول ۱-۶- عملکرد شاخص های اهداف کمی در برنامه ساماندهی کالبدی روستایی (روستا)

عنوان شاخص	عملکرد تا پایان سال ۱۳۸۳	عملکرد طی سال های برنامه چهارم		درصد تمقق
		هدف	عملکرد	
مطالعه طرح هادی روستایی	۶۶۷	۵۰۰	۴۹۹	۹۹/۹
اجرای طرح هادی روستایی	۱۵۲	۵۴۰	۳۸۰	۷۰/۳
نسبت اجرا طرح هادی روستایی به مطالعه این طرح (درصد)	۲۲/۸	۱۰۸	۷۶/۲	—
بازنگری طرح هادی روستایی	۰	۷۳	۶۸	۹۳/۲
مطالعه بافت با ارزش روستایی	۰	۱۷	۱	۵/۸
اجرای بافت با ارزش روستایی	۰	۱۲	۱	۸/۳
جابجایی روستاهای آسیب دیده از سوانح طبیعی	۸	۱۲	۳	۲۵
سنددار کردن اراضی مسکونی روستایی	۳۳۰۹۴	۶۰۰۵۴	۱۳۱۰۰۰	۲۱۸

۱-۱-۶- سرمایه گذاری های انجام شده طی سال های برنامه

مجموع سرمایه گذاری های صورت گرفته در خصوص مطالعه طرح هادی روستایی طی سال های برنامه معادل ۳۴۰۶۷ میلیون ریال بوده که ۱۱۳ درصد اهداف مصوب را شامل می گردد.

سرمایه گذاری های مورد نظر در اجرای طرح هادی روستایی نیز از وضعیت خوبی برخوردار است. به طوری که مجموع سرمایه گذاری های صورت گرفته در طی این سال ها معادل ۵۵۳۱۶۲ میلیون ریال می باشد. این سرمایه گذاری معادل ۹۷/۸ درصد از اهداف سرمایه گذاری برنامه چهارم را شامل می شود .

سرمایه‌گذاری‌های صورت گرفته در طرح سنددار کردن اراضی مسکونی روستایی و مقاوم‌سازی واحدهای مسکونی روستایی نیز در مجموع بیش از ۱۹۴ درصد اهداف سالانه برنامه را محقق ساخته است. به گونه‌ای که هدف برنامه در شاخص مورد نظر چیزی معادل ۱۵۲۱۵ میلیون ریال بوده است در حالی که عملکرد برنامه ۳۰۰۳۴ میلیون ریال می‌باشد.

نسبت اجرا طرح هادی روستایی به مطالعه این طرح در سال پایه ۲۲/۸ درصد می‌باشد. این در حالی است شاخص مورد نظر در طی برنامه چهارم ۷۶/۲ درصد تحقق را نشان می‌دهد. سایر سرمایه‌گذاری‌های صورت گرفته جدول ۲-۶ آورده شده است.

جدول ۲-۶- سرمایه‌گذاری در برنامه ساماندهی کالبدی (روستایی طی برنامه چهارم توسعه (میلیون ریال)

عنوان شاخص	عملکرد تا پایان سال ۱۳۸۳	عملکرد طی سال‌های برنامه چهارم		درصد تحقق
		هدف	عملکرد	
مطالعه طرح هادی روستایی	۶۵۱۹	۳۰۰۰۰	۳۴۰۶۷	۱۱۳
اجرای طرح هادی روستایی	۵۹۸۱۴	۵۶۵۳۲۶	۵۵۳۱۶۲	۹۷/۸
بازنگری طرح هادی روستایی	۰	۵۱۱۰	۶۵۵۵	۱۲۸
مطالعه بافت با ارزش روستایی	۸۰	۵۴۳۰	۲۱۰	۳/۸
اجرای بافت با ارزش روستایی	۲۳۶۰	۴۸۴۰۰	۴۷۰۰	۹/۷
جابجایی روستاهای آسیب‌دیده از سوانح طبیعی	۲۵۴۲	۱۳۲۸۰	۳۹۲۰	۲۹/۵
سنددار کردن اراضی مسکونی روستایی	۷۶۷۱	۱۵۲۱۵	۳۰۰۳۴	۱۹۴

۲-۱-۶- موانع و مشکلات عدم تحقق اهداف

۱. کم‌توجهی به فعالیت‌های عمرانی در روستاها از سوی دستگاه‌هایی که فعالیت‌ها و وظایف مشترک شهری و روستایی دارند؛
۲. کم‌توجهی و عدم التزام به اسناد توسعه عمران روستایی مصوب خصوصاً مطالعات طرح هادی تهیه شده برای روستاها و فقدان هماهنگی لازم بین دستگاه‌های اجرایی؛
۳. ضعف مشارکت روستاییان و یا عدم امکان مشارکت آن‌ها در برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری در فعالیت‌های عمرانی و اقتصادی دولت در روستاها؛
۴. فقدان سرمایه‌گذاری مورد نیاز در زمینه‌های عمرانی و تولیدی در روستاها و ناچیز بودن سهم تسهیلات بانکی در ارتقاء کیفیت سکونت و فعالیت در جوامع مذکور؛
۵. عدم تعادل و افزایش شکاف بین شهرها و روستاها از یک سو و بین روستاهای بزرگ و کوچک از سوی دیگر در میزان بهره‌مندی از امکانات و سرمایه‌ها و منابع ملی، منطقه‌ای و محلی؛
۶. افزایش هزینه‌های تولید مسکن؛
۷. عدم آشنایی مردم با اصول مقاوم‌سازی مسکن؛
۸. عدم تمایل سیستم بانکی جهت مشارکت در ساخت و ساز روستایی؛
۹. عدم پشتوانه قانونی جهت جلوگیری از ساخت و سازهای غیراصولی؛
۱۰. فقدان برنامه‌های کاربردی برای تنوع‌بخشی به فعالیت‌های اقتصادی روستاها؛
۱۱. فقدان مقررات نظم‌دهنده به ساخت و سازهای محلی و مسکن روستایی.

۳-۱-۶- پیشنهادات لازم برای رفع موانع اجرایی و بهبود عملکرد

۱. افزایش اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای؛
۲. مشارکت مالی روستائیان در اجرای طرح‌های هادی روستایی؛
۳. توزیع عادلانه تسهیلات در بخش مسکن شهری و روستایی با توجه به جمعیت و خانوار؛
۴. ارائه یارانه دولتی به صورت مستقیم به روستائیان در قالب تحویل مصالح مقاوم و ارزان قیمت؛
۵. ایجاد کارگاه‌های کوچک تولید مصالح در روستاها جهت کاهش هزینه‌های مصالح و ایجاد فرصت‌های شغلی؛
۶. برنامه‌ریزی صحیح در جهت افزایش درآمد روستائیان و معیشت آنان؛
۷. اهمیت دادن به تحقیق و پژوهش در مورد مسکن روستائی؛
۸. قانونمند کردن و تدوین آئین‌نامه‌های اجرائی جهت پشتوانه اجرائی طرح‌های هادی روستایی؛
۹. کوشش در حفظ و نگهداری از خانه‌های قدیمی و سنتی و بافت‌های باارزش روستایی؛
۱۰. مطالعه همه جانبه کلیه عوامل تأثیرگذار بر مسکن روستائی از جمله محیط طبیعی، فعالیت‌های اقتصادی، ویژگی اجتماعی؛
۱۱. مطالعه و بررسی‌های مقاوم‌سازی ساختمان‌های موجود روستایی و ارائه روش‌هایی جهت بهبود کیفی مصالح بومی؛
۱۲. برپایی دوره‌های آموزش جهت حرفه‌های مرتبط با مسکن روستایی؛
۱۳. ایجاد وحدت رویه پرداخت تسهیلات توسط بانک‌های عامل؛
۱۴. ایجاد صندوق مسکن روستایی در روستاها؛
۱۵. قانونمند نمودن نظام فنی روستایی؛

۲-۶- بررسی عملکرد اداره کل مسکن و شهرسازی آذربایجان شرقی طی برنامه چهارم توسعه

۱-۲-۶- تولید مسکن شهری

تولید مسکن شهری به عنوان یکی از شاخص‌های کلیدی مطرح بوده و در سال پایه ۱۷/۹ هزار واحد تولید شده است. در انتهای برنامه این شاخص ۱۶۴ درصد تحقق داشته است. همچنین در سال پایه ۲/۸ میلیون متر مربع زیربنای مسکونی شهری تولید شده است. درصد تحقق برنامه در این شاخص نیز طی سال‌های برنامه معادل ۲۰۱ درصد می‌باشد. نسبت ساختمان‌های بادوام به کل ساختمان‌های شهری در سال پایه معادل ۶۰ درصد بوده است. درصد تحقق اهداف در این شاخص نیز معادل ۱۱۰ درصد می‌باشد.

آمار و اطلاعات موجود نشان می‌دهد که میانگین زیربنای یک واحد مسکونی شهری در سال پایه معادل ۱۵۷ مترمربع بوده و بر اساس سیاست‌های اعمال شده در طول برنامه به ۱۴۵ مترمربع رسیده است. به گونه‌ای که درصد تحقق این شاخص ۳۳ درصد می‌باشد. میانگین تعداد واحد در ساختمان شهری در سال پایه معادل ۳/۱ واحد مسکونی می‌باشد که در طول برنامه دارای ۳/۷ واحد مسکونی عملکرد بوده است و درصد تحقق این شاخص از برنامه معادل ۹۶ درصد می‌باشد.

تراکم خانوار در واحد مسکونی شهری از ۱/۱۷ درصد در سال پایه به ۱/۱۲ درصد در طی برنامه رسیده است. شایان ذکر است که هدف تعیین شده در طول برنامه ۱/۱ بوده و درصد تحقق اهداف معادل ۷۷ درصد می‌باشد.

جدول ۳-۶- عملکرد شاخص‌های بخش مسکن شهری طی برنامه چهارم توسعه ۱۳۸۹-۱۳۸۴

عنوان شاخص	سال پایه ۱۳۸۳	عملکرد طی سال‌های برنامه چهارم		درصد تحقق
		هدف	عملکرد	
تولید مسکن شهری (هزار واحد)	۱۷/۹	۱۲۰	۱۹۷/۳	٪۱۶۴
تولید زیر بنای مسکونی شهری (میلیون مترمربع)	۲/۸۱	۱۴/۲	۲۸/۵	٪۲۰۱
میانگین زیر بنای یک واحد مسکونی شهری (مترمربع)	۱۵۷	۱۲۰	۱۴۵	٪۳۳
میانگین تعداد واحد در ساختمان شهری (واحد مسکونی)	۳/۱	۳/۸	۳/۷	٪۹۶
نسبت ساختمان‌های بادوام به کل ساختمان‌های امدائی شهری (درصد)	۶۰	۷۹	۸۷	٪۱۱۰
تراکم فائوار در واحد مسکونی شهری (تراکم)	۱/۱۷	۱/۱۰	۱/۱۲	٪۷۷

۲-۲-۶- تولید مسکن روستایی

تولید مسکن روستایی در سال پایه ۸۵۳۵ واحد بوده است. این شاخص در انتهای برنامه ۱۲۱ درصد تحقق داشته است. همچنین در سال پایه ۵۴۲ هزار متر مربع زیربنای مسکونی روستایی تولید شده است. درصد تحقق برنامه در این شاخص نیز طی سال‌های برنامه معادل ۱۲۳ درصد می‌باشد.

نسبت ساختمان‌های بادوام به کل ساختمان‌های روستایی در سال پایه معادل ۲۶ درصد بوده است. درصد تحقق اهداف در این شاخص نیز معادل ۱۴۶ درصد می‌باشد.

میانگین زیربنای یک واحد مسکونی روستایی در سال پایه معادل ۶۳ مترمربع بوده است این شاخص به ۷۶ مترمربع در پایان برنامه رسیده است به گونه‌ای که درصد تحقق این شاخص ۱۱۰ درصد می‌باشد.

تراکم خانوار در واحد مسکونی روستایی از ۱/۱۵ درصد در سال پایه به ۱/۱۲ درصد در طی برنامه رسیده است. شایان ذکر است که هدف تعیین شده در طول برنامه ۱/۰۴ بوده و درصد تحقق این شاخص معادل ۳۲ درصد می باشد.

جدول ۴-۶- عملکرد شاخص های بخش مسکن روستایی طی برنامه چهارم توسعه ۱۳۸۹-۱۳۸۴

عنوان شاخص	سال پایه ۱۳۸۳	عملکرد طی سال های برنامه چهارم		درصد تحقق
		هدف	عملکرد	
تولید مسکن روستایی (واحد)	۸۵۳۵	۶۶۰۰۰	۷۹۷۴۹	٪۱۲۱
تولید زیر بنای مسکونی روستایی (هزار مترمربع)	۵۴۲	۴۹۳۹	۶۰۶۱	٪۱۲۳
میانگین زیر بنای یک واحد مسکونی روستایی (مترمربع)	۶۳	۷۴/۸	۷۶	٪۱۱۰
نسبت سافتمان های بادوام به کل سافتمان های امدائی روستایی (درصد)	۲۶	۲۹/۲	۴۲/۵	٪۱۴۶
تراکم خانوار در واحد مسکونی روستایی (تراکم)	۱/۱۵	۱/۰۴	۱/۱۲	٪۳۲

۳-۲-۶- عملکرد شاخص های ساماندهی کالبدی شهری

تهیه طرح جامع توسعه و عمران شهری به عنوان اولین شاخص در سال پایه عملکردی معادل ۰ طرح داشته است در حالی که این شاخص در طی سال های برنامه چهارم ۱۰۰ درصد، اهداف پیش بینی شده، محقق گردیده است. سایر اهداف و شاخص ها ی مندرج در جدول شماره ۵-۶ عملکرد مطلوبی داشته به صورتی که اقلام مندرج در این جدول بیانگر این مطلب می باشد.

جدول ۵-۶- عملکرد شاخص‌های کمی بخش ساماندهی کالبدی شهری در سال‌های برنامه چهارم (طرح)

عنوان شاخص	سال پایه ۱۳۸۳	عملکرد طی سال‌های برنامه چهارم		درصد تحقق
		هدف	عملکرد	
تهیه طرح‌های توسعه و عمران شهری (جامع)	۰	۵	۵	۱۰۰٪
تهیه طرح‌های توسعه و عمران شهری (تفصیلی)	۰	۳	۱	۳۳/۳٪
تهیه طرح‌های توسعه و عمران (نامیه‌ای)	۰	۴	۴	۱۰۰٪
تهیه طرح مجموعه شهری تبریز	۰	۱	۱	۱۰۰٪
تهیه طرح‌های توسعه و عمران شهری (جامع - تفصیلی)	۰	۰	۳	مازاد بر برنامه
تهیه طرح ریز پهنابندی تبریز	۰	۰	۱	مازاد بر برنامه
تهیه طرح توانمندسازی سکونتگاه‌های غیررسمی	۰	۰	۱	مازاد بر برنامه
تهیه طرح مطالعات مکان‌یابی اراضی مناسب شهری	۰	۰	۵۰	مازاد بر برنامه

۴-۲-۶- سرمایه‌گذاری‌های انجام شده طی سال‌های برنامه

مجموع سرمایه‌گذاری‌های صورت گرفته در خصوص تهیه طرح‌های جامع طی سال‌های برنامه معادل ۲۳۰۰ میلیون ریال بوده که ۱۰۰ درصد اهداف مصوب را شامل می‌گردد.

سرمایه‌گذاری‌های مورد نظر در اجرای تهیه طرح‌های ناحیه‌ای نیز از وضعیت خوبی برخوردار است. به طوری که مجموع سرمایه‌گذاری‌های صورت گرفته در طی این سال‌ها معادل ۳۸۶۱ میلیون ریال می‌باشد. این سرمایه‌گذاری معادل ۹۷ درصد از اهداف سرمایه‌گذاری برنامه چهارم را شامل می‌شود. سرمایه‌گذاری‌های صورت گرفته در تهیه طرح مجموعه شهری تبریز نیز در مجموع ۱۱۷ درصد اهداف سالانه برنامه را محقق ساخته است. به گونه‌ای که هدف برنامه در شاخص مورد نظر

چیزی معادل ۳۲۰۰ میلیون ریال بوده است در حالی که عملکرد برنامه ۳۷۵۰ میلیون ریال می باشد. سایر سرمایه گذاری های صورت گرفته جدول ۶-۶ آورده شده است.

جدول ۶-۶- تصویر سرمایه گذاری در برنامه ساماندهی کالبدی شهری در سال های برنامه چهارم (میلیون ریال)

درصد تحقق	عملکرد طی سال های برنامه چهارم		عنوان شافص
	عملکرد	هدف	
٪۱۰۰	۲۳۰۰	۲۳۰۰	تهیه طرح های جامع
٪۳۷	۱۳۰۰	۳۴۵۲	تهیه طرح های تفصیلی
٪۹۷	۳۸۶۱	۴۰۰۰	تهیه طرح های نامیه ای
٪۱۱۷	۳۷۵۰	۳۲۰۰	تهیه طرح مجموعه شهری تبریز
٪۵۰	۲۳۲۷	۴۶۵۴	تهیه طرح های جامع - تفصیلی
٪۱۰۰	۸۵۰۰	۸۵۰۰	تهیه طرح ریز پهنه بندی تبریز
٪۱۲۶	۸۹۶	۷۱۱	تهیه طرح توانمندسازی
٪۱۰۰	۴۰۰۰	۴۰۰۰	تهیه طرح مطالعات مکان یابی اراضی شهری (جهت مسکن)

۵-۲-۶- موانع و مشکلات مرتبط با عدم تحقق اهداف، راهبردها و اقدامات

۱. عدم تناسب هزینه های ساخت واحدهای مسکونی با درآمد خانوار؛
۲. عدم وجود مدیریت یک پارچه شهری؛
۳. عدم تناسب تسهیلات بانکی با قیمت تمام شده واحدهای مسکونی احداثی؛
۴. عدم وجود درآمد پایدار شهری و به تبع آن تکیه بر راه های درآمدی ناپایدار؛
۵. عدم تامین به موقع اعتبارات مورد نیاز انواع طرح ها؛

۶. عدم استفاده هماهنگ و مطلوب از تراکم‌های ساختمانی در ساخت و سازهای واحد مسکونی و عدم رعایت طرح‌ها و ضوابط شهرسازی از سوی صادرکنندگان پروانه؛
۷. طولانی بودن فرآیند بررسی و تصویب طرح‌ها در مراجع قانونی؛
۸. عدم تمایل برای ساخت صنعتی مسکن توسط سازندگان و تمایل بیشتر به ساخت و ساز سنتی؛
۹. عدم برخورد قاطع با متخلفین نسبت به اسناد و مدارک مصوب طرح‌ها؛
۱۰. مشکلات ناشی از ساخت و سازهای حاشیه‌نشینی؛
۱۱. مشکلات استفاده از روش‌های نوین ساخت مسکن و تمایل بیشتر به ساخت و ساز سنتی؛
۱۲. ایجاد تغییرات در برنامه‌ها و طرح‌ها؛
۱۳. استاندارد نبودن اکثر مصالح ساختمانی و نوسان مداوم قیمت آن.

۶-۲-۶- پیشنهادهای لازم برای رفع موانع اجرایی و بهبود عملکرد در استان

۱. افزایش ضریب امنیت سرمایه‌گذاری در سیاست‌های کلان جهت جذب هرچه بیشتر سرمایه‌های داخلی و خارجی توأم با اتخاذ فن‌آوری‌های مطلوب و دستیابی به صنعت ساختمان‌سازی حرفه‌ای و کارا در تولید انبوه و کاهش هزینه ساخت؛
۲. تسریع در مراحل بررسی و تصویب طرح‌ها؛
۳. تحقق مدیریت یک‌پارچه شهری بر اساس سیاست‌های ابلاغی و قانون برنامه پنجم توسعه؛
۴. افزایش کارایی سهم وام بانکی در قیمت تمام شده واحدهای مسکونی با تولید انبوه و صنعتی واحدهای مسکونی کوچک و متناسب با توان مالی گروه‌های کم درآمد؛
۵. تعیین راه کارهای منابع درآمدی پایدار شهرها بر اساس قانون برنامه پنجم توسعه؛

۶. استفاده بهینه از اراضی شهری و احیای بافت فرسوده و رعایت طرح‌ها و ضوابط شهرسازی از سوی دستگاه‌های مرتبط؛
۷. تلاش برای کنترل کیفیت مصالح و استاندارد آن‌ها و کنترل نوسان قیمت آن با روش‌های تشویقی.

۳-۶- بررسی عملکرد بخش آب و فاضلاب شهری آذربایجان شرقی طی برنامه چهارم توسعه

۱-۳-۶- بررسی شاخص‌های کلیدی آب شهری

در سال پایه ۹۶ درصد جمعیت تحت پوشش شبکه آب شهری قرار گرفته است. این در حالی است که بر اساس هدف برنامه چهارم توسعه این شاخص به میزان ۹۹/۸ درصد هدف‌گذاری شده بود که در طی سال‌های برنامه چهارم چیزی معادل ۹۹/۸ درصد عملکرد داشته است که بیانگر تحقق ۱۰۰ درصدی این هدف‌گذاری می‌باشد.

جمعیت تحت پوشش شبکه فاضلاب شهری در سال پایه ۲۶ درصد بوده است که بر اساس برنامه چهارم مقرر بود جمعیت تحت پوشش شبکه فاضلاب شهری به ۳۸/۲ طی برنامه چهارم برسد. اقلام اطلاعاتی موجود نشان می‌دهد که عملکرد شرکت در پایان برنامه چهارم ۵۱/۳ درصد می‌باشد که این موضوع حاکی از عملکرد این شاخص به میزان ۲۰۷/۳ درصد طی سال‌های برنامه می‌باشد.

جدول ۷-۶- عملکرد شاخص‌های کلیدی شرکت آب و فاضلاب شهری در موزه آب (درصد)

برنامه	شاخص	سال پایه ۱۳۸۳	عملکرد طی سال‌های برنامه چهارم		درصد تحقق
			هدف	عملکرد	
آب شهری	جمعیت تحت پوشش شبکه آب شهری	۹۶	۹۹/۸	۹۹/۸	۱۰۰٪
فاضلاب شهری	جمعیت تحت پوشش شبکه فاضلاب شهری	۲۶	۳۸/۲	۵۱/۳	۲۰۷/۳٪

۲-۳-۶- بررسی شاخص‌های کمی آب شهری

عملکرد شرکت در شاخص‌های کمی حکایت از عملکردی مطلوب می‌باشد به طوری که عملکرد مجموع شاخص‌های مورد بررسی در جدول شماره ۲ اهداف تعیین شده در برنامه چهارم را پوشش داده‌اند. تعداد انشعاب واگذار شده آب شهری به میزان ۹۹۰۲۵ فقره هدف‌گذاری شده بود که این میزان در پایان برنامه چهارم به ۲۶۱۲۳۵ گردیده است که بیانگر عملکرد ۲۶۳/۸٪ نسبت به هدف برنامه می‌باشد.

کاهش هدر رفت آب شهری معادل ۱۰۰٪، توسعه مخازن ذخیره آب شهری معادل ۲۱۷٪ از اهداف تعیین شده در برنامه چهارم را پوشش داده‌اند. همچنین ظرفیت تولید آب آشامیدنی از ۱۸۷۵ لیتر بر ثانیه به عنوان هدف به ۲۱۸۴ لیتر بر پانیه در پایان برنامه چهارم رسیده است و بیانگر ۱۱۶/۵ درصد عملکرد در این شاخص می‌باشد. سایر شاخص‌ها در جدول ۸-۶ بیانگر عملکرد شرکت در این شاخص‌ها می‌باشد.

جدول ۸-۶- عملکرد شاخص‌های کمی شرکت آب و فاضلاب شهری در موزه آب

شاخص	هدف و عملکرد طی سال‌های برنامه چهارم		درصد تحقق
	عملکرد	هدف	
تعداد انشعاب آب واگذاری شده (هزار فقره)	۲۶۱۲۳۵	۹۹۰۲۵	٪۲۶۳/۸
کاهش هدر رفت آب شهری (درصد)	۴/۲	۴/۲	٪۱۰۰
توسعه مفازن ذخیره آب شهری (متر مکعب)	۱۸۴۵۰۰	۸۵۰۰۰	٪۲۱۷
امدادات و توسعه شبکه آب شهری (کیلومتر)	۹۸۱.۲	۷۸۳.۵	٪۱۲۵/۲
اصلاح و بازسازی شبکه آب شهری (کیلومتر)	۱۰۹۹.۸	۱۰۲۱.۵	٪۱۰۷/۶
افزایش ظرفیت تولید آب آشامیدنی (لیتر بر ثانیه)	۲۱۸۴	۱۸۷۵	۱۱۶/۵

۳-۳-۶- بررسی شاخص‌های کمی فاضلاب شهری

افزایش ظرفیت تاسیسات تصفیه‌خانه فاضلاب بر خلاف شاخص‌های مطرح شده عملکردی پایین‌تر از اهداف پیش‌بینی شده داشته است. به طوری که در حدود ۴۵/۳ درصد اهداف تعیین شده در طی برنامه چهارم تحقق یافته است. طول شبکه فاضلاب شهری از ۱۲۴۹ کیلومتر هدف‌گذاری شده بود که ۶۶/۴ درصد این هدف تحقق یافته است. تعداد انشعاب فاضلاب واگذار شده به میزان ۱۳۳۵۴۷ هدف‌گذاری شده بود که طی سال‌های برنامه تعداد ۲۲۰۲۲۲ انشعاب فاضلاب واگذار شده است که بیانگر ۱۶۴/۹ درصدی عملکرد در این شاخص می‌باشد.

مدول ۹-۶- عملکرد شاخص‌های کمی شرکت آب و فاضلاب شهری در موزه فاضلاب

درصد تحقق	هدف و عملکرد طی سال‌های برنامه چهارم		شاخص
	عملکرد	هدف	
۱۶۴/۹٪	۲۲۰۲۲۲	۱۳۳۵۴۷	تعداد انشعاب فاضلاب واگذاری شده (هزار فقره)
۶۶/۴٪	۸۳۰	۱۲۴۹	امداد شبکه فاضلاب شهری (کیلومتر)
۴۵/۳٪	۹۲۱۳۰	۲۰۳۱۹۰	افزایش ظرفیت تأسیسات تصفیه‌خانه فاضلاب (متر مکعب در روز)
۱۰۰/۶٪	۹۴/۶٪	۹۴٪	نسبت حساب تصفیه شده به حساب جمع‌آوری شده (درصد)

۴-۳-۶- سرمایه‌گذاری صورت گرفته در طی سال‌های برنامه

هدف‌گذاری ۱۸۸۲ میلیارد ریالی سرمایه‌گذاری در حوزه‌های مختلف شرکت در برنامه چهارم بوده است. بررسی عملکرد شرکت آب و فاضلاب استان بیانگر سرمایه‌گذاری به میزان ۱۴۴۷ میلیارد ریال، در واقع ۷۶/۹ درصدی سرمایه‌گذاری‌های پیش‌بینی شده تحقق یافته است.

مدول ۱۰-۶- سرمایه‌گذاری صورت گرفته شرکت آب و فاضلاب شهری

درصد تحقق	هدف و عملکرد طی سال‌های برنامه چهارم		شاخص
	عملکرد	هدف	
۷۶/۹٪	۱۴۴۷	۱۸۸۲	مجم سرمایه‌گذاری‌ها (میلیارد ریال)

۵-۳-۶- موانع و تنگناهای پیش روی آب و فاضلاب شهری استان

۱. پائین بودن سهم اعتبار عمرانی استان؛
۲. رشد تقاضا و تشدید رقابت بین نیازمندی‌های آبی بخش‌های مختلف اقتصادی (کشاورزی، صنعت و شرب)؛
۳. توسعه ناهماهنگ و نامتوازن افقی و عمودی شهر و تحمیل هزینه‌های گزاف برای تأمین آب آشامیدنی جمعیت شهری؛
۴. عدم تناسب توسعه و استقرار مراکز جمعیتی و صنعتی با پتانسیل‌های منابع آب تجدید شونده؛
۵. روند رو به رشد آلودگی منابع آب ناشی از عملکرد بخش‌های مختلف صنعتی، کشاورزی و انسانی؛
۶. محدودیت منابع مالی جهت سرمایه‌گذاری مورد نیاز؛
۷. عدم توازن بین تعرفه‌ها و قیمت تمام شده ناشی از اعمال تعرفه‌های تکلیفی؛
۸. ظهور اشکال آلاینده‌های شیمیایی و میکروبی مقاوم و پایدار در فرآیندهای تصفیه و گندزدایی آب؛
۹. افزایش تقاضا به آب بیشتر و با کیفیت بهتر؛
۱۰. ازدیاد فاصله‌ی منابع تأمین تا نقاط مصرف و افت کیفیت آب در جا به جایی طولانی آن؛
۱۱. افت کمی و کیفی در سفره‌های آب زیرزمینی در تعدادی از شهرها در اثر خشکسالی و استحصال بی‌رویه آب زیرزمینی؛
۱۲. فرسوده بودن بخش قابل توجهی از تاسیسات توزیع آب شهرها.

۶-۳-۶- پیشنهادهای لازم برای رفع موانع اجرایی و بهبود عملکرد در استان

۱. جلوگیری از ایجاد سکونتگاه‌های غیررسمی؛
۲. ایجاد بسترهای مناسب جهت جلوگیری از مهاجرت روستاها؛
۳. تأمین اعتبار برای توسعه تأسیسات آب به موازات توسعه شهرها؛
۴. ایجاد ظرفیت در پیمانکاران انجام عملیات نشت‌یابی؛
۵. تأمین اعتبار لازم برای اصلاح و بازسازی به موقع شبکه آب؛
۶. دریافت قیمت تمام شده از خدمات آبرسانی؛
۷. افزایش اقدامات برای بازسازی تأسیسات آب؛
۸. تأکید بر تعمیر و نگهداری تأسیسات به طریق سیستم‌های کارآمد و پیشگیرانه؛
۹. تأمین اعتبار از هر محل اعتباری ممکن برای توسعه مخازن ذخیره آب به موازات رشد جمعیت شهری؛
۱۰. پیش‌بینی محله‌های احداث تأسیسات آبرسانی در مطالعات شهرسازی؛
۱۱. تأمین اعتبار برای ایجاد و توسعه شبکه آب؛
۱۲. ایجاد ساز و کار برای احداث شبکه آب به موازات توسعه شهرها برای جلوگیری از تخریب مجدد معابر؛
۱۳. فرهنگ‌سازی برای کاهش مصرف آب تا حد الگوی مصرف؛
۱۴. ایجاد ساز و کار لازم جهت واگذاری انشعاب آب به کلیه سکونت‌گاه‌های احداث شده؛
۱۵. صدور مجوز نصب انشعاب فاضلاب توسط مسئولین ذی‌ربط شهری؛
۱۶. ایجاد فرهنگ برای دفع اصولی فاضلاب در مشترکین با راهکارهای مناسب؛

۱۷. تأمین اعتبار از هر محل اعتباری ممکن برای احداث تصفیه‌خانه فاضلاب؛
۱۸. تأمین اعتبار از هر محل اعتباری ممکن برای احداث شبکه فاضلاب؛
۱۹. ایجاد ساز و کار لازم برای احداث شبکه فاضلاب به موازات توسعه شهر در مناطقی که شهر توسعه می‌یابد؛
۲۰. اصلاح تعرفه‌های خدمات فاضلاب در حد قیمت تمام‌شده؛
۲۱. استفاده شرکت‌های آب منطقه‌ای و سازمان‌های کشاورزی از پساب خروجی تصفیه‌خانه‌های فاضلاب با راهکارهای مناسب؛

۴-۶- بررسی عملکرد بخش آب و فاضلاب روستایی آذربایجان شرقی طی برنامه چهارم توسعه

در سال پایه ۴۹/۷ درصد جمعیت تحت پوشش شبکه آب روستایی قرار گرفته است. این در حالی است که بر اساس هدف برنامه چهارم توسعه این شاخص به میزان ۷۸ درصد هدف‌گذاری شده بود که در طی سال‌های برنامه چهارم چیزی معادل ۷۴/۴ درصد عملکرد داشته است که بیانگر تحقق ۸۷/۴ درصدی این هدف‌گذاری می‌باشد.

بهره‌مندی از آب آشامیدنی در روستاهای بالای ۲۰ خانوار در سال پایه ۷۵/۲ درصد بوده است که بر اساس برنامه چهارم مقرر بود این شاخص به ۹۱/۴ درصد طی برنامه چهارم برسد. ارقام اطلاعاتی موجود نشان می‌دهد که عملکرد شرکت در پایان برنامه چهارم ۷۶/۳ درصد می‌باشد که این موضوع حاکی از عملکرد این شاخص به میزان ۶/۸ درصد طی سال‌های برنامه می‌باشد.

جدول ۱۱-۶- شاخص‌های کمی آب و فاضلاب روستایی در برنامه چهارم (درصد)

شاخص	سال پایه ۱۳۸۳	هدف و عملکرد طی سال‌های برنامه چهارم		درصد تحقق
		هدف	عملکرد	
بهره‌مندی از آب آشامیدنی در روستاهای بالای ۲۰ خانوار	۷۵/۲	۹۱/۴	۷۶/۳	۶/۸
جمعیت تحت پوشش (خدمات رسانی به مشترکین)	۴۹/۷	۷۸	۷۴/۴	۸۷/۴
بهره‌مندی از شبکه فاضلاب روستایی	۰	۸	۰	۰

۱-۴-۶- موانع و تنگنایهای پیش‌روی آب و فاضلاب روستایی استان

۱. عدم تناسب اعتبارات با حجم پروژه‌های موجود؛
۲. فرسوده بودن شبکه و تأسیسات؛
۳. هزینه‌های تولید آب با قیمت فروش از تعادل و توازن لازم برخوردار نیست؛
۴. عدم دسترسی به منابع آبی پایدار؛
۵. بروز خشکسالی و کاهش میزان منابع زیرزمینی به منظور تامین آب جمعیت تحت پوشش؛
۶. پائین بودن تعرفه آب توزیعی در روستاها؛
۷. پراکندگی و کم جمعیت بودن تعداد زیادی از روستاهای استان؛
۸. مشکلات تملک اراضی برای احداث تأسیسات؛
۹. فرسودگی تأسیسات آب آشامیدنی روستاها؛
۱۰. عدم تمایل روستائیان برای تحت پوشش درآمدن و واگذاری منابع آب موجود.

۲-۴-۶- پیشنهادهای لازم برای رفع موانع و بهبود عملکرد

۱. توجه به موضوع نگهداری شبکه و تأسیسات روستاهای دارای آب با تأمین مابه‌التفاوت قیمت تکلیفی و تمام شده؛
۲. تأمین اعتبارات کافی برای نوسازی و به‌سازی تأسیسات آبرسانی روستاهای دارای آب که عمر ساخت آن‌ها بیش از ۲۰ سال می‌باشد؛
۳. تأمین اعتبارات لازم با ایجاد ردیف مشخص بودجه جهت اجرای شبکه و تأسیسات دفع بهداشتی فاضلاب روستاهای مطالعه شده؛
۴. ترغیب روستاییان به مشارکت در طرح‌های آبرسانی به روستاها با واگذاری منابع آب موجود.

۵-۶- بررسی عملکرد اداره کل امور عشایر آذربایجان شرقی طی برنامه چهارم توسعه

نسبت جمعیت اسکان یافته به کل جمعیت عشایر استان با عملکرد ۲۵/۱ درصد در سال پایه مطرح بوده است این در حالی است که عملکرد این شاخص طی برنامه چهارم معادل ۷/۸ درصد می‌باشد و درصد تحقق آن ۲۲ درصد می‌باشد. نسبت جمعیت عشایر تحت پوشش خدمات پشتیبانی به کل جمعیت عشایر استان در سال پایه معادل ۷۶ درصد عنوان گردیده است. اهداف تعیین شده و عملکرد این شاخص برای سال‌های برنامه به ترتیب ۹۵/۷ و ۹۲ درصد بوده و درصد تحقق آن نیز ۹۶ درصد می‌باشد.

نسبت خانواده‌های بهره‌مند از سوخت فسیلی در سال پایه حدود ۸۵ درصد بوده و در پایان برنامه چهارم عملکرد این شاخص در حدود ۹۶ درصد می‌باشد که بیانگر تحقق ۱۰۱ درصدی اهداف تعیین شده می‌باشد. عملکرد و درصد تحقق شاخص‌هایی همچون نسبت خانوارهای عشایر و

بهره‌مند از آب آشامیدنی به کل عشایر استان، مکان‌یابی برای کانون‌های اسکان عشایر و خدمات تعاونی‌های عشایری در جدول شماره ۱۲-۶ قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۱۲-۶- عملکرد شاخص‌های اهداف کمی برنامه ساماندهی عشایر در برنامه چهارم توسعه

شاخص	سال پایه ۱۳۸۳	هدف و عملکرد طی سال‌های برنامه چهارم		درصد تحقق
		هدف	عملکرد	
نسبت جمعیت عشایر اسکان یافته به کل جمعیت عشایر استان (درصد)	۲۵/۱	۲۳/۱	۷/۸	٪۲۲
نسبت فانوارهای بهره‌مند از سوخت فسیلی (درصد)	۸۵	۹۵	۹۶	٪۱۰۱
نسبت فانوارهای عشایر و بهره‌مند از آب آشامیدنی به کل عشایر استان (درصد)	۷۸	۸۶	۸۶	٪۱۰۰
بازسازی راه‌های عشایری (کیلومتر)	۱۵۸	۳۰۰	۴۵۰	٪۱۵۰
امداث راه دسترسی عشایر (کیلومتر)	۱۳	۲۲۰	۹۵	٪۴۳
نسبت جمعیت عشایر تمت پوشش خدمات پشتیبانی به کل جمعیت عشایر استان (درصد)	۷۶	۹۵/۷	۹۲	٪۹۶
مکان‌یابی برای کانون‌های اسکان عشایر (فانوار)	۴۰۰	۱۸۰۰	۱۸۰۰	٪۱۰۰
خدمات تعاونی‌های عشایری (میلیون ریال)	۱۵۰۰۰	۴۶۵۰۰	۴۷۳۳۱	٪۱۰۱

۱-۵-۶- موانع و مشکلات مرتبط با عدم تحقق اهداف توسعه

۱. عدم حضور برخی از دستگاه‌های خدمات‌رسانی در مناطق عشایری به علت صعب‌العبور بودن

مناطق؛

۲. عدم تخصیص اعتبار مورد نیاز برای مناطق عشایری استان بر اساس پیش‌بینی‌های برنامه

چهارم؛

۳. مشکلات موجود در ساختار بودجه‌ریزی و توزیع فصلی و استانی اعتبارات؛
۴. عدم تخصیص اعتبار مورد نیاز برای اجرای پروژه‌های آب و خاک در مناطق عشایری؛
۵. پایین بودن نرخ بهره‌وری نیروی کار؛
۶. تأمین اعتبار ویژه خشکسالی و حوادث غیر مترقبه برای مناطق عشایری استان؛
۷. عدم توجه مسئولین به امر ساماندهی عشایر به عنوان موضوعی میان‌بخشی؛
۸. عدم حمایت کافی قانونی از حقوق عشایر در عرصه‌های مراتع؛
۹. ناکافی بودن اعتبارات هزینه‌ای مورد نیاز؛
۱۰. آسیب‌پذیری شدید جامعه عشایر در مقابل حوادث و سوانح طبیعی؛
۱۱. فروپاشی ساختار اجتماعی ایلی و نظام رهبری سنتی عشایر؛
۱۲. نگاه بدبینانه برخی تصمیم‌گیران به شیوه زیست عشایر با انتساب اتهام تخریب منابع طبیعی؛
۱۳. آسیب‌پذیری شدید در مقابل حوادث و سوانح طبیعی جامع عشایری؛
۱۴. عدم صدور مجوز جذب نیرو جهت اجرای تشکیلات تفصیلی مصوب؛
۱۵. ضعف پوشش بیمه‌ای برای جامعه عشایری؛
۱۶. اختصاص بخش عمده‌ای از ارزش افزوده حاصل از دامداری عشایر به عوامل واسطه؛
۱۷. مشکلات ناشی از تخریب مراتع و کاهش ظرفیت آن‌ها و افزایش جمعیت بهره‌بردار؛
۱۸. نبود امکانات آموزشی کافی در مناطق عشایر نشین استان.

۲-۵-۶- پیشنهادات و راهکارهای لازم

۱. توسعه آموزش و فراهم نمودن زمینه تحقیقات و مطالعات در جامعه عشایری؛
۲. همکاری دستگاه‌ها در رابطه با آئین‌نامه ساماندهی عشایر؛

۳. توجه به توسعه صنعت گردشگری در مناطق عشایری؛
۴. تخصیص اعتبار کافی برای مناطق عشایری؛
۵. خدمات‌رسانی تمامی دستگاه‌ها به جامعه عشایر استان؛
۶. توجه به آموزش جامعه عشایری استان؛
۷. تخصیص اعتبار مورد نیاز جهت اجرای پروژه‌های آب و خاک در مناطق عشایری؛
۸. زمینه‌سازی مناسب به منظور به کارگیری فن‌آوری در جامعه عشایر؛
۹. اصلاح قوانین سیستم بانکی در خصوص قبول تضمین‌های عشایر برای اخذ تسهیلات؛
۱۰. تشکیل شورای عشایر در استان؛
۱۱. احداث زیرساخت‌های لازم در مورد جامعه عشایر استان از قبیل اجرای طرح‌های آب، آموزش و

....

۶-۶- عملکرد برنامه چهارم شهرداری های استان

سرانه پارک و فضای سبز شهری با عملکرد ۶ مترمربع در سال پایه مطرح بوده است این در حالی است که عملکرد این شاخص طی برنامه چهارم معادل ۷/۷ مترمربع رسیده است و درصد تحقق آن ۱۹ درصد می‌باشد. نسبت زباله بازیافت شده به کل زباله تولیدی در سال پایه معادل ۱۱ درصد عنوان گردیده است. اهداف تعیین شده و عملکرد این شاخص برای سال‌های برنامه به ترتیب ۴۰ و ۲۰ درصد بوده و درصد تحقق آن نیز ۳۱ درصد می‌باشد. سایر شاخص‌ها در جدول شماره ۱۳-۶ قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۱۳-۶- عملکرد شاخص‌های هدف کمی مربوط به شهرداری‌ها در برنامه چهارم توسعه (درصد)

شاخص	سال پایه ۱۳۸۳	هدف و عملکرد طی سال‌های برنامه چهارم		درصد تمقق
		هدف	عملکرد	
سرانه پارک و فضای سبز شهری (متر مربع)	۶	۱۵	۷/۷	۱۹
نسبت پارک و فضاهای سبز شهری تحت پوشش سیستم آبیاری مستقل	۱۷	۳۵	۱۰/۵	۰
سهم ممل و نقل عمومی از کل سفرهای درون شهری	۵۹	۷۵	۵۴	۰
سهم اتوبوس از کل سفرهای شهری	۳۷	۴۰	۱۹	۰
سهم تاکسی از کل سفرهای شهری	۱۴	۱۷	۳۰	۵۳۳
سهم مینی‌بوس از کل سفرهای شهری	۸	۸	۵	۰
سهم ممل و نقل ریلی از کل سفرهای شهری	۰	۱۰	۰	۰
نسبت زباله بازیافت شده به کل زباله تولیدی	۱۱	۴۰	۲۰	۳۱

۱-۶-۶- دلایل عدم تحقق برخی از شاخص‌ها

۱. شهرداری تبریز نتوانسته به طور کامل سهم متعهد شده خود از محل منابع داخلی را از بابت

پروژه قطار شهری تبریز پرداخت نماید؛

۲. مشکلات مربوط به تملک اراضی واقع در مسیر پروژه یکی از اساسی‌ترین موانع عدم تحقق

می‌باشد؛

۳. علت اصلی پایین بودن شاخص زباله بازیافت شده به کل زباله تولیدی، مشارکت پایین

شهروندان در تفکیک زباله در مبدا می‌باشد.

فصل هفتم

شاخص‌های

بانکی

مطالب فصل، منقسم

- ۷-۱) بررسی عملکرد بخش گردشگری استان در برنامه چهارم ۱۰۳
- ۷-۲) بررسی عملکرد شاخص‌های هدف کمی بخش گردشگری استان در برنامه چهارم ۱۰۴
- ۷-۲-۱) عملکرد شاخص‌های هدف کمی بخش گردشگری در برنامه چهارم به تفکیک سال ۱۰۴
- ۷-۲-۲) خلاصه عملکرد حجم عملیات عمرانی فصل فرهنگ و هنر، رسانه‌های جمعی و گردشگری در برنامه گسترش و بهبود ایرانگردی و جهانگردی استان آذربایجان شرقی در برنامه چهارم توسعه ۱۰۴
- ۷-۲-۳) حجم عملیات عمرانی فصل فرهنگ و هنر، رسانه‌های جمعی و گردشگری در برنامه پژوهش، حفظ، احیاء و معرفی میراث فرهنگی استان در برنامه چهارم توسعه ۱۰۴
- ۷-۳) بررسی میزان سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری استان در برنامه چهارم ۱۰۵
- ۷-۴) بررسی نقاط قوت و ضعف بخش گردشگری استان در برنامه چهارم توسعه ۱۰۶
- ۷-۴-۱) نقاط قوت بخش گردشگری استان در برنامه چهارم توسعه ۱۰۴
- ۷-۴-۲) نقاط ضعف بخش گردشگری استان در برنامه چهارم توسعه ۱۰۴
- ۷-۵) مشکلات موجود در بخش گردشگری استان ۱۰۷

۷-۱- بررسی عملکرد بخش گردشگری استان در برنامه چهارم

استان آذربایجان شرقی از لحاظ رشد جذب گردشگر در سال‌های ۸۷، ۸۸ و ۸۹ رتبه دوم کشوری را دارا بوده است. در طول برنامه چهارم توسعه تعداد ۴ مورد جاذبه تاریخی واجد ارزش بین‌المللی در آذربایجان شرقی ثبت گردیده است. عملکرد تعدادی از شاخص‌های گردشگری استان در طول برنامه چهارم توسعه به شرح زیر می‌باشد:

- تعداد موزه‌های استان از ۸ موزه به ۱۹ موزه افزایش یافته است.
- نسبت جمعیت استان به موزه‌ها از ۵۸۰,۴۴۵ نفر به ۲۵۹,۱۲۵ نفر کاهش یافته است.
- تعداد ۲۱۱۸ اثر تاریخی حفاظت شده استان در سال ۸۳ با ۵۲ درصد رشد به ۳۲۲۶ اثر در سال ۱۳۸۹ افزایش یافته است.
- مرمت و بازسازی آثار و ابنیه تاریخی با ۳۱.۴۳ درصد رشد از ۷۰ مورد در سال ۱۳۸۳ به ۹۲ مورد در سال ۱۳۸۹ افزایش یافته است.
- مراکز اقامتی از ۸۹ باب در سال ۱۳۸۳ به ۹۲ باب در پایان برنامه چهارم افزایش یافته است.
- در سال ۱۳۸۳ تعداد بازدیدکنندگان از موزه ۲۱۹,۲۲۷ نفر بوده‌اند که این تعداد به ۱,۳۴۵,۱۲۷ نفر در پایان برنامه چهارم توسعه افزایش یافته است.

۷-۲- بررسی عملکرد شاخص های هدف کمی بخش گردشگری استان در برنامه چهارم

عملکرد شاخص های هدف کمی بخش گردشگری استان در طول برنامه چهارم توسعه در

جدول زیر نشان داده شده است:

جدول ۷-۱- عملکرد شاخص های هدف کمی گردشگری استان در طول برنامه چهارم

شاخص هدف	واحد	سال پایه ۸۳	طول برنامه چهارم		
			هدف	عملکرد	درصد تحقق
تجهیز ماذبه های تاریخی کانون ها و قطب های گردشگری	تعداد	۵	۳۶	۵۱	۱۴۲
نسبت تجهیز ماذبه های تاریخی و طبیعی به کل ماذبه ها	درصد	۱.۵	۲.۳۹	۲.۸۲	۱۱۸
ظرفیت تأسیسات اقامتی هتل ها و مهمانسراها	تخت	۵۲۱۱	۵۴۰۰	۵۸۱۸	۱۰۸
متوسط اشغال تفت	درصد	۲۵.۲	۵۱.۷	۳۴.۶	۶۷
نسبت بناهای مهم تاریخی نیازمند حفاظت به کل آثار شناسایی شده	درصد	۲.۲	۲.۵	۲.۸	۱۱۲
ساماندهی و مرمت بناهای مهم تاریخی و فرهنگی	تعداد	۷۰	۸۲	۹۲	۱۱۲
نسبت آثار مستندسازی شده منقول و غیرمنقول به کل آثار شناسایی شده	در هزار	۹.۳	۳۴	۷۴	۲۱۸

منبع: سازمان گردشگری استان آذربایجان شرقی

طبق جدول فوق عملکرد شاخص های هدف کمی بخش گردشگری استان آذربایجان شرقی در طول

برنامه چهارم توسعه عبارت است از:

- ۱- تجهیز ۳۶ واحد از جاذبه های تاریخی کانون ها و قطب های گردشگری استان در طول برنامه چهارم توسعه پیش بینی شده بود که تجهیز ۵۱ واحد از جاذبه های تاریخی و قطب های گردشگری استان در طول برنامه تحقق یافته است. درصد تحقق استانی آن در طول برنامه ۱۴۲ درصد می باشد، به عبارتی ۴۲ درصد (۱۵ واحد) بیشتر از برنامه هدف گذاری شده صورت گرفته است.

۲- نسبت تجهیز جاذبه‌های تاریخی و طبیعی به کل جاذبه‌ها در طول برنامه چهارم توسعه ۲۰۳۹ درصد پیش‌بینی شده بود که با ۱۱۸ درصد تحقق این نسبت به ۲۰۸۲ درصد رسیده است، بنابراین نسبت تجهیز جاذبه‌های تاریخی و طبیعی به کل جاذبه‌های استان ۱۸ درصد بیشتر از برنامه هدف‌گذاری شده صورت گرفته است.

۳- ظرفیت تأسیسات اقامتی هتل‌ها و مهمانسراهای استان در طول برنامه چهارم تعداد ۵۴۰۰ تخت پیش‌بینی شده بود که ظرفیت تأسیسات اقامتی هتل‌ها و مهمانسراها در بخش گردشگری استان در طول برنامه چهارم با ۱۰۸ درصد تحقق به ۵۸۱۸ تخت رسیده است.

۴- متوسط اشغال تخت ۵۱۰۷ درصد پیش‌بینی شده بود که در طول برنامه چهارم این میزان به ۳۴۰۶ درصد رسیده است. درصد تحقق استانی آن در طول برنامه ۶۷ درصد می‌باشد، به عبارتی ۳۳ درصد کمتر از برنامه هدف‌گذاری شده تحقق صورت گرفته است.

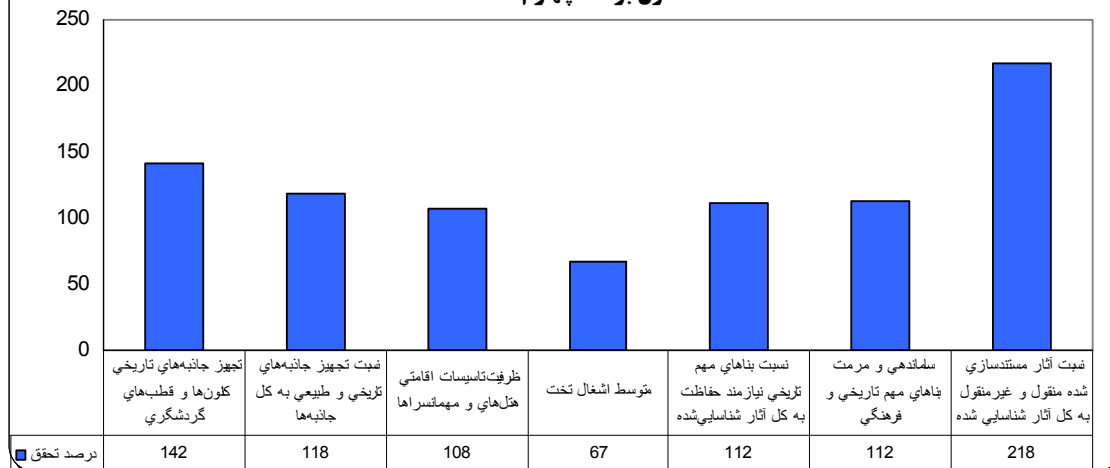
۵- نسبت بناهای مهم تاریخی نیازمند حفاظت به کل آثار شناسایی‌شده در طول برنامه چهارم توسعه ۲۰۵ درصد پیش‌بینی شده بود که این نسبت ۱۱۲ درصد تحقق به ۲۰۸ درصد رسیده است، که این میزان ۱۲ درصد بیشتر از مقدار هدف‌گذاری شده تحقق یافته است.

۶- در طول برنامه چهارم توسعه ساماندهی و مرمت ۸۲ بنای مهم تاریخی و فرهنگی استان پیش‌بینی شده بود که با ۱۱۲ درصد تحقق ۹۲ واحد از بناهای مهم تاریخی استان ساماندهی و مرمت شده‌اند، که این میزان ۱۲ درصد بیشتر از مقدار هدف‌گذاری شده تحقق یافته است.

۷- مستندسازی ۳۴ اثر منقول و غیرمنقول در هر هزار اثر شناسایی شده استان طی برنامه چهارم پیش‌بینی شده بود که در طول برنامه چهارم این میزان با ۲۱۸ درصد تحقق به ۷۴ واحد در هر هزار واحد رسیده است.

مقایسه نموداری درصد تحقق شاخص‌های هدف کمی بخش گردشگری استان نسبت به اهداف تعیین شده در

طول برنامه چهارم



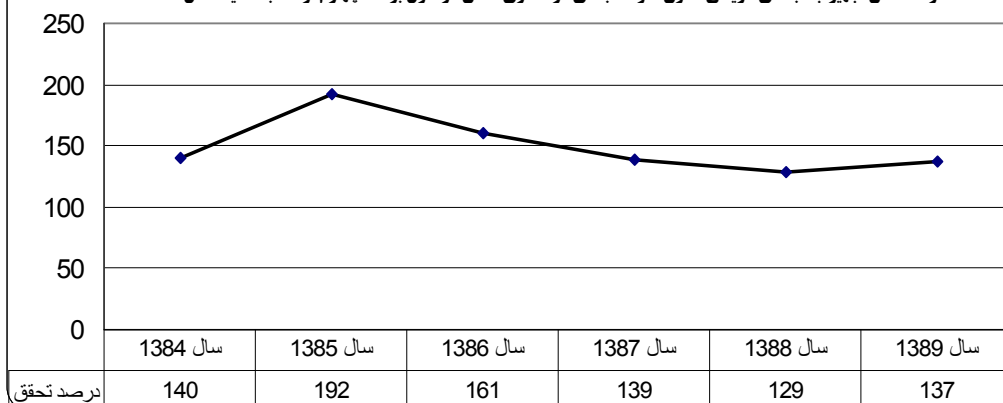
۱-۲-۷- عملکرد شاخص‌های هدف کمی بخش گردشگری در برنامه چهارم به تفکیک سال

جدول ۲-۷- عملکرد شاخص‌های هدف کمی گردشگری استان در طول برنامه چهارم به تفکیک سال

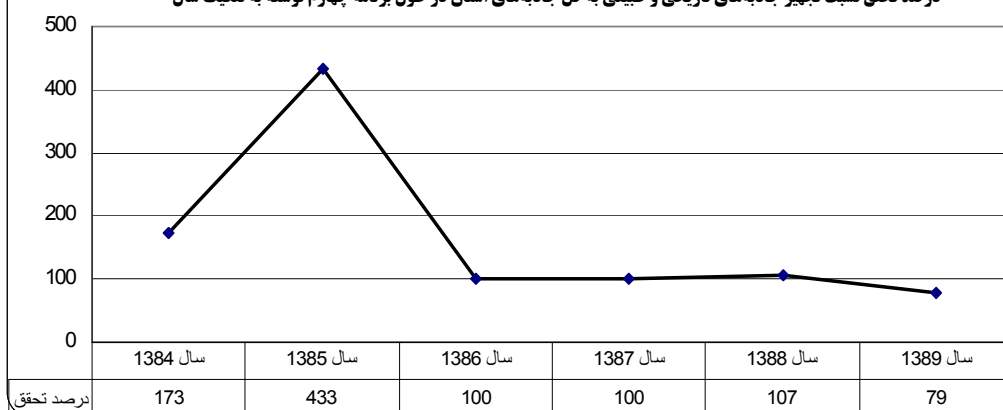
شاخص هدف	واحد	سال ۱۳۸۴	سال ۱۳۸۵	سال ۱۳۸۶	سال ۱۳۸۷	سال ۱۳۸۸	سال ۱۳۸۹
تجهیز ماذبه‌های تاریخی کانون‌ها و قطب‌های گردشگری	هدف	۱۰	۱۲	۱۸	۲۸	۴۱	۴۱
	عملکرد	۱۴	۲۳	۲۹	۳۹	۵۳	۵۶
	درصد تحقق	۱۴۰	۱۹۲	۱۶۱	۱۳۹	۱۲۹	۱۳۷
نسبت تجهیز ماذبه‌های تاریخی و طبیعی به کل ماذبه‌ها	هدف	۱.۵	۰.۶	۱.۷۵	۲.۹	۳.۸	۳.۸
	عملکرد	۲.۶	۲.۶	۱.۷۵	۲.۹	۴.۱	۳
	درصد تحقق	۱۷۳	۴۳۳	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۷	۷۹
ظرفیت تاسیسات اقامتی هتل‌ها و مهمانسراها	هدف	۵۲۱۱	۵۲۱۱	۵۳۰۰	۵۳۰۰	۵۴۰۰	۵۴۰۰
	عملکرد	۵۲۱۱	۵۱۹۳	۵۵۲۳	۵۴۶۱	۵۶۹۴	۵۸۱۸
	درصد تحقق	۱۰۰	۹۹	۱۰۴	۱۰۳	۱۰۵	۱۰۸
متوسط اشغال تفت	هدف	۴۷.۵	۴۹.۹	۵۲.۴	۵۲.۴	۵۴.۲	۵۴.۲
	عملکرد	۲۶	۲۸	۲۶	۲۶	۵۵	۴۷
	درصد تحقق	۵۵	۵۶	۵۰	۵۰	۱۰۰	۸۷
نسبت بناهای مهم تاریخی نیازمند حفاظت به کل آثار شناسایی شده	هدف	۲.۳	۲.۵	۲.۵	۲.۵	۲.۷	۲.۷
	عملکرد	۲.۵	۲.۵	۲.۸	۳	۲.۹	۳
	درصد تحقق	۱۰۸	۱۰۰	۱۱۲	۱۲۰	۱۰۷	۱۰۸
ساماندهی و مرمت بناهای مهم تاریخی و فرهنگی	هدف	۷۵	۸۰	۸۰	۸۲	۸۶	۸۶
	عملکرد	۸۲	۸۰	۹۳	۹۸	۹۵	۱۰۵
	درصد تحقق	۱۰۹	۱۰۰	۱۱۶	۱۱۹	۱۱۰	۱۲۲
نسبت آثار مستندسازی شده منقول و غیرمنقول به کل آثار شناسایی شده	هدف	۲۰	۲۰	۳۵	۳۵	۴۷	۴۷
	عملکرد	۵۲	۸۰	۸۸	۹۷	۸۶	۴۳
	درصد تحقق	۲۶۰	۴۰۲	۲۵۱	۲۷۷	۱۸۵	۱۰۰

منبع: سازمان گردشگری استان آذربایجان شرقی

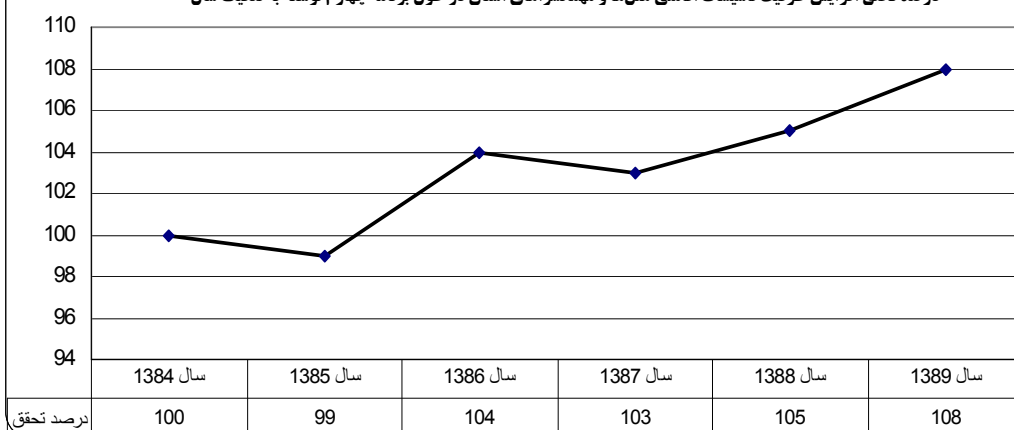
درصد تحقق تجهیز جاذبه‌های تاریخی کانون‌ها و قطب‌های گردشگری استان در طول برنامه چهارم توسعه به تفکیک سال



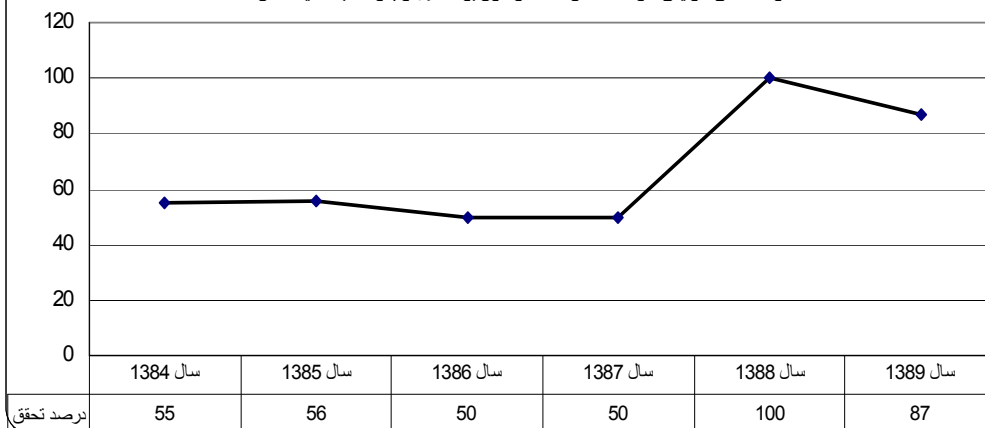
درصد تحقق نسبت تجهیز جاذبه‌های تاریخی و طبیعی به کل جاذبه‌های استان در طول برنامه چهارم توسعه به تفکیک سال



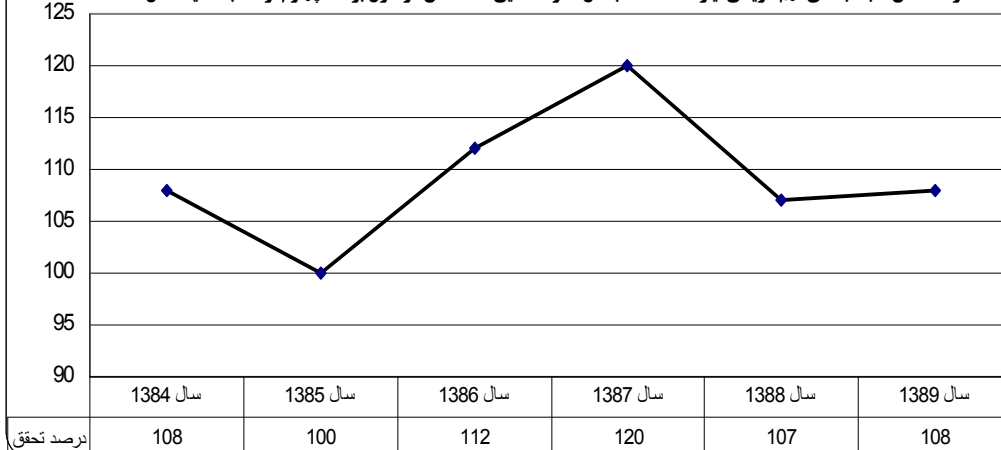
درصد تحقق افزایش ظرفیت تأسیسات اقامتی هتل‌ها و مهمانسراهای استان در طول برنامه چهارم توسعه به تفکیک سال



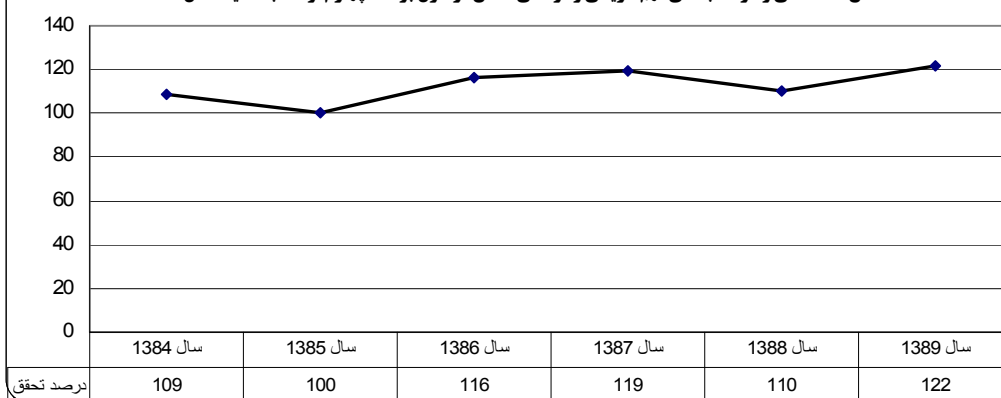
درصد تحقق افزایش متوسط اشتغال تخت در طول برنامه چهارم توسعه به تفکیک سال

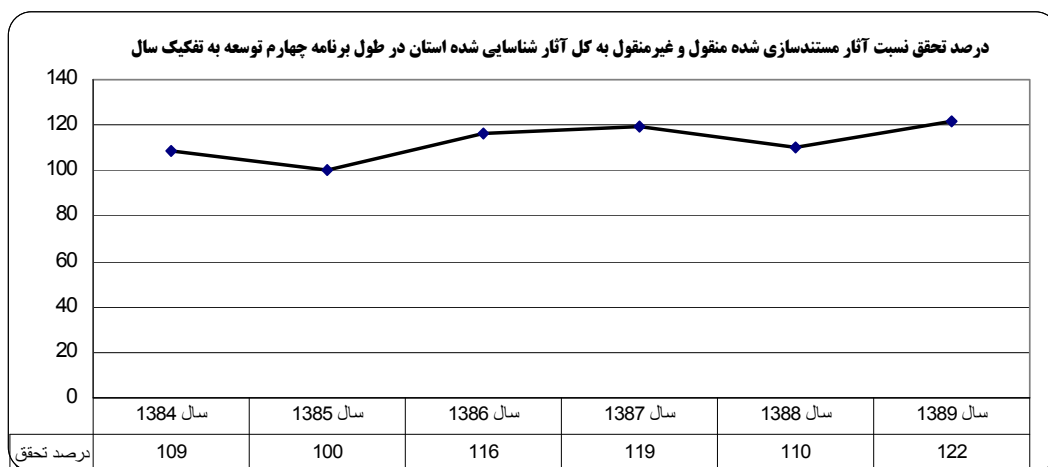


درصد تحقق نسبت بناهای مهم تاریخی نیازمند حفاظت به کل آثار شناسایی شده استان در طول برنامه چهارم توسعه به تفکیک سال



تحقق ساماندهی و مرمت بناهای مهم تاریخی و فرهنگی استان در طول برنامه چهارم توسعه به تفکیک سال





مقایسه درصد تحقق شاخص‌های عملکردی بخش گردشگری استان نسبت به اهداف تعیین شده در طول برنامه چهارم توسعه به تفکیک هر سال نشان می‌دهد که به غیر از شاخص متوسط اشغال تخت، عملکرد سایر شاخص‌ها تقریباً در تمام طول برنامه چهارم توسعه بیشتر از اهداف تعیین شده بوده است. همان‌طور که نمودارها نیز نشان می‌دهد شاخص متوسط اشغال تخت به غیر از سال ۱۳۸۸ به صورت کامل به هدف پیش‌بینی شده در طول برنامه چهارم دست نیافته است.

۲-۷- فاصله عملکرد حجم عملیات عمرانی فصل فرهنگ و هنر، رسانه‌های جمعی و گردشگری در

برنامه گسترش و بهبود ایرانگردی و جهانگردی استان آذربایجان شرقی در برنامه چهارم توسعه

جدول ۳-۷- مهم عملیات عمرانی برای تجهیز زیربنای جاذبه‌های طبیعی، تاریخی، کانون‌ها و قطب‌های گردشگری استان در طول برنامه

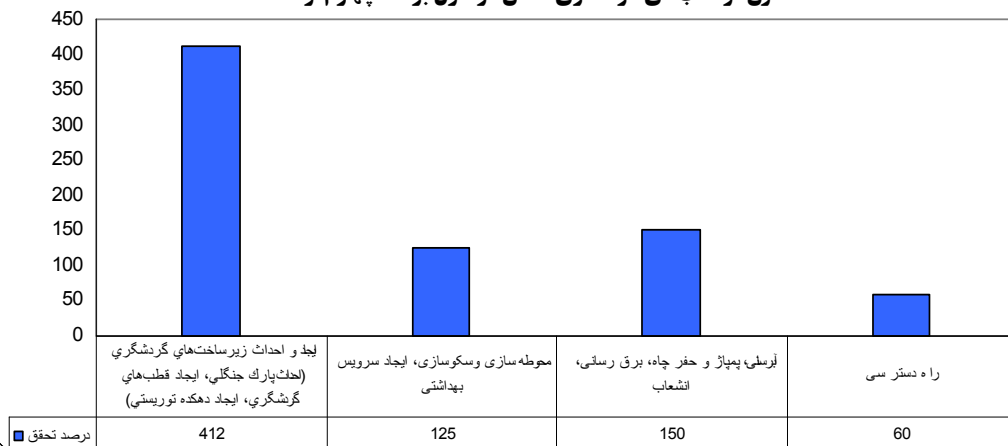
چهارم توسعه

طول برنامه چهارم			سال پایه ۸۳	واحد	شاخص هدف
درصد تحقق	عملکرد	هدف			
۴۱۲	۶۱۸	۱۵۰	۳۱	هکتار	ایجاد و امداد زیرساخت‌های گردشگری (امداد پارک جنگلی، ایجاد قطب‌های گردشگری، ایجاد دهکده توریستی)
۱۲۵	۱۰۰۲۰۰	۸۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	متر مربع	محوطه‌سازی و سکو سازی، ایجاد سرویس بهداشتی
۱۵۰	۷۵	۵۰	۵	مورد	آبرسانی، پمپاژ و حفار چاه، برق رسانی، انشعاب
۶۰	۴۲	۷۰	۱۰	کیلومتر	راه دسترسی

منبع: سازمان گردشگری استان آذربایجان شرقی

مقایسه نموداری درصد تحقق حجم عملیات عمرانی برای تجهیز زیربنای جاذبه‌های طبیعی، تاریخی،

کانون‌ها و قطب‌های گردشگری استان در طول برنامه چهارم توسعه



جدول ۴-۷- مهم عملیات عمرانی برای تجهیز زیربناهای جاذبه‌های طبیعی، تاریخی، کانون‌ها و قطب‌های گردشگری استان در طول برنامه

چهارم توسعه به تفکیک هر سال

سال ۱۳۸۹	سال ۱۳۸۸	سال ۱۳۸۷	سال ۱۳۸۶	سال ۱۳۸۵	سال ۱۳۸۴	واحد	شماره هدف	
-	۳۵	۴۰	۳۵	۳۰	۱۰	هکتار	هدف	ایجاد و امداد زیرساخت‌های گردشگری (امداد پارک جنگلی، ایجاد قطب‌های گردشگری، ایجاد دهکده توریستی)
۱۱۴	۱۰۵	۱۴۳/۵	۱۶۰/۵	۳۵	۶۰	هکتار	عملکرد	
-	۳۰۰	۳۵۹	۴۵۹	۱۱۶	۶۰۰	درصد	درصد تحقق	
-	۲۰	۱۸	۱۵	۱۴	۱۳	هزار مترمربع	هدف	معموله سازی و سگوسازی، ایجاد سرویس بهداشتی
۳۰	۲۳۶	۱۸.۴	۷.۴	۱۱.۳	۹.۵	هزار مترمربع	عملکرد	
-	۱۱۸	۱۰۲	۴۹	۸۱	۷۳	درصد	درصد تحقق	
-	۱۳	۱۲	۱۲	۸	۵	مورد	هدف	آبرسانی، پمپاژ و مفر چاه، برق رسانی، انشعاب
۲۴	۹	۱۹	۹	۸	۶	مورد	عملکرد	
-	۶۹	۱۵۸	۷۵	۱۰۰	۱۲۰	درصد	درصد تحقق	
-	۲۰	۱۵	۱۰	۱۵	۱۰	کیلومتر	هدف	راه دسترسی
۱۲	۵	۱۴	۶	۳	۲	کیلومتر	عملکرد	
-	۲۵	۹۳	۶۰	۲۰	۲۰	درصد	درصد تحقق	

منبع: سازمان گردشگری استان آذربایجان شرقی

همان‌طور که جداول و نمودارهای مربوطه نشان می‌دهد حجم عملیات عمرانی برای تجهیز زیربناهای جاذبه‌های طبیعی، تاریخی، کانون‌ها و قطب‌های گردشگری استان در طول برنامه چهارم توسعه در شاخص‌های مورد بررسی (به غیر از شاخص راه دسترسی) بیشتر از هدف پیش‌بینی شده بوده است، عملیات عمرانی برای راه دسترسی ۶۰ درصد نسبت به هدف تعیین شده برای برنامه چهارم تحقق یافته است. بیشترین میزان تحقق با ۴۱۲ درصد تحقق (۴۱۲ برابر هدف پیش‌بینی

شده) به ایجاد و احداث زیرساخت‌های گردشگری (احداث پارک جنگلی، ایجاد قطب‌های گردشگری، ایجاد دهکده توریستی) اختصاص داشته است.

۳-۲-۷- مهم عملیات عمرانی فصل فرهنگ و هنر، رسانه‌های جمعی و گردشگری در برنامه پژوهش،

مفضا، امیاء و معرفی میراث فرهنگی استان در برنامه چهارم توسعه

جدول ۵-۷- مهم عملیات عمرانی برای ساماندهی و مرمت بناهای مهم تاریخی و فرهنگی استان در طول برنامه چهارم توسعه

شأنفص هدف	وامد	سال پایه ۸۳	طول برنامه چهارم		
			هدف	عملکرد	درصد تحقق
فرید، مطالعه و مرمت اماکن تاریخی	بنا	۵۰	۶۰	۱۰۴	۱۲۲
امداث و تجهیز موزه‌ها	باب	۸	۱۱	۱۱	۱۰۰

منبع: سازمان گردشگری استان آذربایجان شرقی

جدول ۶-۷- مهم عملیات عمرانی برای ساماندهی و مرمت بناهای مهم تاریخی و فرهنگی استان در طول برنامه چهارم توسعه به تفکیک

هر سال

شأنفص هدف		وامد	سال ۱۳۸۴	سال ۱۳۸۵	سال ۱۳۸۶	سال ۱۳۸۷	سال ۱۳۸۸	سال ۱۳۸۹
فرید، مطالعه و مرمت اماکن تاریخی	هدف	بنا	۲۵	۱۰	۱۰	۸	۷	-
	عملکرد	بنا	۲۵	۱۴	۲۰	۱۷	۱۳	۱۵
	درصد تحقق	درصد	۱۰۰	۱۴۰	۲۰۰	۲۱۲	۱۸۶	-
امداث و تجهیز موزه‌ها	هدف	باب	۱	۲	۲	۳	۳	-
	عملکرد	باب	-	۴	۲	۲	۱	۲
	درصد تحقق	درصد	-	۲۰۰	۱۰۰	۶۷	۳۳	-

منبع: سازمان گردشگری استان آذربایجان شرقی

احداث و تجهیز ۱۱ موزه در طول برنامه چهارم هدف گذاری شده بود که به صورت صد درصد تحقق یافته است. همچنین خرید، مطالعه و مرمت ۶۰ مکان تاریخی استان در طول برنامه چهارم توسعه پیش بینی شده بود که با ۱۲۲ درصد تحقق، ۱۰۴ مکان تاریخی در طول برنامه چهارم خریداری گردیده و یا مورد مطالعه و مرمت واقع شده است.

۳-۷- بررسی میزان سرمایه گذاری در بخش گردشگری استان در برنامه چهارم

میزان سرمایه گذاری صورت گرفته در بخش گردشگری استان در طول برنامه چهارم توسعه در جدول زیر نشان داده شده است:

جدول ۷-۷- فاصله عملکرد تفصیص منابع سرمایه ای برنامه های مفا، امیا و معرفی میراث فرهنگی و گسترش و بهبود ایرانگردی و جهانگردی استان آذربایجان شرقی در برنامه چهارم توسعه (ارقام به میلیون ریال / درصد)

شرح	طول برنامه چهارم		
	هدف	عملکرد	درصد تحقق
اعتبارات عمرانی	۴۴۷,۷۰۰	۶۵۴,۵۳۰	۱۴۶
از درآمد استان	۳۸۵,۶۰۰	۴۵۱,۰۰۰	۱۱۶
از درآمد ملی	۲۱۱,۱۰۰	۲۰۳,۵۳۰	۹۶
از درآمد اختصاصی دستگاه های استانی	-	-	-
سرمایه گذاری بخش خصوصی و تعاونی (شامل تسهیلات بانکی)	۵۰۰,۰۰۰	۴,۰۰۰,۰۰۰	۸۰۰
نهادهای عمومی و غیردولتی (شامل شهرداریها)	-	-	-
سایر با ذکر نوع	-	-	-

منبع: سازمان گردشگری استان آذربایجان شرقی

مبلغ ۴۵۱ میلیارد ریال از محل اعتبارات استانی در طول برنامه چهارم توسعه در بخش گردشگری استان سرمایه‌گذاری شده است که بیشترین سهم از آن به حوزه میراث فرهنگی و کمترین سهم به حوزه امور موزه‌ها اختصاص یافته است. همچنین از محل اعتبارات ملی ۲۰۴ میلیارد ریال در طول برنامه چهارم به بخش گردشگری استان اختصاص یافته است.

بیشترین میزان سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری در طول برنامه چهارم با ۴۰۰۰ میلیارد ریال توسط بخش خصوصی صورت گرفته است که شامل احداث هتل‌ها، مجتمع‌های خدماتی رفاهی و مناطق نمونه گردشگری می‌باشد.

لازم به ذکر است که در طول برنامه چهارم توسعه دستگاه‌هایی از قبیل اداره کل منابع طبیعی، محیط زیست، شهرداری‌ها و سازمان پایانه و حمل و نقل استان سرمایه‌گذاری‌های محدودی در بخش گردشگری استان انجام داده‌اند.

۴-۷- بررسی نقاط قوت و ضعف بخش گردشگری استان در برنامه چهارم توسعه

۱-۴-۷- نقاط قوت بخش گردشگری استان در برنامه چهارم توسعه

- ۱- کسب رتبه دوم جذب گردشگر در سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۸۸ و ۱۳۸۹ در سطح کشور
- ۲- ثبت بازار تبریز و کلیساهای استان در فهرست آثار جهانی
- ۳- آماده‌سازی بیش از ۵۰٪ مناطق نمونه گردشگری مصوب هیئت دولت جهت سرمایه‌گذاری
- ۴- برپایی و برگزاری و شرکت در نمایشگاه جهت شناساندن توانمندی‌های استان
- ۵- تعامل حداکثری بیشتر دستگاه‌های استان در ارتباط با توسعه امر گردشگری

- ۶- وجود منطقه آزاد ارس و تاثیر آن در جهت جذب سرمایه‌گذاران و توسعه گردشگری
- ۷- اصلاح نگرش مردم و مسئولین نسبت به حفظ آثار تاریخی و توسعه گردشگری و صنایع دستی
- ۸- ایجاد اشتغال در سه حوزه میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی
- ۹- توسعه بخش سرمایه‌گذاری در حوزه گردشگری
- ۱۰- کسب رتبه دوم ثبت آثار غیرمنقول در سطح کشور
- ۱۱- کسب رتبه اول مرمت آثار در سطح کشور

۲-۴-۷- نقاط ضعف بخش گردشگری استان در برنامه چهارم توسعه

- ۱- کمبود موسسات آموزشی جهت اجرای دوره‌های آموزشی کاربردی، فنی، حرفه‌ای و عالی در حوزه گردشگری
- ۲- عدم تامین تسهیلات کافی در راستای تامین تاسیسات گردشگری مورد نیاز جهت سرمایه‌گذاری بخش خصوصی
- ۳- عدم امکان استفاده از نیروی انسانی کارآمد و متخصص بدلیل موانع استخدامی

۵-۷- مشکلات موجود بخش گردشگری استان

- ۱- عدم وجود قوانین مورد نیاز عملیاتی و اجرایی در ارتباط با ارائه کمک‌های مالی، واگذاری اماکن و سایر امکانات حوزه به بخش خصوصی
- ۲- کمبود قوانین مورد نیاز جهت ایجاد مشوق‌های سرمایه‌گذاری
- ۳- کمبود و فقدان نیروی متخصص

- ۴- عدم وجود اعتبارات مورد نیاز پژوهشی در استانها
- ۵- فقدان اعتبار لازم جهت تبلیغات توانمندی‌های سازمان در خارج از کشور
- ۶- عدم وجود نظام منسجم آمار و اطلاعات در بخش
- ۷- عدم تعریف ردیف اعتباری مستقل برای توسعه فناوری آموزش در بخش

